

Azbest je pregnala ekološka osvešččenost

Kljub vse bolj vročim poletnim dnevom se v Trebnjem temperatura, vsaj kar zadeva »afero azbest«, znižuje. Trebnjanci so na izjemno dobro obiskanem in vročem zboru krajanov 9. julija, odločno zavrnili poskus Tesnil, da bi v hali GKP, se pravi v najožjem središču mesta, pričeli proizvodnjo azbestnih pletenic. Trebnjancev zagovorniki azbesta in občinski izvršni svet, ki je videl v novi proizvodnji, s katero bi zaposlili 25 delavcev, možnost rešitve gradbeništvu trebnjskega GKP, nikakor niso uspeli prepričati, da z izdelavo azbestnih pletenic ne bodo onesnaževali okolje.

Pet do petnajst letstari stroji, ki so jih Tesnila dobila od zahodnonemške tvrdke Hutt, se torej selijo iz Trebnjega. Po neuradnih, a zanesljivih virih na eno od manj razvitih območij v Jugoslaviji, kjer je nezaposlenost velika, še večja pa lakota po devizah. Taka naložba je deležna v manj razvitim okolju tudi vseh ugodnosti, ki pripadajo manj razvitim.

Pogoji odstopa tehnologije ostajajo isti. Tesnila dobijo navite nitke, nekakšno azbestno predvilo, ki jih v stroju predelajo v vrvo oz. pletenico, to zatem impregnirajo in pošljejo nazaj Nemcem. Za to delo bodo dobili 11 in pol marke pri kilogramu pletenic. Vrednost postrojenja in prenosa tehnologije je okrog 250.000 mark, stroje naj bi odplačali z delom. Po besedah

direktorja Tesnil Antona Hočevarja je vrednost posla 2,5 milijona mark v eni izmeni za znanega kupca, ki se je obvezal, da bo pet let odkupoval proizvodnjo do te vrednosti. Tesnila bi lahko iztržila dodatno devizo ali dinar še z drugo izmeno z drugimi partnerji, za svoje potrebe bi namreč porabila le dobro desetino proizvodnje pletenic, ki so jih morali doslej uvažati.

Sistem odsesovanja z vodnim filtrom, ki ga je naredil krški SOP, naj bi preprečil onesnaževanje z azbestnimi delci. Gre za zaprt sistem, vodo v filtru bo treba občasno zamenjati. Delce azbesta bi z vodne površine odstranjevali v posebno posodo. Teh delcev naj bi bilo le nekaj miligramov, so precej na pamet zatrjevali nekateri predstavniki Tesnil na okrogli mizi s predstavniki občine in krajevne skupnosti Trebnje, ki je bila nekakšna priprava za omenjeni zbor krajanov. Brez meritev pač ni moč drugače, kot grobo ocenjevati bodoče razmere, meritve so možne le, če je stvar, se pravi proizvodnja pletenic vsaj v poskusnem obratovanju.

Nekateri so pač nameravali po bližnjici pripeljati ekološko sporno proizvodnjo v Trebnje, čeprav je treba pripomniti, da je trebnjski izvršni svet zagotovil, da brez ustreznih soglasij proizvodnje ne bo, stempa so soglašali tudi v Tesnilih. Te procedure in zapletov

na novi lokaciji ne pričakujejo. Zakaj, smo povedali. Ekološka zavest in skrb za čisto okolje sta v razvitejšem okolju vedno večja kot pa tam, kjer se borijo za elementarne stvari, tudi za preživetje. Svet ima svoj jug, mi pa nerazvite.

In na tej točki se pogosto, tako je bilo tudi na okrogli mizi, razvije debata, kdo je »zamorec«. »Jugoslavija je v primerjavi z zahodnim svetom večji »zamorec«, kot menimo. In v Sloveniji smo Trebnjanci spet zamorci, ker smo manj razviti, kot ostali del Slovenije, vsaj severni. Rad bi, da bi se tega zavedali krajinani in tisti, ki delamo v gospodarstvu.

Storiti moramo vse, da bomo živeli v varnem okolju in da bomo preživel. Tu mora biti neko sorazmerje,« je rekel Ciril Logar iz Tesnil. Predsednik sveta KS Trebnje Lojze Podboj in predsednica krajevne konference SZDL Francka Primožič sta opozorila, da je res, da je trebnjska občina gospodarsko zelo šibka in da potrebuje nove programe, a zakaj ravno azbestno proizvodnjo, ki je lahko zdravju nevarna? Vedno je pač treba računati na človeški faktor, ki je bil povzročitelj izjemno škodljivih vplivov na okolje. Kdo bi v trebnjskem primeru lahko dal roko v ogenj, da nikoli ne bo prišlo do večjega onesnaževanja? Predsednik izvršnega sveta Maks Kurenj je zagotovil,

da gre le za kratkoročno rešitev in da bi po petih letih proizvodnjo, ki naj bi pomagala ozdraviti tudi GKP, ki je pod prisilno upravo, vsekakor selili iz središča mesta.

Ljudje pa so izvršnemu svetu očitali, da je bil tiho, dokler ni prišla vsa zadeva v širšo javnost. Drugi so spet ugibali, ali je kaj resnice v tem, da naj bi se proizvodnja azbestnih pletenic selila v središče občine, ker so občinski funkcionarji zvečine z Mirne in okoliških krajev in nočejo imeti pred pragom zdravju škodljive proizvodnje. Tesnila pa to pojasnjujejo, da drugje pač ni bilo primernejšega prostora.

»Če si bodo predstavniki Tesnil na zboru oz. tribuni krajanov nadedli oedejo strokovnjakov, odgovarjali pa bodo kot nestrokovnjaki, v Trebnjem to ne bo vžgalo. Tudi zato ne, ker je izobrazbena raven ljudi višja kot drugje. Nikakor ni sprejemljivo, da b» Tesnila zadolževala družbenopolitične organizacije, da bi slednje odgovarjale za neko javno mnenje in informiranost. Občinski sindikalni svet se distancira, ker nismo ravpravljali o tem programu,« je povedal sekretar občinskega sindikata Stane Novak.

»Dejstvo je, da v svetu opuščajo proizvodnjo azbesta kljub njegovim dobrim lastnostim in dokaj široki uporabnosti. In ta beg od azbesta povzroča strah ljudi, ki se boje, da bi dobili katero od različnih pljučnih obolenj, kajti azbest spada med zelo nevarne snovi. V svetu bodo zamenjavali azbestna vlakna ne samo z naravnimi, ampak verjetno tudi z umetnimi, sintetičnimi, anorganskimi materiali, ki ne povzročajo neprijetnosti,« je povedal prof. dr. Miha Japelj na zboru krajanov, kamor so ga povabili nekateri krajinani sami, kajti sklicateljica zbora, krajevna konferenca SZDL Trebnje, je očitno upoštevala željo Tesnil, da ne bi vabili »nekih polprivatnih organizacij«, za kakršno imajo tudi zvezo društev za varstvo okolja. Direktor Krkinega inštituta, sicer pa rojak iz Dolnje Nemške vasi, prof. dr. Japelj je povedal, da je najnatančnejša metoda za ugotavljanje vsebnosti azbesta v zraku laserska. Predstavnika Sopa je najprej, ko ga je povprašal o tem, kako bodo merili vsebnost azbesta, zmedel kot prvošolčka. Čeprav se je ta pohvalil, da izdelujejo filtre po nemški licenci in da so jih naredili že na tisoče za tuje partnerje in tudi za rudnik urana Žirovski vrh, Japelj je menil, da bi bilo bolje, če bi ljudje dobili v roke čimveč natančnih podatkov od Tesnil, kot pa, da bi se skupina krajanov odpeljala na (strokovni?) izlet v Stahlberg k nemškemu partnerju Tesnil, ki je doma zdržal še 80 odstotkov proizvodnje azbestnih pletenic. (Mimogrede: delavci Tesnil navajajo, da je tovarna blizu jezera, ob katerem so številni rekreacijski objekti in vile premožnih Nemcev.) Japelj je še dodal, da so zlasti nevarna dolga vlakna azbesta, ki so bolj strupena. Laserske meritve pa bi kakšna ameriška ali angleška tvrdka tako rekoč zastoj naredila, če bi povedali, za kaj gre. Japelj je predlagal imenovanje 4-članske komisije, ki naj bi pregledala vse podatke Tesnil o predvideni proizvodnji. Iskriva je bila pripomba, da bi bilo Trebnje verjetno kmalu po razvitosti med prvimi pri nas, če bi se ljudje vedno in povsod tako zavzeto borili za prihodnje rodove.

Potem ko so Japljeve besede Trebnjanci navdušeno pozdravili, sta predstavnika izvršnega sveta pojasnila, da brez ustreznih soglasij nove proizvodnje ne bo v Trebnjem. Vodja razvoja Tesnil Ciril Logar pa je povedal, da gre za tesnilne pletenice (ne azbestne), ker so program širše zastavili. Sprva naj bi dnevno izdelali 250 kg pletenic, perspektivni program za Tesnila in trebnjsko krajevno skupnost pa naj bi v prihodnosti upošteval tudi neazbestne materiale. Vsekakor bi bila pomembna poceni pridobljena tehnologija. Dokončno so bila zrušena vsa prizadevanja zagovornikov azbesta po nastopu predstavnice Zveze društev za varstvo okolja Slovenije Jelke Kraigher. Krajinani so burno pozdravili, da SEPO ne bo dovolil proizvodnje, ki bi ogrožala zdravje delavcev in ostalih krajanov. Po njenih besedah je tudi dr. Gspan z republiškega zavoda za varstvo pri delu, ki je član UO ZDVOS, rekel, da je vsekakor povsem jasno, da novega žarišča onesnaževanja in ogrožanja človeških življenj ne bodo dovolili nikjer v Sloveniji. Pri tem so pomembni trije pokazatelji: prvi je ekološki, drugi zdravstveni in tretji ekonomski. Torej tudi trditve, da bo to izvleklo občino Trebnje in delovno organizacijo iz težav in da se bodo izdelki prodajali za med, ne drži, kajti ne pomaga, je dejala Kraigherjeva, da se izvlečemo iz gospodarske zagate trajno bolni, mrtvi in da bi generacije, ki prihajajo, nosile posledice. Omenila je še, da ji je republiška sanitarna inšpektorica dr. Hiti-Macarlova zagotovila, da nobena nova predelava mineralnih vlaken v Sloveniji ne bo dobila dovoljenja. V kratkem bo pregledala tudi proizvodnjo v Veliki Loki.

Predsednik republiškega komiteja za varstvo okolja in urejanje prostora je Jelki Kraigher povedal, da nihče iz Trebnjega ni vprašal za nobeno soglasje, predsednik komisije za varstvo okolja pri RK SZDL dr. Peter Novak pa ni bil obveščen o nameri Trebnjancev. Direktor SEPA dr. Svetozar Polič je Kraigherjevi rekel, da »nas je katastrofa, ki smo jo doživeli v Semiču, izučila. Ne moremo več tvegati, da bi ena občina, krajevna skupnost, ali tovarna imela trenutno dobiček, potem pa bi odstranjevanje posledic morala plačevati Slovenija.« Po besedah Kraigherjeve je po katastrofi s PCB v Beli krajini tamkajšnje okolje toliko preplavljeno s polikloriranimi bifeniili, da vsa Slovenija, verjetno pa tudi Jugoslavija, nima toliko denarja, da bi razmere »ozdravila«.

Pri vsej stvari je najbolj moteče, kot je dejal sekretar ZK v trebnjski krajevni skupnosti Lojze Ratajc, da so hoteli s tem problemom (proizvodnja azbestnih pletenic) iti mimo ljudi, kar gotovo ni sprejemljivo. PAVEL PERC

POSLEDNJI TLAČAN

To, da RTV Ljubljana v nedeljo zvečer, torej več kot 24 ur po katastrofi na Goričkem, ni mogla spraviti skupaj solidnega in korektnega poročila o strahotni nevihti s točo in njenih posledicah, po svoje kaže na razmerje do kmeta in njegovega znoja. Ta odnos je bilo rečeno podcenjevalen. Seveda je »holivudarjem«, kot pravijo televizijcem, težko dvigniti riti in se odpraviti med okleščeno koruzo, trsje brez listja in jagod ter ljudi, ki pod razkritimi strehami jokajo in kolnejo obnem. Veliko laže je poročati o dogajanju v klimatiziranih dvoranah, kjer vedno isti govore vedno istestvari. Toda zakaj bi bila televizija boljša kot država, ki si jo je ustanovila.

Na Goričkem pa je popolnoma uničen pridelek na 14.000 hektarjih, porušeni 200 poslopij, brez krme je ostalo 10.000 glav živine. Katastrofa je tako velika, da so se oblasti hitro in dokaj učinkovito zganile, ocenjujejo škodo, na voljo so gradbeni material, zaščitna sredstva in sorazmerno ugodna posojila, obeta se odpis pri davkih. Nesreča je namreč tako velika, da ni načela samo interesa kar lepega odstotka slovenskih kmetov ampak je, kar se oskrbe s hrano tiče, omajana vsa Slovenija.

Kajpak so pri tej pomoči in nedvomno ne samo sebični skrbi za oškodovane že zdaj tudi lepote in kakovostne napake. Na primer zavarovalnica. Čeprav je večina njiv in poslopij zavarovanih z dovolj visoko premijo, je nenormalno visoka inflacija naredila svoje, vrednost zavarovanega imetja in pridelkov je prepolovljena. Toda slovenski kmet je vaju udarcev.

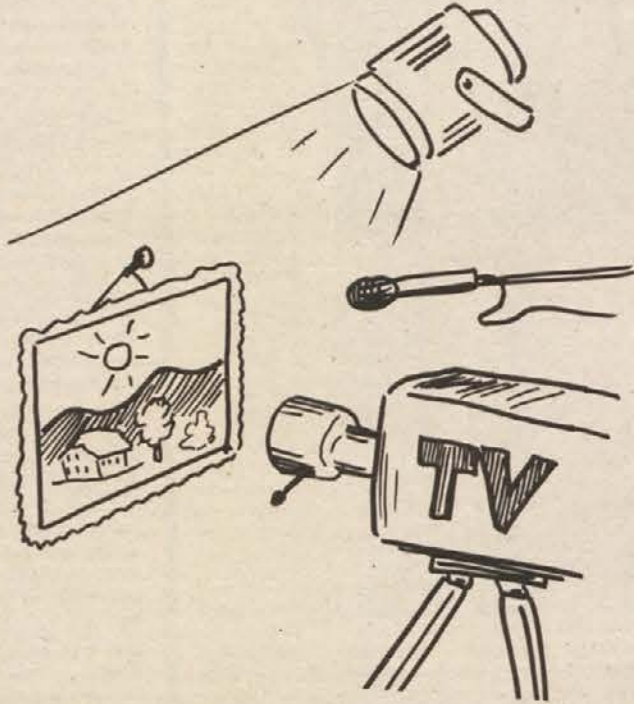
Nesreče in ujme so tako rekoč v njegovem genetskem kodu. Če se ozremo na samo zadnjih 40 let, je očitno, da ga niso topli samo toča, suša in koloradski hrošč ampak tudi za njegova pleča neznosni davki, prisilni odkup, kolektivizacija.

Naš kmet nima svojega sindikata, zdravstveno in pokojninsko zavarovanje je dobil kasneje kot drugi sloji, kmet nima plačanega dopusta, kmetica ne porodniške, čeprav je temu ljudstvu porodila na tisoče pametnih in delavnih hčera in sinov. In to v deželi, ki ni imela nikoli svojega plemstva. Slovenci smo bili, če izzvememo tanko plast meščanov in obrtnikov, še pred dvema generacijama večinoma kmetje.

Zato je toliko bolj čudno, da smo tako zlahka pozabili na zemljo in tistega, ki jo obdeluje. Domala vse, kar je bilo po vojni storjenega okoli kmetijstva, je bilo v njegovo škodo. Napaka je sledila napaki, govorniki so grmeli, da kmet ne bo nikoli smel imeti traktorja, kooperacija je dostikrat sinonim za nekaj, pri čemer bo kmet potegnil krajši konec. Toda mora ga, sicer ni odkupa, posojil, gnojil in zaščitnih sredstev.

Naš kmet je poslednji prostovoljni suženj dvajsetega stoletja. Tega se večinoma ne zaveda, ali pa misli, da sužnji zemlje niso sužnji, kajti zemlja tudi vrača, zemlja je mati, ki jo je treba ljubiti. Mi, potomci teh kmetov, pa smo pozabili na zemljo in na prednike, naši otroci so prepričani, da mleko teče iz nerjavečih cevi, kruh pa skrivnostno nastaja za zadnjimi vrati pekarn. Predvsem pa smo pozabili, da je svoboda veliko majhnih svobod, sreča veliko majhnih sreč in blagostanje veliko majhnih blagostanj.

MARJAN BAUER

Kino

ROBERTO ROSSELLINI

Če se strinjamo s trditvijo, da je mogoče posamezen film zares ovrednotiti šele v navezavi na druge filme nekega režiserja — znotraj avtorskega opusa torej, potem so retrospektive gotovo idealna priložnost za razumevanje temeljnih avtorjevih potez. Nedavna retrospektiva italijanskega režiserja Roberta Rossellinija, ki so jo pripravili na festivalu v Pesaru, je bila glede tega še posebej zglebna, saj je šlo za predstavitev dobesedno vsega, kar je Rossellini kdajkoli posnel. Že naslov je bil dovolj zgovoren: Tutto Rossellini.

In res si je bilo mogoče ogledati vse — od predvojnih del prek slavni naslovov, kot so Stromboli, Paisa in Nemčija leta nič, do televizijskih reportaž (o pariškem centru Beaubourg) in celo skorajda družinskih portretov (Ingrid Bergman). Tovrstne dosežene predstavitve zahtevajo tudi ustrezno obsežne kritične zapise, zato lahko na tem mestu strnem le nekaj osnovnih vtisov. Prvi je vsekakor ta, da Rossellinija zgolj z oznako neo-realist enostavno ne moremo zaobseči. Ob tej oznaki nam namreč uide tista vzvišenost, skoraj bi lahko rekli svetost, h kateri Rossellini praviloma vodi junake svojih filmov. Eric Rohmer, francoski režiser in velik občudovalec Rossellinijevih filmov, je ob filmu Stromboli (1949) zapisal, da je film od vseh umetnosti danes morda edina, ki še pušča prostor za estetsko kategorijo sublimnega. In prav Stromboli je verjetno najmočnejši dokaz sublimnosti likov Rossellinijevih filmov, sublimnosti samih teh filmov sploh.

Roberto Rossellini

Zgodba o ženski (Ingrid Bergman), ki jo poroka z mladim Italijanom pripelje na otok Stromboli, je svojevrstna zgodba o odrekanju in dvomu. Odrekanju nekemu prejšnjemu, drugačnemu svetu in življenju ter dvomu, ali je vredno odreči se le-temu. Namenoma je nisem označil za ljubezensko zgodbo, saj je ljubezni v tem filmu pravzaprav izjemno malo: od začetnega stika, ko ju ločuje žična ograda, pa do trenutka, ko jo razdraženi mož zapre v hišo na otoku, je med njimata prepad, ki je v skrajni konsekvenci prepad dveh načinov življenja. Ko smo torej po grobi moževi potezi že povsem prepričani, da je spor dosegel

svoj vrhunec, s katerega ni poti nazaj — tako se zaključni prizor tudi prične: s hjo Ingrid Bergman prek otoškega vrha, »svobodi naproti« — se zgodi tisti Rossellinijev »trenutek vzvišenosti, sublimnosti«, ki je v tem filmu uprizorjen na način krika, usmerjenega naravnost k Bogu. Po njem se glavna junakinja vrne v vasico. Konec filma.

Preplet realizma in pravkar omenjenih trenutkov je tisti, ki Rossellinijevim filmom podeljuje povsem specifičen status znotraj zgodovine kinematografije, ki ruši čvrsto začrtane meje med resnico in neresnico. Zato je tudi danes zanimiv.

STOJAN PELKO

mala enciklopedija neverjetnosti

Mladiči koale se hranijo samo z listjem evkaliptusa, vendar v predelani obliki. Listje se predela v prebavnem traktu matere, naraščaj potem použije tisto, kar pride iz zadnjice.

Angležinja Rita Farff, po poklicu zoologinja, je dvajtulinja naučila, da sta razumela 35 angleških besed, več večeric pa je razumelo po sedem besed. Ko je za to slišal neki cinik, je izjavil, da mehiške veverice ne razumejo niti ene angleške besede, vendar kljub temu preživijo padec v višine 100 metrov.

V posebnih okoliščinah zna biti koristno, če žena možu nabija roge. Leta 1616 sovParizu usmrtili markizo de Brinville, ki je zastupila očeta in dva brata. Nekajkrat je skušala s strupom spraviti na boljše svet tudi svojega moža, vendar ga je vedno (ne da bi za to zvedela markiza) s protistrupom rešil markizin ljubimec. Ta se je namreč bal, da se bo moral v primeru rogačeve smrti oženiti z nevarno vdovo.

Na Švedskem je mesto A, vendar morajo poštarji paziti, da ga ne bi pomešali z istoimenskimi kraji na Danskem in Norveškem. Mestece Y stoji v Franciji, mesto O pa na Japonskem.

Ameriški pisatelj Maxwell Anderson je že v mladosti spoznal, da lahko piše le, kadar dežuje. Ko je uspel in prišel do denarja, si je v New Yorku kupil veliko hišo. Navrt je dal namestiti deset velikih tušev, ki so po potrebi igrali dež. Tako je lahko možak pisatelj jeval tudi ob najhujši suši.

Ko je zaradi ciroze jeter umrl slavn igralec John Barrymore, so se njegovi prijatelji spravili na delo, da bi uresničili njegovo poslednjo željo. Pri pogrebniku so ukradli njegovo truplo, ga oblekli v večerno obleko in odnesli v vilo igralca Errola Flynna. Tam so truplo posadili v naslanjač v dnevni sobi in jadrno odhiteli. Ko se je Flynn, ki je seveda sišal, da je Barrymore

umrl, vrnil domov in na stolu zagledal tako rekoč živega pivskega znanca, je zatulil od strahu in skočil na glavo iz prvega nadstropja. Na srečo je poprej že nekaj malega popil, tako da se mu razen strahu, ki ga je zaužil, ni nič zgodilo.

Abel Janszon Tasman, nizozemski pomorščak in raziskovalec, se je odpravil na pot, da bi odkril še neznan celino. Okoli orjaške Avstalijske se je potikal celih 15 mesecev, vendar je ni našel. Edino, kar je odkril, je bil ne tako majhen nenaseljen otok, ki mu danes pravimo Tasmanija.

Richard S. Ewill, general v vojski južnjakov, ki se je v ameriški državljanski vojni boril s severnjaki, med podrejenimi častniki in bil posebno priljubljen in spoštovan. Med drugim tudi zato, ker je ubogi Richard nekje slišal, dajeptič. Večino dneva je zato prebil na bližnjem drevesu in od kuharja zahteval, da ga pita s koruzo v zrnju.

Glasba

BLACK ROOTS

da skupini ne bi smelo biti težko tudi z diskografskimi izdelki zbuditi zanimanja poslušalcev, a kljub vsemu naglega porasta popularnosti ni bilo. Black Roots delujejo v Bristolu, oddaljeni od velikih angleških reggae središč Londona in Birminghama, v glavnem nastopajo v živo in le kdaj pa kdaj izdajo kakšno ploščo. Igrali so na evropski turneji s skupino UB 40 ter kot predskupina na nastopih takih glasbenih osebnosti, kot so Linton Kwesi Johnson, Dennis Bovello in njegov Dub Band, pa skupina Steel Pulse. Pojavljali so se tudi na televiziji in bili gostje nekaterih znanih radijskih disko jockeyev.

Njihov drugi album Frontline je imel za naslovno temo pesem, ki je bila glavna v istoimenski britanski televizijski seriji o življenju črnih skupnosti v tej državi. Album je bil proglašen za tretji najboljši angleški reggae album leta. Tudi po tem pa Black Roots ostajajo precej v senci in nastopi v živo so še naprej njihov glavni stik s publiko. Besedila njihovih pesmi so angažirana. Kitarist skupine

Jabulani Ngozi pravi, da danes veliko število ljudi, pa ne le črni, živi težko, oni pa so tu za to, da jim z vedrimi melodijami in ohrabrujočimi besedili nekoliko olajšajo življenje. Večji del njihovih najbolj zvestih poslušalcev so belci, kar je posledica številnih nastopov v angleških šolah.

S svojim zadnjim albumom All Day All Night je skupina še enkrat poskušala osvojiti široko reggae publiko. Prvič je bil producent nekdo zunaj skupine, Neil Frazer (»Mad Professor«), slavn angleški reggae producent, ki je gostoval s svojo skupino glasbenikov lani v Ljubljani. Sodelovanje se je obrestovalo in album se je dobro prodajal, kritiki pa pravijo, da Black Roots zaslužijo še kaj več, saj dejansko sodijo v sam vrh angleškega reggaeja. Nedavno so objavili tudi novo samostojno ploščo z obdelavo starega reggae hita Suzie Wong, ki je prodrla na reggae top liste, kar je za mnoge znak, da Black Roots po osmih letih delovanja končno niso več le tisti, katerih pet minut šele prihaja.

Osemčlanska angleška reggae skupina Black Roots, ki je igrala na letošnjem ljubljanskem festivalu alternativne glasbe Druga godba, obstaja že osem let, pa še vedno ni dosegla vidnejšega uspeha. Videti je, kakor da njihova slava šele prihaja. Dolgoletno delo in ustvarjanje lastnega stila, preden prideta uspeh in slava, pa je sploh značilnost angleških reggae skupin.

Black Roots so se odločili za dokaj nekonvencionalno in trnovo pot. Nekaj let so zbuiali pozornost samo s svojimi nastopi v živo, ki so dosegli zavidljivo raven. Prvi album In Session so objavili šele proti koncu leta 1983. Bil je jasno,

ZA PRGIŠČE MARK

Egon Erwin Kisch, svetovno znani reporter, je nekoč zapisal, da najbolj presenetljive in neverjetne zgodbe piše življenje. To je na svoji koži občutil tudi Novomeščan N. N., ki se je z družino ter sestro in njenim možem odločil, da bo dopust preživel v prikolicah ob našem, Jadranskem morju. V kampu Rapoča v Nerezinah na Lošinju.

V sredo, 24. junija, je Novomeščanovo pozornost vzbudil starejši Nemec, ki se je sončil v bližini njegove in sestrine družine. Presenečalo ga je dejstvo, da ga Nemec strmo opazuje. N. N. je celo dregnil svaka, češ, kaj pa je temu Nemcu. Med smehom sta menila, da nekaterih tipov niti strah pred aidsom ne more zaustaviti.

Veliko manj je bilo Novomeščanu in njegovim svojcem do smeha dan kasneje, ko jih je v prikolicah obiskal upravnik kampa skupaj z Nemcem. Upravnik je povedal, da gost iz Nemčije trdi, da je našega Novomeščana v torek, 23. junija, ob 14.14 videl, kako je pogledal v njegov šotor in ga s tem zmotil pri počitku. Vstal je in opazoval bradatega neznanca, ki je pokukal še v sosednji šotor, potem pa se odpravil proti recepciji. Nemec ga je zasledoval in si zapomnil, da je imel modro srnjico in svetlo rjave hlače. Neznanec je sedel na ograjo nasproti recepcije, Nemec pa je pohitel do upravnika, da bi z njegovo pomočjo prijel sumljivega. Vendar neznanca ni bilo več na zidu, Nemec in upravnik sta ostala praznih rok. Vendar si je Nemec tipa dobro zapomnil, sklenil je, da ga bo našel. In zdaj sta tu. Radovednež, ki je kukal v šotor, naj bi bil naš Novomeščan.

N. N. bi skoraj kap. Seveda je kategorično zanikal karšnokoli zvezo skukanjem, nakar je tudi upravnik privil in rekel, da je omenjenega torca neki Nemki, ki je šotorila blizu Novomeščanove prikolicke, nekdo ukradel 400 mark. N. N. torej ni samo kukal, ampak tudi kradel! Naš družinski oče je seveda pobesnel, upravnik se je moral opravičiti, nakar sta z Nemcem družno odšla.

»Osumljencu« pa presenetljiva obtožba ni dala spati, še isto dopoldne je v recepciji kar trikrat iskal upravnika, da bi se pogovorila in da bi mu dokazal, kako ne-

smiselna je Nemčeva in njegova obtožba. Ko je Novomeščan v recepciji že tudi četrtič brez uspeha iskal upravnika kampa, ga je receptor vprašal, ali lahko on kaj pomaga. Možak je receptorju na kratko opisal dogodke, nakar je ta rekel, da primer pozna in da je upravnik Nemcu že povedal, kar mu pripada. Receptor je menil, da je zadeva urejena in našega obtoženca povabil na pijačo. N. N. se je oddahnil, popoldne so njegova in sestrina družina spet uživali v soncu in morju.

V petek, ob osmih jih je zbudilo močno trkanje povratnih prikolic. Trkanju je sledil klic: »Milica, odprite!« Ko je N. N. odprl, je zunaj zagledal upravnika kampa in dva moža v civilni obleki. Eden mu je pred nos pomilil izkaznico inšpektorja UNZ. Naš možak je moral z njimi, delavca UNZ sta ga posadila v kombi. Odpeljali so se na samotno mesto ob cesti Narezine—Osor. Tam so opravili zaslišanje. Pravzaprav je bila to bolj zahteva, da naj Novomeščan prizna, da je pogledal v Nemčev šotor.

Mimogrede sta kriminalista tudi rekla, da se N. N. s tativinami ukvarja že od rojstva, da tudi otroke tako vzgaja in da Slovenci na splošno krađejo. Grozila sta mu, da ga ne bosta, če ne prizna, pustila spati tri dni in tri noči, potem pa da bo pripravljen karkoli priznati. N. N. je vztrajal pri svojem, da ni za nič kriv, da ni gledal v šotor.

Vrnili so se v kamp. Pred recepcijo je stal receptor, ki je N. N. dan poprej povabil na pijačo, si mel roke in sodelavki zaklical: »Glej, imajo ga!« Iz tal je zrasel tudi Nemec in samozavestno trdil, daje N. N. neznanec, ki je gledal v njegov šotor. Novomeščan je brez haska pripovedoval, da to ni res in da nima, kar lahko prevrjijo, nobenih rjavih hlač in modre srnjice. Besede so bile zaman. Delavca UNZ sta ga naložila v kombi, pred tem pa svaku dala telefonsko številko postaje milice v Malem Lošinju. Naj čez kakšno uro povpraša, kako je z N. N. Na postaji milice je Nemčeva in upravnikova žrtev najprej

Kopališča

SE JE FERID MORAL UTOPITI?

Dogodek sam po sebi vsiljuje vprašanje, kako je na naših kopališčih poskrbljeno za varnost kopalcev, še posebej, ker nezgoda v Dolenjskih Toplicah ni osamljena. Spomnimo se le še primera iz prejšnjega tedna, ko je v brežiški bolnišnici umrl 24-letni mladenič, ki se je 19. julija kopal v brestaniškem bazenu. Kopališki mojster ga je opazil, kako negibno leži v vodi, preiskava pa je pokazala, da si je pri skoku v vodo ali nemara nesrečnem padcu zlomil lobanjo. Pravzaprav čudno, da ob gneči, norenju in lahkomiselnosti kopalcev takšnih nesreč ni še več.

Na Dolenjskem možnosti za namakanje v vodi ne primanjkuje, pa naj gre za bazene ali naravna kopališča ob Kolpi in Krki. Drugo je vprašanje, kako so urejena.

Zdi se, da bodo morali upravljalci kopališč narediti še veliko tega za varnost svojih gostov. Navsezadnje jim to predpisuje tudi v začetku letošnjega leta sprejeti zakon o varnosti v urejenih kopališčih in prav nič lepe podobe ne bi dobili, če bi se z njim v roki sprehodili po dolenjskih bazenih ali obrežjih rek, namenjenih kopanju. Preden pogledamo nekatere od zahtev, ki jih predpisuje zakon, povejmo, da morajo vsi upravljalci kopališč v roku enega leta po sprejetju te zakonodaje pridobiti dovoljenje za obratovanje, seveda pa bo treba prej odpraviti nekaj pomanjkljivosti.

Tako zakon jasno pravi, da je sleherni upravljalec kopališča, pa naj gre za organizacijo zgradbene dela ali drugo pravno osebo, dolžan zagotoviti opremo in naprave za varno obratovanje kopališča, vzdrževanje

videla zapor, ki ga čaka, če ne bo priznala. V dogovorjenem času je po N. N. prišel svak. Skupaj sta čakala še pol ure, nakar je kriminalistični tehnik »osumljencu« vzel prstne odtise in ga slikal z vseh strani. Kot najbolj zakrknjenega kriminalca. Ob slovesu je inšpektor Novomeščana še enkrat opozoril; da se naslednji dan spet vidijo, če pa bi se že popoldne premislil in hotel priznati, naj se oglasila na postaji milice.

Ob prihodu v kamp sta se naša fanta najprej oglašila pri upravniku. Zahvalila sta se mu za gostoljubnost in budnost. Opravičeval se je na dolgo in široko ter krivdo valil na Nemca.

V soboto, nedeljo in ponedeljek sta se družini malo sončili, malo pa čakali na obljubljeni prihod delavcev UNZ, ki bodo prišli po moža, očeta, brata in strica. Vendar ni bilo nikogar. Napočil je torek, zadnji dan počitnic. N. N. in njegov svak sta dopoldne šla v recepcijo poravnat račun. Receptor jima je s širokim nasmehom vrnil osebne izkaznice in dejal, da je ostalo že v redu. Obe družini da so oprostili plačila vseh taksinstroškov. Ta olajšava oziroma darilo naj bi zgledilo mučne dogodke. Moža s takim zgajevanjem nista bila zadovoljna, zahtevala sta ponoven pogovor z upravnikom. Prišel je šele popoldne. Bil je manjši od makovega zrna, opravičeval se je in cvilil, da je pač verjel Nemcu, ki hodi sem že 18 let. Na posebno zahtevo je upravnik za vsako družino posebej napisal tudi potrdilo, da je oproščena plačila taks in stroškov letovanja. Za vsak primer, da ne bi spet koga nakladali v policijski kombi. Poklicati je dal tudi Nemca, ki pa ni bil pripravljen dati opravičilo. Ponavljal je le, da je Novomeščan zelo podoben njegovemu neznanecu, ki je kukal v šotor. Očitno pa je Nemcu samozavest že nekoliko pošla, saj je vidno trepetal. Pustili so ga v njegovi stiski.

Opisani dogodek dokazuje, da je mogoče v državi, ki se ima za pravno, evropsko in v svetu nadvse ugledno, komurkoli naprtiti kakršnokoli krivdo. Za to je dovolj že pričevanje oziroma izmišljena obtožba tujega državljanca. Človek bi tudi pričakoval, da gledanje v šotor (čeprav N. N. tega ni storil) ni kazniv dejanje, ki mu mora slediti aretacija. Osupljiv je tudi način zasliševanja. So razkazovanje celic, kjer bo človek gnil, in grožnje s tremi nočmi in dnevi nespanja standardne metode hrvaške obmorske policije? Je trditev, da vsi Slovenci krademo, sestavni del šolanja te policije? So takšna in podobna poniževanja in šikaniranja jugoslovanskih državljanov v njihovi lastni državi najnižja stopnica v teptanju samih sebe? Smo v pehanju za prgišče mark sposobni iti še dlje?

M. BAUER

Ponovimo za uvod nekaterim že znane tragične dogodke. 13. julija letos okoli 18.30 se je v bazenu zdravilišča v Dolenjskih Toplicah utopil 13-letni deček. Doma je bil iz Peči, počitnice pa je preživel pri bratu v Dolenjskih Toplicah. Fanta sta odšla tistega dne na kopanje, Ferid, tako je bilo ime nesrečnega, ki je sicer znal izvrstno plavati, se je kopal v globokem delu bazena. Okoli 18.30 je skočil v vodo in ko ga nekaj časa ni bilo na površje, je za njim skočil še brat. Videl je lahko le nemočnega Ferida, z nogami zagodenega v odtočno cev ob dnu bazena. Na pomoč so sicer urno priskočili reševalci, a jim fanta ni uspelo izvleči iz cevi. Šele po dolgih minutah so ga uspeli skozi cev potisniti v jašek in od tam na kopno. Fant je bil takrat že mrtev.

Vzroki so danes bolj ali manj znani. Glavna krivca sta pomanjkljivo zavarovan vhod v odtočno cev, na katerem je manjkala kovinska palica in pa neogovornost tistega, ki je navzlic temu, da so bili v bazenu še kopalci, odprl zaporo in omogočil odtok vode, ki je fanta dobesedno posesal v odtok.

reda, opazovanje, reševanje in nudenje prve pomoči. Prav tako mora ustrezno označiti nevarnosti, ki grozijo kopalcem, enako tudi prepovedi in obveznosti, ki jih morajo ti upoštevati. Kopališče mora imeti tudi telefonsko ali radijsko zvezo z zdravstveno organizacijo in postajo milice, varnostno opremo za reševanje iz vode in nudenje prve pomoči, zagotovljeno pa tudi higiensko kakovost vode za kopanje. Še kako na mestu je tudi zahteva novega zakona, da mora biti na kopališču stalno navzoče ustrezno število (pač glede na velikost kopališča in število obiskovalcev — op.p.) strokovno usposobljenih oseb za vzdrževanja reda, opazovanje, reševanje in nudenje prve medicinske pomoči, v posebnem členu pa je predpisano, da se otrokom do sedmega leta starosti nesme dovoliti vstop v kopališče brez spremstva staršev ali polnoletnih skrbnikov. Da vse to ni zapisano kar tjavdan, pokažejo predvidene kazni za kršitelje, najvišja znaša kar 750 tisočakov.

Z velikim zanimanjem pa se te dni pričakujejo natančnejši predpisi o opremi in napravah za varno obratovanje kopališč, ki bi jih moral šest mesecev po sprejemu omenjenega zakona izdati republiški komite za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo skupaj z republiškim komitejem za zdravstveno in socialno varstvo ter republiškim sekretarjem za notranje zadeve. Kot je slišati, naj bi bila ena izmed novosti tudi omejitev globine bazena na 130 centimetrov, o čemer so, denimo, v Dolenjskih Toplicah pred časom že razmišljali. Prav tako pa mora republiški komite za zdravstveno in socialno varstvo izdati natančne predpise o dovoljenih količinah za zdravje nevarnih snovi, ki jih smejo vsebovati plavanju namenjene vode.

Upravjalce bazenov torej čaka letos veliko dela, vprašanje je, kako jim bo uspelo zakonskim predpisom zadostiti v rečnih kopališčih, v mislih imamo tista ob Kolpi. Zakon je strog in jasen, kopališč brez obratovalnih dovoljenj prihodnje leto ne bo več in če bo tako, se bomo vsaj v tistih, ki bodo, kolikor toliko varno hladili.

B. B.

Arhitektura

DOLENJCEM VZAME HIŠA 10 LET ŽIVLJENJA

Eno od niti v vézi minulega zleta bratstva in enotnosti v Novem mestu sta vpletla oblikovalca scenske podobe stadiona Jože Slak in Davor Grgičević, študenta tretjega letnika arhitekture na ljubljanski Fakulteti za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo. O tem govori Jože Slak.

»Ko sva se odločala za opremo, ki naj bi obogatila prireditveni prostor, sva skušala izluščiti iz celote tradicionalnih (revolucionarnih) sporočil, simbolov in vrednot tiste, ki so po sporočilnosti najbližje današnjemu trenutku. Pri tem naju je vodilo hotenje, da vključiva v izpoved vrednot, ki so družbeno potrjene, še neposreden in pristen dih življenja, ki nas obdaja in je v nas samih. Zato sva skušala ustvariti ambient, ki bi ustrezal sporočilom zleta in političnemu trenutku zdaj in tu. Upoštevala pa sva še psihološke vzgibe, ki se ljudem porajajo ob takih prireditvah. To pomeni, da sva hotela sporočiti zleta, zgrajeno iz simbolov preteklega zgodovine, prežeti z neposrednim življenjskim utripom, čisto človeško igro, boleštjo, smehom in pri ljudeh doseči dejaven odnos do včeraj in razmislek o jutri. Poskušala

sva spodbuditi ljudi z različnimi interesi in pogledi na svet k razmišljanju in k večplastnemu doživljanju prireditve,« pripoveduje Jože Slak.

Taka razpoloženja naj bi se porajala ob izbrani sceniski opremi. O njej pravi Slak tole: »Tri drevesa so pomenila tri udeležene republike, drevo kot tako pa ponazarja dejaven odnos do ekologije, rast in mladost. Vsako deblo je sestavljeno iz osmih elementov s skupaj 3.000 baloni, ki pomenijo nastopajoče. Dve prepletajoči se liniji z grafičnimi sporočili in likovno obdelavo sta ponazarjali silhueto Gorjančev. Portal je predstavil v govoricu arhitekture elemente kasične Grčije in Rima, evropskega srednjega veka in orienta, podeželskih arhitektur ter značilnosti industrializacije. To sporočilo naj bi obiskovalcem že ob samem vstopu na stadion zbudilo razmislek o človekovi umeščenosti v prostor in čas ter hkrati simbolično naglasilo prepletanje in združevanje vsega. Taka je bila zamisel. Koliko sva jo materializirala in koliko je tisto, kar je bilo uresničeno, doseglo svoj namen, je stvar presoje obiskovalcev.«

Besedam o praznični podobi stadiona dodaja Slak pohvale za vse, ki so pomagali pri uresničevanju njune zamisli. Tako omenja »Kovinarja« iz Novega mesta in vojske vojašnice Milana Majcna. Pravi, da so številne roke res delale na moč spretno in zavzeto, vendar je levji delež skrbi ostal njima. Spričo raznoterih materialov sta namreč težko našla izdelovalce posameznih scenjskih elementov, posebej še, ker nista hotela biti razsipa. Za nekaj težav pa so bili po njegovem najverjetneje krivi odpori do celotne zadeve. Z njimi sta se oblikovalca srečevala pri delu. Onadva pa sta delala z dobrim namenom in govorila ljudem v jeziku arhitekture, kot pravi Slak, neposredno in najiskreneje. To ju navdaja z zadovoljstvom, ki pa ima malce grenak priokus zavoljo vtisa, da sta se njuni imeni nekako izgubili v številnih papirjih zleta in o zletu. Kar zadeva zlet, je študent Jože Slak z zgodbo pri koncu, torej je čas za besedo ali dve o Jožetu Slaku arhitektu.

»Zanimam se za vse, kar je v zvezi s prostorom, človekom in družbo,« pravi tretješolec na ljubljanski univerzi o sebi. »Želel bi ljudem pomagati materializira-

ti njihova hotenja s tem, da bi upošteval lastnosti pokrajine in ljudi, povezoval bi preteklo in preizkušeno z novim, ki »diši« po prihodnosti. Sicer bi želel delati energetsko čimbolj samostojne arhitektonske organizme, ki bi, kar se le da, izkoriščali naravne obnovljive energetske vire,« pravi Slak. Ali niso morda taka načela preveč utopična? »Sicer res velja, daje arhitektura prva vlačuga politike, vendar mislim, da je zelo blizu čas, ko bo arhitektom omogočen tudi tovrsten razmislek. Pojavila pa se spet drugo vprašanje, koliko arhitektov bo pripravljanih razmisliti in se soočiti s posledicami svojega ravnanja,« optimistično zavrne pomisleke mladenič, zapisan gradbeništvo in arhitekturi.

MARTIN LUZAR

VSE O ADLEŠIČIH V ENI GLAVI

Kdor bi rad karkoli izvedel o Adlešičih in o ostalih šestnajstih krajih, ki spadajo v to obkolpško krajevno skupnost, o tamkajšnjem življenju, dogodkih, ljudeh, zgodovini, se mora obrniti na Lojzeta Cvitkoviča. Ne samo, da je Cvitkovič domačin, da že ves čas po vojni živi v Adlešičih, da ga zanima vse, kar je tako ali drugače povezano s temi kraji, da ima izvrstno spomin, ampak je tudi pravi kronist teh krajev. Ves čas po vojni je zraven pri vsakem, na pogled še tako nepomembnem dogodku, zbira, zapisuje, fotografira in dokumentira vse, kar je povezano z območjem sedanje krajevne skupnosti oziroma z bivšo občino Adlešiči. Skratka, Cvitkovič je kronist v najlepšem pomenu te besede. V teh desetletjih je zbral, zapisal in uredil na tisoče podatkov o krajih, dogodkih, ljudeh, posnel na tisoče fotografij, popisal in skušal dognati zgodovino kulturnih, zgodovinskih in drugih spomenikov na tem območju, zbral in popisal razne ljudske običaje, ki so se nekateri v teh krajih ohranili do današnjih dni; v teh popisih so zbrani dragoceni etnološki podatki. Cvitkovič je tudi zbral, ohranil ali izročil Belokranjskemu muzeju v Metliki več starih predmetov iz teh krajev. In še bi lahko naštevali. Vsekakor ne bo nihče, ki se bo tako ali drugače ukvarjal s splošno, kulturno, gospodarsko, politično zgodovino teh krajev, z etnološkimi in drugimi raziskavami v tem delu črnomaljske občine, mogel mimo dela Alojza Cvitkoviča.

Kaže, da imajo Adlešiči v tem pogledu posebno srečo. V Avstro-Ogrski, pred prvo vojno, je v Adlešičih celih 36 let živel župnik Ivan Šašel, ki je ves ta čas verno zapisoval vse, kar se je zgodilo, tako da njegova kronika obsega devet velikih in debelih z roko pisanih knjig, ki jih hranijo v škofijskem muzeju v Ljubljani. Šašel je za svojega življenja med drugim izdal tudi dve knjigi ljudskih pesmi, ki jih je zbral v teh krajih, in napisal Zgodovino adlešičke fare. Pred zadnjo vojno je bil nekaj let v Adlešičih učitelj Božo Račič-Kume, ki se je zelo zanimal in spodbujal domačo obrt. V kratkem nameravajo Adlešičani v kulturnem domu urediti vitrine, kjer bodo prikazali pomen in delo sedmih pomembnih mož, ki so se rodili oziroma delovali v teh krajih. To so: župnik Lavoslav Gorenjec, Ivan Šašel in Jurij Grabrijan, slikar Josip Germ, dr. Juro Adlešič, ki je bil ljubljanski župan, Božo Račič-Kume ter Miha Vahen, ki je bil med vojno partizanski učitelj v Adlešičih, potem pa se je dolga leta vračal kot pečovodja. Seveda ima tudi za to pobudo in njeno uresničevanje nemalo zaslug Alojz Cvitkovič, veliko pa jim pomaga nekdanji ravnatelj Belokranjskega muzeja Jože Dular.

SUKNIČI IZ 70 KOŠČKOV

Lojze Cvitkovič se je rodil pred 66 leti v bližnjih Dolenjih, v trdni kmečki družini, v kateri je bilo deset otrok. »Kmetija je bila velika, imeli smo po 10, 12 glav živine; dela veliko, kruha pa kljub temu bolj malo,« se spominja. Osem let je hodil v adlešičko šolo, ki jo je pred vojno obiskovalo od 150 do 200 otrok. Po šoli je bil nekaj časa doma za »glavnega pastirja«. »Taktar je bilo tako: če nimaš grunta, in meni domača kmetija ni bila namenjena, se moraš izučiti poklica ali boš pa hlapec.« Za uk je bilo pa tudi težko. Dalj časa so iskali mojstra, ki bi vzel Lojzeta v uk. Končno so ga našli v Metliki. »Za krojača sem se tri leta učil pri metliškem mojstru Ferdinandu Greglju, ki je bil posebej dober za uniforme, šival pa je tudi za vse bogatejše Metličane. Da sem se lahko pri njem učil, mu je oče moral vsak mesec dati 100 dinarjev pa drva za čez zimo in obleko zame. Delali pa nismo po osem ur, ampak kolikor je bilo treba, po končanem delu pa je moral vajenec popraviti delavnico. Pred trifarškim žeganjem, ki je bilo takrat pravo ljudsko zborovanje, smo delali po cele noči. Seveda o kakšni plači ni bilo govora, ko sem se učil tretje leto, mi je včasih, če je bil mojster dobre volje, dal dva dinarja, da sem šel k Cvelbarju v kino. Ampak smo se tudi nekaj

naučili. Ko sem opravil pomočniški izpit, sem lahko samostojno prevzel izdelavo moške obleke. A kako smo takrat delali obleke! Suknjič je bil sešit iz 70 koščkov blaga, strojnega šiva pa se ni smelo videti. Norma za moško obleko je bila tri dni. Bi ga rad videl danes, ki konča šolo in učno dobo, da bi znal to narediti. Prva moja pomočniška plača pa je bila 50 dinarjev na teden. S prvim denarjem sem si kupil zimski plašč, prvi v življenju, to je bilo takrat razkošje.«

INVALID GRE V PARTIZANE

V Metliki je Cvitkoviča zajela vojna in italijanska okupacija. Ko so Italijani začeli z aretacijami in odganjanjem ljudi v internacijo, so Cvitkovič in še nekaj fantov 12. junija 1942 pobegnili v Gorjance. »Tam smo se razkropili in jaz sem se po skritih poteh napotil domov. Tam pa je bilo ravno tako, veliko mladih so ob pomoči bivših jugoslovanskih žandarjev zajeli in odgnali v internacijo in veliko se jih ni več vrnilo.« Njega niso prijeli, ker je doma živel skrivaj in zanj sploh niso vedeli. Čeprav invalid od rojstva, se je odpravil v partizane, kjer je vseskozi deloval v okrajnem in okrožnem komiteju. »Celica Komunistične partije je v Adlešičih delovala že od 1932 naprej, pod to celico sta spadala tudi Vinica in Dragatuš, vodja pa je bil Alojz Kozan iz Pribincev,« pripoveduje. To so že podatki, ki jih je Cvitkovič zbral po vojni. »V gradu Pobrežje je bila 29. junija 1941 partijska konferenca, ki so se je udeležili tudi simpatizerji partije, vodili pa so jo inč. Janez Marentič, Leopold Šegina in Niko Jakopčič. Zanimivo je, da je bila prav v tem gradu tudi italijanska postojanka. Za kamuflažo je v gradu Ignac Požek delal pohoštvo za šolo v Tribučah in dogovorjeno je bilo, da se, če bi Italijani kaj spraševali, udeleženci konference predstavijo kot komisija, ki je prišla pregledat, kako poteka delo.« Po vojni je Cvitkovič zbral podatke, da bi v spomin na ta dogodek odkrili ploščo, vendar iz tega ni bilo nič.

OD A DO Ž

Takoj po vojni se je Cvitkovič zaposlil na krajevnem narodnoosvobodilnem odboru v Adlešičih, nato je bila štiri leta v Adlešičih spet občina, obakrat je bil Cvitkovič tajnik, potem pa je bil ves čas do upokojitve vodja krajevnega urada. »Takoj po vojni sem začel zbirati podatke o padlih in žrtvah fašističnega nasilja iz teh krajev, skupaj jih je 96.« Tako je nastal album z glavnimi podatki in slikami, kolikor jih je mogel dobiti. Žal se tisti, ki bi se morali, ne pozanimajo vedno pri Cvitkoviču in tako se je zgodilo, da je na enem spomeniku padlim Cvitkovič naštel šest grobih napak. Potem je začel zbirati podatke o grozodejstvu, ki so ga 22. marca 1945 zagrešili ustaši in Nemci, ki so vdrli čez Kolpo, požgali in izropali sedem vasi in pobili več ljudi. »Pripravil sem si posebne formularje, vsako družino imam na svojem listu in imam točno evidenco o požganih hišah, ske-dnjih, čebelnjakih, o vsem. Prav tako sem zapisal,

koliko je pri obnovi po vojni pomagala obnovitvena zadruga, koliko ljudi je delalo pri obnovi, katere skupine zidarjev, tesarjev itd., kdo so bili delovodje.« Potem je spremljal, zapisoval in fotografiral vse, kar se je v tej krajevni skupnosti, ki danes šteje 1100 prebivalcev, dogajalo. Ko je imel čas, je vse to uredil, nastajali so albumi, v katerih so številni dogodki zapisani s pravo kaligrafsko pisavo z belo tempera barvo in z bogatim ter dokumentiranim fotografskim gradivom. Poleg tega že ves čas izrezuje vse, kar je o Adlešičih in vaseh iz te krajevne skupnosti napisanega po raznih časopisih in revijah. »Vse me zanima, od napeljava vodovoda, gradnje in asfaltiranja cest do obnove cerkve.« Zapisal si je tudi imena vseh brigadirjev, ki so pred kratkim delali pri gradnji vodovoda za Gorenjce, in kraje, od koder so prišli. »Noben podatek, ki ga zapišem ali kako drugače ohranim, ne more škoditi, morda pa bo kaj od vsega tega kdaj komu prišlo prav.« Pravi. »Ko sem bil še v službi, sem imel vsak dan opravka z ljudmi, pa sem jih mimogrede še povprašal to in ono, kar me je zanimalo in si to zapisoval. Poznam vse ljudi iz naše največje skupnosti in za vsako hišo od Paunovičev do Pribincev vem, koliko ima številko.« Zabeleži tudi podatke o neurjih, o škodi, ki jih povzročijo, o gradnjah, sestankih, proslavah. Pred enajstimi leti je bila v Adlešičih velika proslava ob otvoritvi asfaltirane ceste do Črnomlja, Cvitkovič je zabeležil, koliko so ob tej priložnosti popili vina, piva, da so ljudje pojedli 96 janjev in da ob polдне ni bilo več niti kilogram pečenke ter da se je na srečo pol ure zatem ulilo, nevihta je pregnala ljudi in organizatorje rešila zadrege.

Zanima pa ga tudi vse, kar se je v teh krajih dogajalo v prejšnjih časih. Med drugim je popisal, izmeril in skušal zvedeti čimveč podatkov o vseh kapelicah, pa o razpelih ob poteh in cestah. Tako je ugotovil, da je za kapelice največ opreme naredil neki Konrad Sassi s Tirolskega. Za kapelico v Vrhovcih je ugotovil, da so jo leta 1836 dali postaviti domači krošnjari, ki so se na Nemškem znašli v nekem uporu in se zaobljubili, da bodo v domačem kraju postavili kapelico, če srečno pridejo domov. Vse do druge svetovne vojne so njihovi potomci imeli ključ in skrbeli za to kapelico.

UBOJ IN ČASTNO OBČANSTVO

Seveda ob takem zbiranju podatkov in z bistrim sklepanjem pride človek do dna tudi kakšni skrivnostni zadevi. Tako je Cvitkovič dobil v roke knjižico z govorom predvojnega občinskega odbornika, ki ga je le-ta imel ob proglasitvi takratnega jugoslovanskega ministra za častnega občana občine Adlešiči. »Hotel sem dognati, kaj je ta minister dobrega in koristnega naredil za našo občino, da so ga proglasili za častnega občana.« Za to stvar se je začel bolj zanimati in izkazalo se je, da je taisti občinski odbornik ustrelil logarja, minister je po svojih zvezah dosegel, da za zločin ni bil kaznovan in v Adlešičih so imeli slovesnost ob proglasitvi ministra za častnega občana.

Latinski izrek »Habent sua fata libelli« (Tudi knjige imajo svojo usodo) se potrjuje tudi na primeru danes precej redke Šašljeve Zgodovine adlešičke fare. Leta 1905 je Šašel en izvod s posvetilom podaril nekemu svojemu prijatelju. Ta se je kasneje izselil v Nemčijo, z njegovim potomcem pa je po naključju prišel v stik Cvitkovič in ta mu je podaril to redko knjigo. Prišla je v prave roke.

KOLPA NI BILA VEDNO MEJA

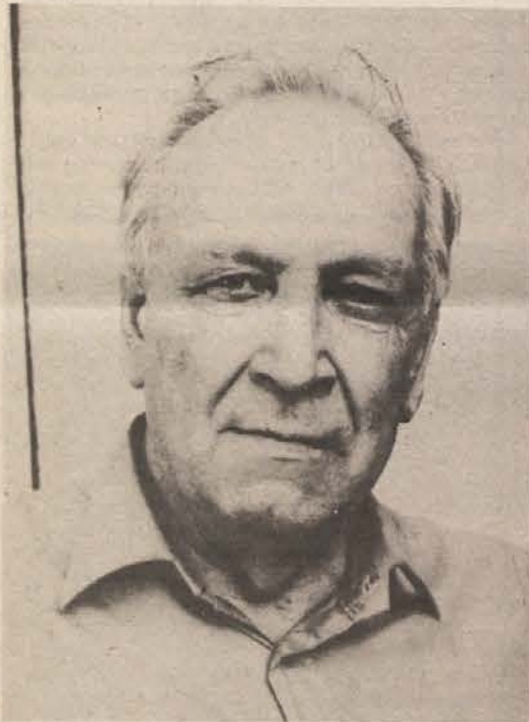
V Cvitkovičevi dnevni sobi visi na steni izredno lep čemer, to je širok in okrašen usnjen pas od narodne noše. »S tem čemrom je bil prepasan kmet, ki se je leta 1928 iz okolice Voljnice priženil v Marindol. Pred tremi leti smo mu šli v imenu Zveze borcev voščiti za novo leto.« Možak je Cvitkoviču iz hvaležnosti podaril ta čemer.

Malo je znano, da je do 1. aprila 1952 meja med Slovenijo in Hrvaško v teh krajih potekala drugače in da Kolpa ni bila povsod mejna reka. Tri vasi na tej strani Kolpe, Marindol, Miliči in Paunoviči, so do takrat spadale pod Hrvaško, pod občino Netretić, od koder so dvakrat na teden dobivali tudi pošto. »Še danes se Selakovičevi hiši v Paunovičih, od koder je bil doma poštar, reče pri poštarju.« Prvič so to mejo popravili leta 1941, ko sta se za to verjetno dogovorili takratna Nezavisna država Hrvaška in fašistična Italija. Po vojni pa je spet obveljala stara meja. 1. aprila 1952 pa je bil referendum za spremembo meje, ki od takrat tudi tu poteka po Kolpi. »Samo trije ljudje iz vseh treh vasi so bili proti temu, potem pa so ravno ti trije širili govorice, da so rezultati referendumu potvrdjeni in da so v resnici bili samo trije za priključitev k Sloveniji.«

Cvitkovič je bil polnih 30 let predsednik adlešičkega prosvetnega društva in je še sedaj v upravnem odboru. V tamburaški skupini je predsednik društva igral vse instrumente, kar je bilo pač potrebno. Adlešička folklorna in tamburaška skupina je kot edina iz Bele krajine nastopila na slovesnosti ob 70-letnici Otona Župančiča v ljubljanski Drami. Pesnik jih je ganjen pozdravil: »Lipi moji Belokranjci.«

Leta 1960, 25. junija, so ob 100-letnici šole v Adlešičih na pobudo Cvitkoviča priredili prvi festival belokranjskih ljudskih plesov. To je začel jurjevanja, ki ga od 1962 naprej prirejuje v Črnomlju. »Na kulturi v Črnomlju so imeli v blagajni 50 jurjev,« se spominja Cvitkovič. »Šil smo k županu, da bi nam pomagal. Poslušal nas je, potem pa rekel: 'Kaj če vam te stare gače? To je preživelo! Mi pa smo se zakleli, da festival bo.« Več razumevanja je pokazal takratni direktor rudnika Kanižarica, ki jim je dal na voljo avto, da so prišli vsaj do vseh belokranjskih folklornih skupin. »Prosili smo jih, naj se znajdejo, kakor vejo in znajo, ampak 25. junija dopolne morajo biti v Adlešičih. Vsi so prišli, vse imam zabeleženo in vsako skupino posebej sem slikal. Vsak nastopajoči je dobil eno pivo.«

A. BARTEJL

Mirenska dolina

KROMPIR DANES IN NIKOLI VEČ?

HP Kolinska v svojem predsanacijskem programu, ki so ga izdelali zaradi izgube v svoji temeljni organizaciji na Mirni v letošnjem prvem četrtletju, ocenjuje, da bo tovarna letos ves čas poslovala v skrajno neugodnih razmerah. Glede na sprejete kratkoročne ukrepe v delovni organizaciji ocenjuje, da izguba mirnske tovarne ob koncu leta vendarle ne bo presegla višine sredstev, ki jih HP Kolinska združuje na temelju solidarnostnih obveznosti vseh tozdogov. Toda že to, da je v komaj 140-članskem kolektivu na Mirni v letošnjih petih mesecih izguba znašala okrog 430 milijonov, ob polletju pa naj bi se sukala že okrog 500 milijonov dinarjev, je znak za alarm tudi za trebanjsko vladno. Je občina dobila ob največjem kolektivu in izgubarju še drugega resnega bolnika? Toda v Trimu je zaposlenih okrog 800 delavcev in so izgubo že precej oklestili, v majhnem kolektivu Kolinske pa še kar narašča in se nesorazmerno povečuje.

V Kolinski poudarjajo, da imajo s predelavo krompirja pravzaprav že vseskozi težave in izgubo, ki jo pokrivajo predvsem s programom otroške hrane. Glavni direktor Kolinske, Lojze Deželak, je na letošnjem zboru pridelovalcev krompirja tolažil nejeverne kmete na Mirni, da v Kolinski ne razmišljajo, da bi opustili program krompirjevih kosmičev. Toda med dolgoročni ukrepi za ozdravitev tovarne na Mirni so v predsanacijskem programu Kolinske zapisali, da je obstoječi program proizvodnje krompirja v dobri meri preživel in več perspektiven. Razvojna pričakovanja slonijo bolj na izbiri tretjega neodvisnega programa kot pa v

širitvi proizvodnje krompirjevih kosmičev. Seveda je to povezano z zajetnim kupčkom denarja, ki bi ga za tako naložbo potrebovali vsaj eno milijardo dinarjev.

»Neki tretji program je za Mirno nujen. Ne vem, ali je to čips ali so dietični proizvodi ali kaj tretjega. Hočemo akumulativen program, da bomo sami sebe reševali, ni pa rečeno, da bo to krompirjev program. Jugoslavija ima enoletne rezerve, naših zalog je še več. Upali smo, da bodo državne in republiške rezerve odigrale svojo vlogo, o skoroda nepremostljivih težavah smo poročali odgovornim v republiki, a se ni nič spremenilo. Nobenih ugodnosti kot kmetijstvo nismo dobili pri bankah in več dajemo za obresti kot za plače. Vsi skupaj smo spali na dobrih rezultatih od leta 1980. Pri nas je otroška hrana do letos pokrivala izgubo pri krompirju. Toda zdaj se zatika pri izvozu hrane v Sovjetsko zvezo, na Bližnji vzhod, kjer je huda konkurenca, se ni obnesel. Še zmeraj pravim, da je prodajna služba Kolinske premalo napredna, toda čez noč se ne da ničesar storiti. Otipavali smo tudi japonsko

tržišče, a smo za Japonce predragi. Zdaj mora Slovenija rešiti krompir! Toliko ga mora zrasti, kot ga bomo lahko vnovčili. Za tržne presežke pa mora poskrbeti državni instrumentarij. Prvič v 15 letih se je zgodilo, da smo pričakovali tako pomoč. Letos smo od KZ Trebnje odkupili samo 3900 ton krompirja, to je 80 odstotkov pogodbenih količin. Čedalje globlje v izgubo nas ne more nihče prisiliti. So pa bila leta, ko smo morali krompir uvažati iz Madžarske,« je povedala direktorica tovarne Kolinske na Mirni Marinka Škufca.

Zaradi nespoštovanja pogodb se doslej niso preganjali po sodiščih, toda trebanjski izvršni svet meni, da utegne priti tudi do takih zaostritev, če Kolinska ne bo spet prevzela pogodbenih količin krompirja. Lani bi jih morala od Kmetijske zadruge Trebnje odkupiti 5300 ton in vse kaže, da bo letos ostalo pri lanskem odkupu, torej pri 3900 tonah. Kmetje so že tako precej zmanjšali površine, zasajene s krompirjem in se preusmerjajo v druge kulture, toda brez krompirja bi se mnogi znašli skoraj na beraški palici. Sicer pa kmeta tako ponavadi

nihče ne vpraša, če bo zmogel, ampak enostavno mora postgati vse notranje rezerve, saj njemu izgube nihče ne prizna. Zanimiva je bila misel na omenjenem zboru pridelovalcev krompirja, češ da bi moral imeti tudi kmet, denimo Anton Strah s Kamnega Potoka, ki pridno dela, zajamčeni osebni dohodek, tako kot delavec v neki tovarni, če gre v stečaj.

Seveda v Kolinski skušajo čimprej sprazniti zaloge krompirjevih kosmičev, ki so po njihovih podatkih znašale 300 ton, medtem ko imajo na občini podatke, da je lanskih zalog za 130 in letošnjih za 100 ton. Samo v letošnjem prvem trimesečju je praznjenje zalog surovega krompirja in kosmičev prineslo najmanj za 130 milijonov nižji prihodek. Revalorizacija materialnih vrednosti je za mirnsko tovarno izredno neugodna, in sicer predstavljajo ti učinki v prvem četrtletju za 126, za prve štiri mesece pa že za 228 milijonov din znižan dohodek. Po oceni Kolinske je to osnovni in objektivni razlog za povečevanje izgube. Vrednost zalog so v prvih letošnjih petih mesecih zmanjšali za 31 odstotkov. Toda več kot prodajo zaloge, več je izgube, saj so ceno znižali za petino pod lansko povprečno ceno, morala pa bi biti vsaj za 45 odstotkov večja! Za Mirno imajo v Kolinski pripravljenih nekaj novih izdelkov, ki pa tovarne nikakor ne morejo rešiti dolgoročno. Do konca leta naj bi se opredelili za nov program. Ukinitve več kot 15 let stare krompirjeve linije, že močno iztrošene, je bolj smotrna kakor pa podaljševanje agonije.

Glede tako imenovanega tretjega programa na Mirni so hudo skeptični na trebanjskem izvršnem svetu, kjer se ne bodo zlahka sprijaznili s tem, da bi dali krompirju dokončno slovo. Končno je občinska politika dovolj enotna in zagovarja stališče, da je treba resno razmišljati o socialni varnosti delavcev in kmetov. Tovarna Kolinske je bila naposled zgrajena na nerazvitem območju, z vsemi ugodnostmi, prav zavoljo spodbujanja kmetijstva in za predelavo krompirja. Prav pa imajo po svoje tudi v Kolinski, ko opozarjajo, da jugoslovansko »krompirjevo politiko« vodiljo v Vojvodini in Čačku in da bo treba zares vse bolj upoštevati tržne zakonitosti. Zdaj pa je za slovenskega kmeta krompir komaj po primerni ceni, za Vojvodince pa je sprejemljiva že dosti nižja cena. Kako daleč smo pripluli z nespoštovanjem dogovorov in pogodb, pa v Kolinski navajajo, da tudi JLA kratkoročno ni prevzela vseh dogovorjenih količin krompirjevih kosmičev.

P. PERC

ŽELEZNA ŽENSKA ERINE

Prihaja z druge strani zemeljske krogle, z žarečimi rjavimi očmi in z vetrom v ognjeno rdečih lasih in med najboljšimi povzročila pravo opustošenje. Tudi moškimi ne prizanaša. Erine Baker je prava kraljica športnega boja, ki je triatlonskemu bojišču vtisnila neizbrisni pečat svoje oblasti.

Nekdanji rentgenski tehnik, in odkar pomni, vneta bojevnica proti ravnemu razlikovanju, je najbrž najbolj vsestransko vzdržljiva ženska na svetu. V časopisne naslove je prišla leta 1985, ko je v triatlonu Velikih jezer v Avstraliji strmoglavila dotlej nepremagljivi dvojčici Puntous. Dekleti sta imeli do konca še debelo uro, ko je Erine že slavila zmago. To je bil v njenem šele sedmem triatlonu. Od najboljšega časa na svetu dotlej je odrezala kar 29 minut. Le 9 ur in 55 minut je potrebovala za 180 km dolgo kolesarjenje, 3,8 km dolgo plavanje in maratonski tek, 42195 m. Tisti, ki so ta dogodek hoteli razvednotiti, so ga označili za srečno naključje: Puntousovi dvojčici nista bili najbolje pripravljene, proga je bila najbrž prekratka in na koncu koncev, kaj pa Avstralci vedo o triatlonu?

Toda Erine še ni končala. Iz varnega domačega okolja se je odpravila v Evropo. Nastopila je v triatlonu v Nici in dobesedno zmlela nasprotnice, najboljše ameriške profeseonalke je pustila daleč za sabo. Tudi leto dni pozneje, leta 1986, je v Nici spet zmagala, a so jo diskvalificirali in ji zatrgali drugi naslov najboljša na svetu. Medtem je štirikrat postala prvakinja starega kontinenta in svoj najboljši čas popravila na 9 ur in 27 minut. Tudi dvomeči športni javnosti ZDA je dokazala, da njene zmagovalne niso le na najdaljših progah, v tekmovanjih za zveneči naslov železnega človeka, ironman. Zmagala je tudi na prvem triatlonu, imenovanem Sprint Triathlon, letos januarja v Perthu. V tekmi z vrhunsko zasedbo je najboljšo premagala za 5 minut. Manjkalo so le Evropke, tem pa je že vsem kazala hrbet v prejšnjih nastopih.

V Erine Baker je skoraj nepotešljiva želja po dokazovanju moči, velika nadarjenost in napadalna odločenost, biti najboljša. Moč njene volje je mogoče primerjati le še z vzkipljivostjo njenega značaja, ki pa ga zdaj že zna brzdati.

V ENI DRUŽINI 4 DRŽAVNE PRVAKINJE

Doma na Novi Zelandiji je le ena od štirih državnih prvakinj, čeprav je prva, ki je postala najboljša tudi na svetu. Starši, Brian in Mary, so bili osupli spričo športne uspešnosti svojega naraščaja. S šestimi hčerami in dvema posvojenima sinovoma se na prvi pogled zdijo tipična katoliška delavska družina. Toda od najstarejše, 31-letne Maureen, do najmlajše, 23-letne Philipe, se vsa dekleta lahko pohvalijo s kakimi dosežki. Maureen je trenutna državna prvakinja v aerobiki, uspešna začetnica v body buildingu in izjemna plesalka, pevka in igralka. 27-letna Kathy je osvajala zlate medalje v plavanju za različne starostne skupine. 30-letna Alison in 29-letna Rosanne sta bili reprezentantki v plavanju, Phillipa pa ima srebrno medaljo v veslanju z iger britanske skupnosti narodov. 21-letni Graham in 14-letni Scott sta vodji navijačev svojih sester na vseh tekmah, kjer nastopajo dovolj blizu doma.

Tako kot sestri je tudi Erine hvaležna osnovi, ki jo je dobila pri ukvarjanju s plavanjem. Poleg tega je bila ves čas edina resna tekačica v družini. Novozelandscev sicer ni polnila z olimpijskimi upi, v plavanju pa je le osvojila nekaj medalj na državnih prvenstvih, največ v prsnem slogu. Ker ni napredovala tako hitro, kot je upala, je pri petnajstih letih po šestih letih končala plavalno pot in postala tekačica. Zadoščanje je našla v uspehih pri teku na 800 in 1500 m in v krosu.

Čez nekaj časa se ji je zazdelo, da tudi v teku ne napreduje dovolj hitro in športno pot je žrtvovala poklicnemu usposabljanju. Po dveh letih je postala rentgenski tehnik in se razvila v politično aktivistko v gibanju proti ravnemu razlikovanju. Kratak čas je živela v Darwinu, apokazalo se je, da tja nespada. Odpotovala je na jug, v Sydney, kjer je preživela dve leti in spoznala triatlon. V začetku se je udeleževala tekmovanj, kerski je želela zabave in zdravega načina življenja. To je bil nov in vznemirljiv šport. Splet treh športov jo je štivil pred dolgočasjem in pretreneriranostjo, s katerima se je spopadala v prejšnjih. Ko se je leta 1984 vrnila na Novo Ze-

landijo, da bi se pripravila na triatlon Velikih jezer, se je povezala z dr. Hellemansom in pomislila, da bi lahko premagala sestri Puntous. Naslednja postaja je bil že sam vrh sveta...

IZREDEN MOTOR V MAJHNEM TELESU

Hellemans, ki je bil leta 1985 tudi sam prvak Nove Zelandije v triatlonu, je uspešen splošni zdravnik. Veliko je prebral o teoriji treniranja, se posvetil Erininemu vadbenemu načrtu in poskrbel za objektivne meritve njenega napredka. Ugotovil je, da njen vzdržljivostni potencial še spi. Z maksimalno porabo kisika (to je merilo aerobne vzdržljivosti), okrog 70 ml na kilogram telesne teže v minuti, je daleč pred profesionalnimi triatlonkami in nekje med najboljšimi moškimi. V svojem 155 cm visokem in 59 kg težkem telesu ima izreden motor. Fizioloških testiranj pa nemara in rezultatom ne pripisuje velikega pomena. Mimogrede omeni tudi, da je znamenita maratonka Allison Roe v testu maksimalne porabe kisika še višje in da je vzdržljivejša od nje.

Kljub nedvomni uspešnosti pa je treba povedati, da njeno življenje ni bilo vedno lahko. Silovito se je bojevala, da je dosegla priznanje za svojo izjemno nadarjenost, kajti večina pisanja o njej je obravnavala njene ostre in nedvoumne politične nazore. Večkrat so ji prepovedali priti na tekmovanja v ZDA, kjer bi lahko pokazala svojo triatlonsko vrednost. Dejstvo, da je Američani in njihov športni tisk ne priznavajo za najboljšo, ji težko leži na duši.

Vzrok vseh njenih nesporazumov z oblastmi ZDA je njena zvestoba protipartheidskim nazorom. Kottajnica in članica predsedstva organizacije HART (Halt All Racist Tours ali po naše: Ustavite vsa gostovanja društev iz dežel, kjer vlada rasno razlikovanje) je ob neki priložnosti, ko so športna moštva JAR nastopala na Novi Zelandiji, skupaj z materjo pritegnila precej pozornosti. Med demonstracijami je nekdo med policajce vrgel pasjo bombico, ki so jo naprtili Erine. Obsodili so jo kot napadalno. Čeprav je odločno zanikala, da je odgovorna za pokanje, je bila za oblasti ZDA obsodba dovolj, da so ji pritisnili pečat nezaželene osebe. Na srečo so zanj zastavili besedo namestnik ministrskega predsednika Nove Zelandije Geoffrey Palmer, številni diplomati, senatorji in celo vodja tekmovanja ironman Valerie Silk, tako da so ji lani končno dovolili v ZDA za nastop na tekmi ironman 1986. Uresničevalo so se ji zadnje sanje.

NESMISELNA DIKVALIFIKACIJA

Njen cilj je bila zmaga v Nici in na Havajih v razmaku borih 13 dni. Onemogočila jo je nesmiselna diskvalifikacija v Nici. Bila je popolnoma pretresena, še posebej zaradi domišljivega načina, v katerem so jo poučili o pravih. Diskvalificirali so jo, ker ji je med nastopom sestra dala nekaj hrane in vode, pač zato, ker organizatorji niso primerno poskrbeli za prehranjevanje med tekmo. Na Havajih ni hotela startati, a so jo prepričali, da je. S srcem pa ni bila pri stvari, ker si še ni opomogla od pretresa. Najbolj jo je potrla to, da je diskvalifikacija pomenila dvom v njeno poštenje. Na Havajih je odstopila nekje pri kraju kolesarskega dela triatlonu. Umaknila se je domov in premišljevala o prihodnosti. Večina Novozelancev je bila ogorčena in ob podpori domačega občinstva so se ji rane zacelile. Izredni zmagi na svetovnem prvenstvu v triatlonskem sprintu v Perthu in nedavnem Double Brown Triathlon v Aucklandu sta dokazali, da je Erine Baker enako dobra kot prej. Kratko progo aucklandskega triatlona je

premagala v 8 urah 17 minutah in 33 sekundah, 9 minut hitreje kot lani in le 27 minut za najboljšim moškim. Premagala je tudi Lindo Buchanan, ki je po njeni diskvalifikaciji v Nici požela zmago. Zdaj jo zanima edini naslov, ki ji ga še ni uspelo osvojiti — havajski ironman. Čeprav so časopisi poskusili v njej prebuditi rivalstvo, jim ni uspelo izbežati iz nje niti ene sporne izjave. Se je Erine končno umirila?

VSAK DAN ŠEST UR TRENINGA

Eden od najpomembnejših dejavnikov v njenem zorenju je zveza z nekdanjim vrhunskim kolesarjem in zdaj svetovno znanim triatloncem Johnom Hughesom. Kmalu bi se rada poročila, toda nenehno nastopanje in treniranje na obih zemeljskih poloblah jima za to ne da veliko priložnosti. Srečala sta se v Christchurchu leta 1985, ko je John ustanovljal trgovino s triatlonsko opremo Trisports. Erine je zdaj solastnica podjetja. Po njenem prvem potovanju v Evropo je John zaposlil poslovodjo in se tudi sam resno lotil triatlonskega treninga. Zdaj skoraj ves čas trenirata skupaj. Tudi John si pridobiva ime, saj je bil v Nici letos 7., v Aucklandu pa celo tretji. Erine Baker trenira neverjetno trdo. Sama pravi, da vadi 6 ur na dan in da to pomeni 6 ur dejavnosti in ne sedenja na plaču ter zapravljanja časa — s to opazko je zbudila precej bolj sproščeno pojmovanje treninga ameriških profesionalnih triatlonk.

Njen tipičen delovni dan se začne ob 5.30 zjutraj v 6 ur in pol do dve uri trajajočim plavalnim treningom. Po hitrem zajtrku za tri ure sede na kolo. Povožnji je na vrsti še uro in pol trajajoči tekaški trening, ki včasih vsebuje tudi intervalne ali testne teke. Med dvema deloma treninga redko počiva ali spi, najraje vse tri dele opravi enega za drugim in ima ostal čas zase. Kadar preživi po 6 ur skupaj na kolesu ali tri ure pri teku, izpusti eno od treh disciplin. Zdaj si dovoli tudi več počitka in sprostitve kot nekoč. Postala je bolj potrpežljiva, manj mrzlično zahteva od sebe nenehno napredke.

Planinci

VIDETI, KAKO LEPO JE TAM GORI

V začetku julija nas je pot zanesla na Jezersko. Naključje je hotelo, da tega dne nismo mogli videti, kako lepo je tam gori. Vse od Kranja navzgor so se goste deževne megle spustile tako nizko, da se je zdelo, kot da Kamniških Alp sploh ni. Kokra je bobnela ob stene in iz soteske ob njej, kjer pelje tudi cesta, ni bilo videti nikamor. Vse sivo in deževno.

Jezersko ima seveda svoje Jezero. Tam so letos postavila svoj tabor tri planinska društva iz Posavja: PD Lisca Sevnica, PD Brežice in PD Bohor Senovo. V času našega obiska je ob jezeru taborilo 68 planincev senovskega planinskega društva. Večina jih je bilo iz osnovnih šol Senovo, Brestanica, Krško, Leskovec in Kostanjevica. Približna tretjina udeležencev je bila tokrat prvič v planinskem taboru. Tem se na zaključnem večeru, kjer bodo planinci priredili krst za začetnike, ne obeta preveč dobrega.

V taboru je bilo vse tiho in mirno, samo iz zasilne kuhinje se je kadilo, dišalo in ropotalo. Marija Božič, ki je sicer kuharica v tehniški šoli v Krškem, že peto leto kuha planincem v taboru. Kot se spodobi, smo se najprej ustavili pri njej. Brez hrane tudi planinci ne zmorejo, zlasti zadnje dni po napornejših turah zelo radi jedo. »Lačni pa niso nikoli. Če bi kdo rad jedel, pride k meni in vedno se kaj najde,« pravi kuharica Marija, ki sama ne

hodi na ture, saj ima dovolj opravka s kuharico, čeprav ji pri tem pomagajo tudi planinci.

Bližal se je čas kosila. Čeprav je še vedno deževalo, so se šotori le začeli počasi odpirati. Izpod več kot dvajset razpethih platen so začeli počasi kapljati planinci. V anorakih, pelerinah, kapah in kapučah. Kaj hočete, slab dan, tudi tega je treba preživeti! Sicer pa so imeli v prvih dneh taborjenja čudovito vreme, tako da so se naužili sonca, gora in hoje. Taborno vodstvo, mladinski vodniki in mentorji, so vestno skrbeli za to, da bi bili vsi kos pripravljanim turam. Tudi najmlajši. Za začetek so jo mahnil na Škubrov vrh, da bi preverili kondicijsko sposobnost planincev. V naslednjih dneh so se podali še na Češko kočo in Zgornje ravni ter Ledine, kjer so

mlajšim planincem prikazali uporabo planinske opreme. Posebej zanimiva je bila zadnja, dvodnevna tura. Povzeli so se na Kokrško sedlo, kjer so prespali, naslednji dan pa še na Grintovec. Veseli so pripovedovali, da so vsi, ki so šli na pot, uspeli priti na ta najvišji vrh v Kamniških Alpah. Za najmlajše je bila pot zelo naporna, vendar so se nanjo dobro pripravili z vsakodnevnim stopnjevanjem težavnosti. Mladinski vodniki so se ravnali po hoji najmlajših in tako je bilo mogoče vzdržati. Nikomur ni bilo žal, saj so gore doživljali zares v enkratni lepoti. Prav od blizu so lahko opazovali gamse in kozorože ter boj med samci.

Vodja tabora Hinko Uršič je nestrpnim in lačnim planincem končno dal dovoljenje, da začnejo s kosilom.

KAKO TRENIRA ERINE BAKER

Značilna tedenska ciklusa treninga
A- pred dolgim triatlonom (Ironman)
pon- 4-6 km plavanja, 2 uri enakomerno hitrega kolesarjenja, uro in pol tekaškega intervalnega treninga
tor- 4-6 km plavanja, 3 ure hitrega kolesarjenja in 1 ura teka v hitrem tempu
sre- 32-42 km dolg tek, 1-1,5 ure počasnega kolesarjenja
čet- 4-6 km plavanja, lahkoten tek 30 minut do 1 ure
pet- 4-6 km plavanja, 160 km kolesarjenja s hitrim zaključkom
sob- 3-4 km plavanja na prostem, 2-3 ure kolesarjenja, 1 ura in pol teka
ned- 5-6 ur kolesarjenja, 30 minut teka

B- pred kratkim triatlonom
pon- 4-5 km plavanja, intervalni teki 1 uro, kolesarjenje 1 uro
tor- 4-5 km plavanja, enakomerno kolesarjenje 2 uri, 30 min. teka
sre- 1 ura in pol teka, 1 ura in pol počasnega kolesarjenja
čet- 4-5 km plavanja, naporni intervalni tek in kolesarjenje navkreber, 2 uri izmenično
pet- 4-5 km plavanja, lahkoten tek 30 minut
sob- Krajsi treninški triatlon: 3-4 km plavanja, 60 km kolesarjenja, 16 km teka
ned- 3 ure kolesarjenja, 30 minut teka

Glede na sezono ali bližnje tekme trenira za krajše ali dolge triatlone. Za prve veliko bolj poudarja hitrost in kakovost treninga, vedno pa priznava, da je najboljša v vzdržljivostnih nastopih, ki trajajo dlje kot 6 ur. Pravi, da se zelo težko prilagaja na življenje v Franciji, kjer mora vsako leto preživeti več mesecev zaradi obveznosti do firme Le Coq Sportif, ki jo plačuje. Še posebej težko ji je brez družine in ker ne zna francoščine. Zato pa ji že dve leti zapored ni bilo treba prenašati zime. Žal pa to pomeni tudi, da ni imela pripravljane dobe, med katero si nabere moči in ohrani navdušenje. Zato bo njena letošnja sezona manj natrpna s tekmovanji kot prejšnje. Po Perthu in Aucklandu si je privoščila že dolgo zasluženi počitek. V Evropi bosta še dva meseca manj pomembnih tekmovanj, nato dva meseca v ZDA in končno havajski triatlon. Najraje se osredotoči na dva ali tri pomembne nastope, vse ostale tekme pa so le razvojne pomena. Kot večina pravih tekmovalcev je bolj izenačena v pripravljani dobi, v tekmovalni pa dosega skrajnosti.

ENAKE NAGRADE ZA MOŠKE IN ŽENSKE

Kot triatlonka potrebuje kar precej opreme, a zdaj je že več ne plačuje sama. Firma Arena skrbi za kopalke, za tekaško in kolesarsko opremo pa Le Coq Sportif. Njeno rožnato in zeleno triatlonsko oblačilo je že kar tradicionalno, vendar priznava, da sta barvi po 20 triatlonskih in neskončnem številu poziranj fotografom že malce dolgočasni. Le Coq Sportif ji daje tudi kolesa, na katerih pa noče računalnika ali katerekoli druge naprave, ki bi jo morala ubogati med tekmo. Tempo in naprežanje raje nadzira sama.

Erine seveda ne bi mogla trenirati 6 ur na dan brez pokrovitelja. Od oktobra 1985 jo plačuje Le Coq Sportif. Pred letošnjim nastopom v Nici je podpisala triletno pogodbo, toda potovanja, diskvalifikacija v Nici (\$ 10.000) in odstop na Havajih (\$ 12.000) so jo denarno skoraj uničili. Na srečo je precej zaslužila v doslej najbolje plačanem triatlonu Sprint v Perthu.

Erine Baker že dolgo zahteva enake denarne nagrade za ženske in moške zmagovalce. Najboljši je najboljši, ne glede na spol. Prireditelji triatlonov, ki jo želijo na svojih tekmah, morajo zadočiti tej zahtevi in enakovredno razdeliti tudi »pojavnino« kot pravijo plačilu za nastop ne glede na uvrstitev.

32 ZMAG V 35 NASTOPIH

In kako bo v prihodnje? Njen naslednji cilj so Havaji, vendar bo pred tem nastopila še v nekaj manjših triatlonskih v Evropi, ki jih prireja njen pokrovitelj Le Coq Sportif. Pred dnevi je prvič nastopila tudi v Veliki Britaniji, v Canterburyju. Že dolgo si želi, da bi naletela na enakovredno tekmo, ki bi jo prisilila do kraja napeti vse sile, a zaenkrat ni nobene, ki bi ji bila vsaj blizu. V triatlonu namerava tekmovati, dokler bo zmagovala. Doslej je v 35 nastopih zmagala 32-krat. Nekoč pa, upa, bo nastopila samo v maratonu, brez plavanja in kolesarjenja pred 42 kilometri teka. Pričakuje rezultat pod dvema urama in pol — že za začetek časa, ki bi jo uvrščal v svetovno žensko tekaško elitno!

Pripravil: J. PENCA

Pred kuhinjo se je takoj nabrala vrsta, čeprav je bilo treba stati na dežju. S krožnikom, skodelico in priborom so drug za drugim stopali proti velikemu šotoru, kamor so danes premestili klopi. Oglasna deska je z dvema lističema, na katerih je dnevni red, samevala na bližnjem drevesu. Ta dan tako ne bo tekel po programu, le kdo bi torej gledal nanjo. Še tabornega ognja verjetno ne bodo mogli zakuriti in tudi zaključni večer bo povsem drugačen. No, ja. Tako žalostno pa spet ne bo. Polni želodci so namreč že naredili svoje. Slišati je čedalje več glasov, tudi pesmi in šale so vmes. Če bo prenehalo deževati, bi znalo biti nocoj v taboru še veselo. Jutri pa bo treba že domov.

Taborni ekonom se je odpravil v bližnji trgovini, kjer nabavljajo večino hrane. Nekaj kupujejo tudi od domačinov, ker je tako ceneje. Denarja pač ni nikoli dovolj, čeprav so jim delovni kolektivi iz domače občine finančno zelo pomagali. Pomembno vlogo v taboru ima tudi zdravnica Cvetka Mirt, ki na srečo nima težjega dela. Hinko, vodja tabora, je kar trikrat potkal ob leseno klopi, ko je pripovedoval, da v vseh petnajstih letih niso imeli hujših poškodb, čeprav so prehodili dolge kilometre gorskih poti nad Trento, Vrati, Bohinjskim jezerom in drugod.

Planinci vsak dan pišejo kroniko. V njej lahko preberemo, kako so potekali njihovi dnevi v taboru, kdaj so vstajali, kod so hodili, kako so pospravljali šotore, brali knjige, risali, pisali, kako so kurili taborni ogenj in še tisoč drobnih utrinkov in vtisov. Letos največ piše Monika.

...Med Francijem in Darjo pa že nekaj časa cvetejo rožice. Zvečer je Hinko na veliko izračunaval ure hoje in jih tako skrčil, da so mu celo vodniki nasprotovali. Nekdo je celo rekel, naj dajo Hinku bolniško, mi pa bi sami odšli na Grintovec. Hinko je pri koči telovadil s možgani, saj je nekemu moškemu razlagal nekaj v angleščini. Ko smo se končno spravili v postelje, še nekaj ur nismo hoteli zaspati in Hinko je ves nesrečen kričal nad nami, dokler nismo pozaspali...

BREDA DUŠIČ

LOTERIJA SLOVENIJE obvešča cenjene igralce, da lahko ponovno vplačujete v našem prodajnem mestu v METLIKI, Cesta bratstva in enotnosti 59. Se priporočamo!

Srečo je treba deliti!

LOTERIJA SLOVENIJE

Komisija za delovna razmerja TOZD Putnik Trebnje, Pod gradom 10, 68210 Trebnje,

objavlja prosta dela in naloge

RECEPTORICE,

usposobljene tudi za opravljanje del in nalog v knjigovodstvu in administraciji.

POGOJI:

1. IV. ali V. stopnja strokovne izobrazbe ekonomske ali druge ustrežne smeri,
2. aktivno znanje nemškega in pasivno znanje angleškega ali italijanskega jezika,
3. znanje strojepisja,
4. eno leto delovnih izkušenj,
5. poskusno delo tri mesece,
6. nastop dela v septembru.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Osebnih dohodkov so v skladu s pravilnikom. Vloge z ustreznimi dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidatke pošljejo v 8 dneh po objavi na naslov: TOZD Putnik Trebnje, Pod gradom 10, 68210 Trebnje.

O izbiri kandidatke bomo obvestili v 30 dneh po sklepu samoupravnega organa. Informacije dobite po telefonu (068) 44-047, 44-018. 614/30-87

Republiški sekretariat za notranje zadeve SR Slovenije, za delo v Upravi za notranje zadeve v Novem mestu,

vabi k sodelovanju:

DIPLOMIRANE EKONOMISTE

za delo v oddelku za zatiranje kriminalitete

- visoka izobrazba ekonomske smeri
- zaželene delovne izkušnje
- odslužen vojaški rok

in objavlja prosta dela in naloge v oddelku skupnih služb za nedoločen čas

ŠNAŽILKE

- osnovnošolska izobrazba
- poskusno delo

Poleg splošnih pogojev po zakonu o delovnih razmerjih morajo kandidati izpolnjevati še pogoje po 84. členu zakona o notranjih zadevah.

Pisne prijave z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh Upravi za notranje zadeve Novo mesto, kadrovska služba, Jerebova 1, Novo mesto.

O izidu objave bodo kandidati pisno obveščeni v 15 dneh po izbiri kandidata. 618/30-87

SKUPŠČINSKI DOLENJSKI LIST

za občine CRNOMELJ, METLIKA, NOVO MESTO, RIBNICA IN TREBNJE

Z datumom 25. junij je izšla 13. številka Skupščinskega Dolenjskega lista, v kateri objavljajo:

OBČINA ČRNOMELJ

Odlok o oplojevanju živali in ukrepih v živinoreji na območju občine Črnomelj

Sklep o prispevku za priključke na komunalne objekte in naprave individualne rabe v občini Črnomelj

Sklep o določitvi cen komunalnih storitev

OBČINA METLIKA

Odlok o nabiranju lipovega cvetja in pridobivanju lubja lipe

OBČINA NOVO MESTO

Odlok o prenehanju lastninske pravice na območju, namenjenem za kompleksno graditev Ragovo — terciarna cona

Odlok o prenehanju lastninske pravice na območju, namenjenem za kompleksno graditev — razširitev pokopališča v Šentjerneju

Odlok o javnem vodovodu in oskrbi naselij z vodo v občini Novo mesto

Sklep o valorizaciji cen geodetskih storitev

OBČINA TREBNJE

Odredba o spremembi odredbe o pristojbinah za veterinarsko sanitarne preglede in za dovoljenje za prodajo mleka v letu 1987

Objava valorizacije dohodkovnih cenov iz odloka o davkih občanov občine Trebnje

Popravek k odloku o spremembi odloka o komunalnih taksah v občini Trebnje, objavljenega v SDL 11/87

Odlok o spremembah odloka o obveznem zbiranju, odlaganju in odvozu odpadkov na območju občine Trebnje

MEDOBČINSKE OBJAVE

Odredba o preventivnih cepljenjih in diagnostičnih ter drugih preiskavah v letu 1987 (občini Črnomelj in Metlika)

Odredba o pristojbinah za obvezne veterinarsko-sanitarne preglede živine in živalskega izvora za oddajo dovoljenja za prodajo mleka v občini Črnomelj in Metlika

DO Rudniki rjavega premoga Slovenije TOZD Rudnik rjavega premoga Senovo DELAVSKI SVET

PONOVRNO RAZPISUJE

prosta dela in naloge delavca s posebnimi pooblastili za:

VODJO GOSPODARSKO-RAČUNSKEGA SEKTORJA

za nedoločen čas in 4-letno mandatno dobo

Kandidat za zasedbo razpisnega dela oz. naloge mora poleg splošnih pogojev, predpisanih z zakonom, izpolnjevati pogoje, opredeljene v družbenem dogovoru o uresničevanju kadrovske politike občine Krško, in naslednje pogoje:

- fakultetno ali višješolsko izobrazbo ekonomske smeri
- 3—4 leta delovnih izkušenj na gospodarsko računskih poslih
- sposobnost komuniciranja, delo z ljudmi ter organizacijsko vodenje dela
- znanje in spremljanje ekonomsko-finančne zakonodaje

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Razpisna komisija Rudnika rjavega premoga Senovo 68281 SENOVO Rok za prijave: 8 dni po objavi. Kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po objavi. 615/30-87

novoles

Komisija za delovna razmerja TOZD TKO Metlika

objavlja prosta dela in naloge:

1. STRUGAR — 1 delavec

pod naslednjimi pogoji:

- končana IV. stopnja strojne smeri in 3 leta delovnih izkušenj,
- sposobnost opravljanja tudi ključavničarskih del.

Kandidati morajo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev poslati v 8 dneh po objavi na naslov: Novoles, lesni kombinat Novo mesto—Straža, TOZD TKO Metlika, 68330 Metlika. 609/30-87

POSAVSKI MUZEJ BREŽICE razpisna komisija

razpisuje prosta dela in naloge

RAVNATELJA POSAVSKEGA MUZEJA BREŽICE

pogoji:

- visoka šola ustrežne smeri s področja dejavnosti muzeja in najmanj 5 let delovnih izkušenj v muzejski ali sorodni stroki,
- da izpolnjuje pogoje, določene z družbenim dogovorom o enotnih merilih kadrovske politike,
- da ima organizacijske sposobnosti,
- da je družbenopolitično aktiven.

Razpis velja 15 dni od dneva objave. O izbiri kandidata bodo prijavljeni obveščeni v 30 dneh po končanem razpisu. Kandidati naj pošljejo prijave s potrebnimi dokazili na naslov: Posavski muzej Brežice — razpisna komisija, Brežice, Cesta prvih borcev L. 616/30-87

sozd Mercator - Kmetijstvo Industrija Trgovina n. sub. o. Ljubljana

Mercator - Rožnik

trgovina na debelo in drobno ter gostinstvo, n. sub. o.

Komisija za delovna razmerja TOZD

Gradišče Trebnje

objavlja prosta dela in naloge:

1. poslovodja v poslovni enoti Mokronog
2. namestnik poslovodja v poslovni enoti Mokronog
3. več prodajalcev v poslovni enoti Mokronog
4. poslovodja — prodajalec v poslovni enoti Šentlovrenc

Pogoji:

Pod točko 1., 2. in 4. končana triletna šola za prodajalce in poslovodska šola, eno leto delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah in tečaj o higienskem minimumu. Pod točko 3 končana triletna šola za prodajalce, šest mesecev delovnih izkušenj in opravljen tečaj o higienskem minimumu.

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom in enomesečnim poskusnim delom. Kandidati naj pošljejo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev na naslov: Mercator Rožnik TOZD Gradišče Trebnje, Goliev trg 11, v roku 8 dni od dneva objave. O izbiri bodo obveščeni v nadaljnjih 14 dneh. 617/30-87

gozdno gospodarstvo brežice n. sol. o.

Delavski svet Gozdno gospodarstvo Brežice, TOZD ŽAGA SEVNICA,

razpisuje v skladu z 61. členom statuta TOZD ŽAGA Sevnica prosta dela in naloge

DIREKTORJA TOZD ŽAGA SEVNICA

Za opravljanje del in nalog direktorja TOZD je lahko imenovan občan, ki izpolnjuje poleg pogojev, določenih v zakonu, še naslednje pogoje:

1. da ima visoko izobrazbo lesne ali ekonomske smeri in najmanj 5 let delovnih izkušenj v stroki;
2. da ima srednjo izobrazbo lesne smeri in najmanj 10 let delovnih izkušenj v stroki.

Izbrani kandidat bo imenovan za dobo 4 let. Kandidati naj svoje vloge s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljejo na naslov TOZD ŽAGA SEVNICA, Savska cesta 24, 68290 Sevnica z oznako »za razpisno komisijo«.

Rok za sprejem prijav poteče v 15 dneh po razpisu. Kandidati bodo obveščeni v 30 dneh po poteku roka za prijavo. 610/30-87

SLOVENIJATURIST Hej, pojdite z nami!

ŽG — TTG SLOVENIJATURIST, n. sol. o., TOZD GOSTINSTVO LJUBLJANA, n. sub. o. Ljubljana, Pivovarniška 1

Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge:

Za PE POSTAJNA GOSTILNA NOVO MESTO

Streženje jedil in pijač — 2 delavca

POGOJI:

IV. stopnja zahtevnosti gostinske smeri (KV natakar), šest mesecev delovnih izkušenj, enomesečno poskusno delo.

Delovno razmerje bomo sklenili za nedoločen čas. Kandidati naj pošljejo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev v kadrovsko službo: ŽG — TTG SLOVENIJATURIST TOZD GOSTINSTVO LJUBLJANA, Ljubljana, Pivovarniška 1. Prijave sprejemamo 8 dni po objavi oglasa.

O izbiri bomo obvestili vse prijavljene v 30 dneh po sprejemu sklepa o izbiri. 613/30-87

Komisija za delovna razmerja ELEKTRARNE BRESTANICA

objavlja prosta dela in naloge

FINANČNEGA KNJIGOVODJE

za določen čas (nadomeščanje med porodniškim dopustom).

Pogoji: končana srednja ekonomska šola, 2 leti delovnih izkušenj.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejemamo 15 dni po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 20 dneh po roku za prijavo. 619/30-87

Svet VZGOJNO VARSTVENE ORGANIZACIJE SEVNICA

razpisuje dela in naloge

RAVNATELJA (individualnega poslovnega organa)

Za ravnatelja je lahko imenovan, kdor:

- izpolnjuje splošne, z zakonom o združenem delu in družbenim dogovorom občine Sevnica, določene pogoje;
- izpolnjuje pogoje za opravljanje del vzgojitelja ali strokovnega delavca po določilih 38. in 39. člena zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok ali izpolnjuje pogoje za opravljanje del učitelja po določbi 96. člena zakona o osnovni šoli;
- ima pet let delovnih izkušenj, od tega najmanj dve leti dela pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok;
- ima organizacijske in strokovne sposobnosti in to dokazuje s svojim preteklim delom;
- ima aktiven in pozitiven odnos do socialistične revolucije, bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti, ustvarjalnosti in zavzetosti za razvijanje socialističnih samoupravnih odnosov, družbene samozaveščenosti in ljudske obrambe ter do doslednega uveljavljanja delitve po delu.

Kandidat bo imenovan za štiri leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite razpisni komisiji VVO Sevnica, Heroja Maroka 22, 68290 SEVNICA, v roku 15 dni po objavi razpisa.

Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po poteka razpisa. 611/30-87

ZATEMNITEV

V letošnjem pestrem in bogatem paketu knjig iz Slovenske matice je tudi izvorno slovensko leposlovno delo, in čeprav ne gre za popolno noviteto, bo roman Borisa Pahorja Zatemnitev pritegnil pozornost bralcev. Roman je namreč izšel že leta 1975 v Trstu v avtorjevi samozaložbi. Slovenske založbe ga niso hotele tiskati, ker je bil avtor tedaj v nemilosti zaradi intervjuja s Kocbekom, pa tudi tematika romana je deloma taka, da je morda pri kom zbudila nekaj nelagodnosti zaradi nepoljnih pogledov na osvobodilni boj in položaj tržaških

tulacije in nato nemške okupacije Trsta. Osrednja osebnost pripovedi je mladi tržaški Slovenec, ki v tem burnem in mračnem obdobju evropske in svetovne zgodovine doživlja osebnostno osvoboditev in preusmeritev. Iztrga se namreč v dogme zavitemu življenju, ki se mu je obetal kot študentu teologije, nato pa v iskanju osmiselnosti in teže življenja doživlja kar dvojno zorenje: spozna lastno vpetost v slovenski narod in najde smisel svojega družbenega delovanja v vključitvi v narodnoosvobodilni boj, ki pa ga vidi v širokih perspektivah boja za slovensko osamosvojitve in boja za popolnoma novo Evropo, ne pa poudarjeno razredno, kot vodeča sila znotraj OF, hkrati pa zori tudi v intimnejšem osebnostnem smislu ob ljubljeni ženski. Zgodba se konča tragično s smrtjo ljubimke in junakovim prihodom v sam pekel nacizma — v koncentracijsko taborišče Dachau —, kamor ga spravijo domobranci, torej njegovi sonarodnjaki, ki so borbo za osvoboditev Slovencev, kateri se je predal tudi nosilec pripovedi, podredili ideološkemu boju proti komunizmu in pristali na strani sovražnika.

Kot je značilno za vsa Pahorjeva dela, nam tudi ta roman iz vojnih časov živo in občuteno razgrinja razmere v tržaškem okolju in značilne avtorjeve poglede, čeprav je avtobiografsko ozadje pripovedi zabrisano tako z drugimi imeni kot s samim pisanjem v tretji osebi.

M. MARKELJ

DVE IZ »VERBE«

Knjižna zbirka Vrba, ki so jo zasnovali pri Prešernovi družbi pred dvema letoma, gre lepo v rast, saj se je številno knjig, ki so izšle pod zaščitnim znakom te zbirke, dvignilo že na štirinajst. Toliko

kakovostnih izvornih novosti slovenskih pisateljev, vrednih, da se jih natisne, se je nabralo v tem kratkem času na mizi urednice zbirke Andreje Kmecl. Zasnovo zbirke, v kateri naj bi izhajala tematsko pestra, komunikativno pa dovolj odprta besedila, namenjena širšemu krogu bralcev, ohranjata tudi zadnji knjigi, ki sta izšli pred časom. Gre za

knjižni novosti znanstvenofantastične zvrsti znanega pisatelja tovrstne literature Mihe Remca in za tako imenovani delavski roman Polone Šrinjarjeve Beg.

Miha Remec se predstavlja s krajšima romanoma, natisnjenima skupaj v eni knjigi, in sicer gre za roman Nečista hči, v katerem razvija sporočilo o nesposobnosti človeka sodobne civilizacije, da bi izpolnil svoje primarno poslanstvo — ohranjanje in nadaljevanje svojega rodu, in za roman Lovca, v katerem pa avtor v zanimivo fantastično zgodbo vplete svarilo pred nesvobodo posameznika, razkrojem identitete in robotizacijo in opozorilo, da človek izgublja um in razsodnost. Avtor je že v svojih prejšnjih delih pokazal občutek za jezik, koval je nove izraze in pomene, da je izrazil svoj fantastični svet, tokrat pa ta občutek potrjuje še z rabo drugih pesniških jezikovnih sredstev.

Polona Šrinjarjeva, pisateljica kmečko-delavskega rodu, s svojim romanom Beg nadaljuje tradicijo svojih petih, že objavljenih knjig, ki jih recenzenti označujejo z nazivom poljudna povest. Ostaja v okvirih realizma in izbira snov iz sedanjosti. V Begu izrisuje razmere, v katerih še dandanes živi del delavskega razreda, predvsem tista plast, ki bi je trd boj za vsakdanji kruh in spodobno življenje. Osrednji junak pripovedi je mladi delavec, ki se skuša izviti iz slabih gmočnih in socialnih razmer, v katerih živi, njegov napor pa je priložnost, da pisateljica s kritičnim peresom izriše razmere, ki jih mnogi ne poznajo, mnogi pa jih nočejo niti videti in še manj priznati.

MIM

KMECLOVI SLOVENSKE ESEJI

V prejšnjih časih, ko so naši predniki pota tega življenja urejali še bolj po cerkvenem koledarju, so bili določeni dnevi v letu posvečeni postu in razmišljanju o Kristusovem trpljenju na 14 postajah križevega pota. To je bil čas, ko naj bi se človek odmaknil od vsakdanjih skrbi za ljubi kruhek in si zastavil globlja vprašanja o bitju in žitju v tej solzni dolini. Dandanašnji se večina Slovencev ne posti več in bati se je, da tudi ne posveča kaj veliko svojega časa razmišljanju, kakršnem koli že. A razmere so takšne, da se vse ostreje in vse bolj neodložljivo zastavljajo nekatera pomembna vprašanja, ki se tičejo posameznika in vse skupnosti. Med njimi so ta čas živa vprašanja o narodu, torej vprašanja, na katera smo Slovenci sploh bolj občutljivi, saj se zaradi posebnosti, ki nas določajo, že od 18. stoletja naprej samosprašujemo in najdevamo ter oblikujemo odgovore na tisti »kaj smo in kaj naj bomo«. Najlažje je na vprašanja odgovoriti z že oblikovanimi in ponujenimi odgovori. In tako se pogosto srečujemo z nekaterimi stereotipi, kakšni da smo Slovenci in kaj da je naša usoda, jih pa ne premislimo ponovno in ne prevetrimo v vetrovih novih razmer.

Matjaž Kmecl, znani slovenski kulturnik in politik, se je v knjigi Slovenska postna premišljevanja, ki je pred kratkim izšla pri Cankarjevi založbi, v 14 esejih (kolikor je postaj križevega pota) povprašal o slovenstvu z več različnih stališč. V esejih razmišlja o naši domnevi lirčnosti, o slovenskem humorju, o kulturnikih in politikih, o naši domnevi vojaški polpismenosti, o jugoslovanskem vprašanju, o slovenskem egoizmu in darežljivosti, o naši majhnosti, o surovih rečeh bivanja posameznikov in narodne skupnosti, o slovenskem samoubijanju in končnosti. Vprašanja si zastavlja pogumno in tudi odgovarja nanja z

enakim pogumom, predvsem pa razbija stereotipe, ki so se zavlekli v slovensko samospraševanje. Na mnogih primerih iz zgodovine in sedanjosti pokaže, da smo Slovenci krvavi pod kožo, da bivamo in mremo kot drugi narodi, čeprav se radi vidimo kot nekaj posebnega.

Vendar pa bi knjigi in avtorju naredili krivico, ko bi zaradi naslova videli v nji zgolj temačna premišljevanja ob postajah slovenskega križevega pota. 14 zbranih esejev lahko dojamemo tudi kot 14 sonetov sonetnega venca, ki ga pri Prešernu poleg slovenstva najgloblje določa ljubezen. Kmeclova postna razmišljanja prav tako preveva ljubezen kot odpuščajoče in razumevajoče razmerje do vsega, o čemer razmišlja.

Ker Kmecl piše svoje eseje v skorajda klasični obliki, se pravi z močnimi literarnimi prvimi in skrbno oblikovanimi podobami, ki misel store plastično in dostopneje dojemajo, če ne že razumevanju, je knjigo užitek brati. Bralcev ji najbrž tudi ne bo manjkalo, čeprav knjiga svojo slovenskost dokazuje tudi z visoko ceno.

M. MARKELJ

Slovencev. Zdaj roman končno le prihaja na dan v osrednji domovini, po avtorjevem zagotovitvi predelan in napisan zvesteje po resničnih dogodkih.

V tem času je Pahorjev roman z izidom prevoda Tomizzijevih Mladoporočencev iz ulice Rossetti dobil novo razsežnost in zanimivost, saj se z delom svoje pripovedi vklaplja na vznemirljiv način v tragično zgodbo o veliki ljubezni, za katero je Tomizza lani prejel mednarodno literarno nagrado Vilenica.

Časovno je pripoved postavljena v zadnje obdobje druge svetovne vojne, v čas okrog italijanske kapi-

NOVINEC

PREKO VIDEZA DO BISTVA

Nedavna razstava slik Sama Kralja v razstavnici sobi novomeškega gostišča Pri slonu je med Novomeščani vzbudila veliko zanimanja, pohval, navdušenja ter prijetnega presenečenja. Presenečenja zato, ker so le najožji Kraljevi znanci do sedaj sploh vedeli, da se Samo, sicer absoluten arhitekt, ukvarja tudi s slikarstvom. Pohval in navdušenja pa zato, ker Kraljevi pasteli ne upodabljajo Novega mesta in dolenske pokrajine s Krko ter drugih motivov le v zlahtnem realističnem slogu, ki pravi o odličnem obvladovanju risarske tehnike ter prefinjenem občutku za barvno harmonijo, marveč iz njih žari duh rodnega mesta in idilične okoliške pokrajine. Vsekakor se v teh slikah na najboljši način kaže tudi lirični značaj slikarja, njegov skladen občutek ter poglobljeno dojetje skritega bistva izbranih motivov, tako da to bistvo, ideja, kot bi rekel Hegel, »čutno zažari«. Kot je zapisal umetnostni zgodovinar J.L. Matijević se »na trenutke zdi, da v Kraljevih slikah najdemo nekatere skupne poteze s slikarstvom velikega mojstra dolenskih pejsažev Božidarja Jakca, kar pa je predvsem posledica uporabe enake slikarske tehnike — pastela in izbire podobne tematike. Nekoliko pozornejšo opazovanje pa nas pre-

priča, da se Kralj izraža izvorno samosvoje... Skratka, Kralj se s svojimi slikami predstavlja na zavidljivi profesionalni ravni.

»Dobro lahko delaš le tisto, kar najgloblje občutiš, s čemer si povezan in kar imaš res rad. To je zame rodno Novo mesto, v katerem ne vidim le slikovite podobe in krajskega arhitektonskega bisera, marveč mi izžareva tudi duha, tistega duha, ki je to čudovito podoba stoletja ustvarjal. Žalosten pa sem, ko vidim, da so to lepoto v nekaj zadnjih desetletjih tako pokvarili. Ko takemu mestu, kakršno je Novo mesto, uničiš okolico, načneš in potemiš tudi biser. Zato jaz slikam samo podobo starega mestnega jedra, najraje z ragovske strani, od kjer so vidne vse mestne dominante, slikam od različnih dnevni in letnih časih,« pravi Kralj. Mladega fanta je k slikarstvu pripeljala pravzaprav študijska obveznost. Po končani novomeški gimnaziji se je vpisal na študij umetnostne zgodovine, po dveh letih pa na arhitekturo, kjer so med študijskimi obveznostmi tudi prostoročno risanje in barvne študije. Pri tem se mu je šele dobera razkrila njegova nadarjenost in izostren likovni čut. V gimnazijskih letih je na fantovskih potepanjih po novomeški okolici naredil kakšno skico, vendar takrat resneje ni pomislil na slikarstvo. Bolj ga je zanimala glasba in bil je čuden znane novomeške skupine Rudolfovo.

»Že od začetka slikam samo s pastelom, ker se mi zdi, da mi ta tehnika nudi največ možnosti za moj način izražanja, zelo široko barvno skalo tudi najnežnejših odtentov. Veliko hodim okoli in veliko in natančno opazujem, trudim se, da bi ujel dušo, ne pa naslikal le golo podobo. Jakčevi pasteli name gotovo vplivajo, saj gre za isto tehniko in moji motivi so podobni njegovim. Jakcu uspe čudovito izraziti duha dolenske pokrajine. A vendar jaz delam po svoje, iz mojih slik govorim jaz.«

A. BARTELJ

KRITIČEN PREGLED

Zveza komunistov se člani in kulturni politiki ne posveča zgolj obratno, mimogrede, pod točko razno, pa tudi ne samo občasno, čeprav je res, da je njen glas kdaj pa kdaj slišati bolj kot druge krati, zlasti še, kadar se čuti izzvano, ob tako imenovanih idejnih odklonih, ali pa, ko sama spodbudi in izvaja akcijo v zvezi s kulturo. Kulturo pojmuje kot eno temeljnih dejavnosti, katere področje je mnogo širše od tradicionalno pojmovanih zvrsti, nujno pa vključuje tudi kulturno politiko. Slednja še

ŽENSKA V SODOBNEM SVETU

Videti je, da biti ženska v sodobnem svetu ni enostavna in lahka naloga, sicer bi ne izhajalo toliko knjig z nasveti in navodili, kako biti čim bolj kos zahtevni vlogi. Na slovenskem knjižnem trgu je takih priročnikov prej preveč kot premalo, pa vendar najnovejša knjiga te vrste ni odveč. Cankarjeva založba se je namreč odločila za izdajo prirejenega prevoda dela Biti ženska v sodobnem svetu, ki jo je napisala zdravnica in publicistka dr. Miriam Stoppard, znana po številnih vzgojno-izobraževalnih knjigah, člankih, radijskih in televizijskih oddajah. Knjiga je doživela v svetu precejšen uspeh in je postala prava mednarodna uspešnica. K nam torej prihaja preverjena knjiga. Da

pa ne bi prenašala nam neustrezna in neuporabna izkustva, je založnica poskrbela za priredbo izvornika. Slovenski prevod tako ni povsem

zvest izvorniku. Naši strokovnjaki so knjigo nekoliko priredili našim razmeram, kjer je seveda to bilo umestno in potrebno.

Avtorica je knjigo razdelila na 10 poglavij, v katerih govori o vseh tistih stvareh, ki jih mora ženska poznati, če naj živi polno življenje in se v družbi uveljavi. Kot pomembne prvine vidi zdravje, negovanost, spolno osveščeno in mladostnost. Tako je tudi razporedila nekatera poglavja in se v njih razpisala o pravilni prehrani, telesni dejavnosti, negi telesa, osnovah zdrave in sproščene spolnosti, prav tako pa bralko seznanja s posebnimi ženskimi težavami v telesnem in duševnem razvoju ženske, pri čemer loči, v čem si vsaka ženska lahko sama pomore in kdaj je potrebna strokovna pomoč. Knjiga spremlja žensko praktično skozi vse stopnje njenega življenja, od pubertete, mladosti do materinstva in jeseni življenja.

Besedilo spremlja na 448 straneh večjega formata 82 fotografij, 140 ilustracij in 90 tabel in preglednic. Napisane je poljudno, razumljivo in z občutkom, kar je razumljivo, saj jo je napisala ženska za ženske.

KULTURNA POT ZKS

posebej zanima Zvezo komunistov, kako, pa kažejo tako sam program Zveze komunistov kot kongresne ocene, razprave in resolucije o njej.

Kritičen sprehod skozi tovrstne dokumente Zveze komunistov Slovenije od ustanovnega kongresa v Čebinah leta 1937 dalje je opravil Franc Šali, nekdanji izvršni sekretar za kulturo v slovenskem centralnem komiteju in zdajšnji ravnatelj Dolenjskega muzeja v Novem mestu, in ugotovitve strnil v posebni knjigi, ki jo je pod naslovom Kulturna pot ZKS Slovenije izdal ljubljanski tozd Komunistični v svoji zbirki Človek, delo, kultura. V knjigi, ki obsega prek 150 strani in je posvečena 50. obletnici prvega kongresa Komunistične partije Slovenije v Čebinah, prikazuje avtor kongresne analize, ocene in usmeritve kulturne politike slovenske partije. Sam pravi, da lahko bralec iz tega besedila spozna, »kako so bile naloge zahtevnejše od družbenih možnosti in sposobnosti komunistov«. V tem pa je razlog, da sprejeti dogovori doslej še niso

bili v celoti uresničeni. Pri ljudeh, še posebej med delavci v kulturi, se je ustvaril vtis, da je postala Zveza komunistov tudi na področju kulture neuspešna. S takim mnenjem pa se Šali ne strinja, saj brž dodaja, da je »resnica vendarle drugačna«.

Prizadevanja za aktivno kulturno življenje delovnih ljudi, za kakovostne kulturne programe, za boljše delovne razmere v poklicnih kulturnih organizacijah in kulturnih domovih pa za ustvarjalno vlogo in samoupravni položaj kulturnih delavcev v združenem delu so, ugotavlja Šali, vendarle prinesla nekaj otipljivih uspehov. Ne nazadnje je moč vse to zaznati tudi skozi prebiranje kupov gradiv, na podlagi katerih so komunisti izrisovali poti do razreševanja problematike v posameznih kulturah bolj ali manj naklonjenih obdobjih, sprejemali sklepe, stališča in resolucije ter z njimi pripravili idejno in z argumenti utrjeno podlago za akcije. Šaliju je šlo predvsem zato, da pri luščenju bistvenih ugotovitev, nabranih s potipkanih ali potiskanih listov, opozo-

ri na kontinuiteto partijskih prizadevanj, na doslednost v politiki Zveze komunistov do kulture, to je, da nakaže nekakšno rdečo nit in ob njej naniza vse, kar se zdi pomembno in značilno v ravnanju Zveze komunistov do kulture in kulturne politike od Čabin do danes.

Franc Šali tudi pravi, da njegova knjiga ne podaja neke dokončne resnice, to pa tudi ni bil namen naloge, ki se je lotil. S tem, da je na enem mestu pokazal, kakšna je bila kulturna pot ZKS Slovenije, je poskušal predvsem opozoriti na izjemno zanimivo in do zdaj v tej obliki še ne obdelano tematiko, obenem pa spodbuditi strokovnjake, da temeljito raziščejo vpliv kulturne politike Zveze komunistov na našo družbeno in kulturno preteklost, sedanjost in prihodnost. Po dosedanji odmevih sodeč, je avtor, ki se je s tem delom vsekakor dokazoval kot dober poznavalec problematike in spreten publicist, glavni namen že dosegel. O njegovi knjigi se govori, razpravlja, piše.

I. ZORAN

NAREDIL BI ŠE ZIBKO ZA VNUKA

Siromaščina mu je porinila v roke skobelnik in da bi bežal pred mizarsko obrtjo, ni bilo misliti. Dvanajstero lačnih otroških ust v družini je pomlatilo prenekateri kos kruha in kaj naj bi bilo primernejše od tega, da si ga otroci čimveč in kaj najhitreje prislužijo sami. Tako se je Matija Slak z Jordankala tedaj vrgel v obdelovanje lesa in po mizarski spretnosti je poznan še dandanes. Rokodelstvu se je pri hiši vseh teh letih pridružila še glasba, ki je družinsko ime raznesla na vse strani, vendar so ostali instrumenti, kar zadeva Matijo, bolj nekako postranska stvar. Zaradi glasbe je Matija znan le toliko, kolikor je o njem povedal s harmoniko njegov sin, mladane znameniti Lojze Slak z nič manj slavni fanti s Praprotna. Zatorej bo beseda o Matiji Slaku, mizarju, ki ga življenje ni božalo.

Pa nič zato, Slakov Matija je gledal na življenje tako, kot se mu je kazalo. Ni ga strlo in še danes se mu odločno postavlja po robu. »Nekateri stari ljudje, posebno iz mesta, radi pravijo, kako jim je dolgčas. Ne vem, zakaj,« pravi Matija, ki takih težav očitno nima kdove koliko. Celo zimo je delal grablje, z delom pa se človek zamoti, kot možakar rad sam poreče. Tako sploh ni opaziti, kdaj začne v temno delavnico in za prazen, čeprav tako topel zapeček, siliti turoben zimski mrak. Tako je dan za dnem in kot bi mignil, je tu pomlad in z njo se odpre obilica vsakovrstnega dela. Ne zmanjka ga niti za starejše ljudi, če pa se ti spoznajo na kakšno obrt, še posebno ne. Matija Slak je ob obisku v tistih dneh, ko so se zadnje zaplate letošnjega snega že umaknile prvim zelenim lisam na prisojnih livadah, tesal toporišča za motike in nasajal orodja. Toporišča dela za uslugo, kot pravi. Sosedje priskočijo k delu na njegovi kmetiji, sam pa se malo pomudi v delavnici. Naredi jim tudi kakšno klop za v zidnico, posebej takole na pomlad, ker zimska vlaga kaj rada spodnese stolom noge.

Pri delu si pomaga s stroji, če pa se mu pokvari cirkular, kot se je zgodilo tistega dne, nič zato. Tedaj poseže Matija po bradlji, saj mu zna roka kar sama voditi rezilo. Mogoče jo mora le počiti katerikrat več kot tedaj, ko so bile kretneje še začel-

niško okorne, a hitre, kot pritiče mladi moči. Če teše in žaga na roke, to ne pomeni, da nima orodja. O, ima ga! V delavnici je precej pripomočkov in veliko od teh jih je naredil kar sam. Brez velikih ceremonij za več inovativnosti, kot bi se lahko reklo danes, je preprosto pomislil, kaj potrebuje za delo, in orodje naredil. V vsem pa je, kot pravi, samouk. Več kot orodij je naredil drugih izdelkov. Še danes stoji domači skedenj, za katerega je moral porabiti vse znanje mizarstva in tesarstva skupaj, da ga je postavil. V sobi ima omaro, ki jo je sam naredil. Nič ni polakirana, ampak tudi še ni črvida in je ne bi zamenjal za katero današnje tovarniške izdelave.

Delal je ne le veliko, ampak tudi natančno. »Nobenega se nisem ustrašil pri delu. Če je šlo za

atačnost, smo se lahko kosali,« se spominja Matija na dneve, ki jih je prebil v delavnici.

Iz življenja pa se spominja še drugih stvari. Kar ne more mimo tiste usodne pomote državnih uradnikov, zaradi katere so ga odpeljali v zatohla zbirališča za rekrute za avstrijsko vojsko. Narobe je bilo tedaj to, da je bil za vojaka premlad. K sreči so ga prav zaradi tega vrnil domov že poštirinajstih dneh.

Po vojnah se je za Matijo znova začelo pehanje za kruhom na rdeči jordankalski zemlji. Tedaj ni čudno, če Matija Slak odločno zatrjuje: »Še nikoli ni bilo ljudem tako dobro, kot je danes. Ne, danes ni treba tarnati. Tudi za stare ljudi je dobro.«

A se znajo njegove besede spreverniti, čeprav je za hipec, v namig, da je bilo včasih lepše. Takrat,

ko je bila še živa žena. »Vse sem nekako pozabil, ne morem pa pozabiti dneva, ko mi je umrla žena in ko mi je umrl majhen otrok,« se Matija za korak umakne od mizarstva.

Drugače pa najraje pripoveduje o dnevih, ki jih je preživel v delavnici. Vmes sicer pove tudi kakšno na račun oblasti, ki pozablja na svoje ljudstvo. »Jordankal je najbolj zavržen kraj. Samo cesto pogledjmo, taka je, da bi se koza ubila na njej,« obrne na šalo, čeprav misli čisto resno. 86-letni Matija Slak, ki je v svoji mizarski delavnici nadvse rad rezljal zibke. Veliko jih je naredil in rad bi vsaj še eno. Gotovo bi jo naredil, če bi le bil pri hiši vnuk.

MARTIN LUZAR

ČEPRAV PIKAJO, JIH IMAM RAD

Ko je govor o čebelarstvu, mi pride pred oči Gasparijeva podoba dedka s pipo v ustih, sedečega ob čebelnjaku. Dolgo sem mislil, da je to podoba popolnega užitka zganaranga kmečkega človeka, ki ob prijetnem brnenju marjivih čebel uživa svoj pokoj. Pa sem se motil, kajti pogovorih s čebelarji sem spoznal, da dedek ob čebelnjaku verjetno ni sedel kar tako. Bistvo je namreč opazoval svoje pridne delavke in ugotav-

ljal, kam se podajajo na pašo, kako se vedejo, kako nosijo pa tudi kako se počutijo. Vse to je lahko razbral iz načina njihovega leta: iz zvoka leta in iz zvoka, ki ga je dajal panj. To pa je le delček večšin, ki so jih stari čebelarji dobro obvladali, saj je znano, da je bilo v Sloveniji čebelarstvo dolgo zelo razvito in cenjena gospodarska panoga. Čebelarstvo terja poseben občutek za naravo, in od tod lahko sklepamo, kakšni so bili naši predniki, ugotovitve današnjih čebelarjev, ki nemočno gledajo, kako imajo njihove živalce čedalje manj paše, kako jih uničujejo razna škropiva in razne bolezni, pa nam povedo, kakšni smo v odnosu do narave danes mi.

Tone Oberman iz Metlike je star in izkušen čebelar. Že dvainpetdeset let od svojega sedemdesetletnega življenja se z vso vnemo posveča tem pridnim živalcem. Bil je tako rekoč samouk, kot večina naših čebelarjev nekdanj. Čebelarji so se obiskovali, se drug od drugega učili, se posvetovali in si pomagali.

»Mene je za čebelarstvo navduševal ženin brat,« pripoveduje Tone. »Ko sem se le odločil in sem kupil za 150 din prvega kranjčca, zanj sem moral prodati teleta, pa me je že doletela prva bridka čebelarska šola. Nisem poskrbel, da bi imele čebele med prenosom dovolj zraka, in ko jih je ženina sestra prinesla iz Drašičev v Metliko, so bile skoraj že vse mrtve. To je bila draga in žalostna šola. Še nekaj podobnih nesreč sem imel pozneje.«

Tone Oberman, danes upokojenec, se je rodil v kmečki družini. Oče se je kot toliko drugih Belokranjcev podal v ameriške rudnike, da je tam s trdim delom prislužil toliko, da je ob vrnitvi poplačal dolgove, v katerih je bila kmetija. Sedem otrok je bilo na domačiji, oče pa je zaradi posledic rudarskega dela umrl še dokaj mlad. Tone se je pri Fuksu v Metliki izučil za krojača in ostal pri tem

mojstru precej dolgo, pred upokojitvijo pa je delal v Kometu. Tudi z glasbo se je rad ukvarjal, saj je igral na več instrumentov, še najbolj na trobento, v katero je pihal tudi pri partizanih, ko je bil član pihalnega orkestra pri glavnem štabu in je igral pod taktirko Adamiča, Lorbeka in drugih.

Bolj kot krojaštvo in muziciranje pa je Tone ljubil čebelarstvo. Skupaj z ženo Marijo sta prevažala panje na bližnjo in daljno pašo in bila za svoj trud včasih dobro poplačana. V najlepših letih sta imela tudi po šestdeset panjev. V petdesetih letih, ko je nujno potreboval denar za gradnjo hiše, je trideset panjev prodal državi. Takrat so gospodarstveniki mislili, da bodo s prodajo medu in čebel na hitro zaslužili in so kupovali čebele od zasebnikov ter jih selili v ameriške panje. Pa so se uštel.

»Redkokje v družbenem sektorju čebelarstvo res uspe, kajti čebelar se je treba posvetiti povsem in imeti jih moraš rad, pa čeprav te pikajo. Čebelar pa je kot muzikant, celo življenje se uči, pa nikoli vsega ne zna.« Tako modruje Tone in se spominja zlatih let čebelarstva, ko se je paša začela aprila s cvetenjem češenj, potem nadaljevala maja s hrastovo mano, akacijo, junija in julija s kostanjevo mano, travniškim cvetjem, in potem jeseni zaključila z obilno ajdovo pašo. To so bili časi, ko je vsak panj dajal po 12 do 15 kilogramov, ob izrednih letinah tudi po dvajset, in ko sta z ženo Marijo, spretna kot sta bila, natočila v enem dopoldnevu tudi po 300 kilogramov sladke tekočine.

Čebele so dajale, vendar pa tudi veliko zahtevale. Predvsem nego in skrb, pa stalne prevoze, tam do Karteljevega, Sel in Kamenc na dolenski strani, pa na drugo stran na Hrvaško. Prevažala sta z volovsko vprego, s konji in tovornjaki, kakor je pač naneslo.

Več dogodivščin se spominja Tone s teh prevozov. Kot naprimer tiste s panjem, ki je padel s

tovornjaka in se razbil, Tone pa je satovje in čebele pogrnili v odejo in jih preselili v drug panj, ne meneč se za pike, za katere je bil takrat tako rekoč neobčutljiv. Ali pa, ko je imel tovornjak, s katerim je prevažal čebele, okvaro, da so ostale na poti več ur, kar pa je bilo za zaprte živalice preveč in mu je šlo po zlu kar deset panjev.

To so bile tragedije, ki pa so vse skupaj malenkost v primerjavi z globalno tragedijo, ki se dogaja našemu čebelarstvu danes. Tone z žalostjo v srcu ugotavlja, da bidejo čebelarji neenako borbo kar na dveh frontah. Prvo bidejo proti varozni, zahrbtni bolezni, ki je že sedaj zdesetkala slovenske čebele, čeprav se je bitka z njo šele pričela. Vendar, z dobrim in rednim gospodarjenjem se je bodo že nekako otepli. Bolj tragična in brezizgledna je druga fronta. Čebelar zmanjkuje namreč paše. Hrastove mane že skoraj ni več, močno se je zmanjšala kostanjeva paša, pa tudi ajda se medu več. Moderni strupi v vrtnarstvu in poljedelstvu morijo čebele, umetna gnojila na travnikih in pašnikih pospešujejo rast visokih trav, travniškega cvetja pa je vse manj. Tudi cvetočega bresta v gozdu skoraj ne vidiš več. Bo Tone sedaj opustil čebelarjenje? Ne, vztrajal bo. Zaslužka skoraj ni več, je pa ljubezen do čebel.

»Včasih je bilo res nevdžno,« pripoveduje Marija, »pripravljalo se je k nevihti, spraviti bi morali krmo. Tone pa je imel zunaj po tri roje. Res ni vedel, česa naj bi se lotil. Sedaj, ko je upokojen, pa je čebelarstvo njegova edina uteha. Ne verjamem da bi ga opustil. Mladi pa se ga neradi lotevajo. Čebele pač pikajo.«

Tako je. Čebele pikajo in njihov pik boli. Bolečina je pekoča. Kakšna pa bo bolečina, ko bomo ugotovili, da čebel ni več in z njimi tudi vsestranski koristi, ki jih dajejo? Za tako bolečino pač ne bo hladnega obkladka.

TONE JAKŠE

RADO ERŽEN iz Ljubljane je bil izžreban izmed reševalcev naše 28. nagradne križanke in žreb mu je za nagrado dodelil knjigo Polone Skrinjar Beg, v kateri pisateljica opisuje naš sodobni čas in tiste naše ljudi, ki se še spopadajo z revščino in trdo bore za vsakdanji kruh.

Rešiteve današnje križanke pošljite najkasneje do 10. avgusta na s-
slov: Uredništvo Dolenjskega lista,
Germova 3, 68000 Novo mesto, s
pripisom KRIŽANKA 30.

**PRGJIŠČE
MISLIJ**

Tri temeljna čustva Slo-
vencu grene vsakdan: nev-
oščljivost, strah in škodo-
željnost.
B. M. ZUPANČIČ

Svoboda je obrnjena v
prihodnost, ne v preteklost.
A. TRSTENJAK

Svobodna, raziskovalna
pamet človeka je največ
vredna stvar na svetu.
J. STEINBECK

Kič služi kot zaslon za
prikrivanje smrti.
M. KUNDERA

KEM. SIM- BOL ZA FOSFOR	GEOLŠKA DOBA	VRSTA BELE BARVE	EDINICA	AVT. OZNAKA TETOVA	TIBETAN- SKO GOVEDO	VNETLJIV OGLJIKOV VOJK	SESTAVIL J. UDIR	GORA PRI LJUBLJANI	MEDENA ROSA	
							KILOMETR /REKA V BOSNI			
CRTKANJE										
JAPONSKI DRŽAVNIK										
VZHOJNI GERMAN/ CEV ZA V TE- LESNO VOTLINO										
ZDRAVIL PROTI MALARIJI										
NORVEŠKI KNJIZNI JEZIK										
BUDIŠČNI SVEČENIK/ PEVKA BAEZ										
RADIOAKT. IZDOP TORIJA/ EISENHOF- WER										
OGLASANJE JELENA/ MESTO V NOR (STEKLOJ)										
MLADA KRAVA										
DL										
SLOV. PISATELJ (FILIP)										
DL	VISOKA PLANOTA	VRSTA RAKA	M. IME/ STOJALO	RADIOAKT. IZDOP TORIJA/ EISENHOF- WER						SLOV. PISATELJ (FILIP)
LONGENO POSODJE				KONJETINA /MOČNIK						
PREDIR- SKA ZELEZ- NA DOBA				JASTREB/ DUKE ELLINGTON						
ST. GR. PESNIK				RIM. URAD- NIK/ AVT. OZNAKA IRANA						
SPANSKO MESTO				PTICA PEVKA						
OZGAN LES				ROJAK						

Obilje, vendar ne za vse

Svet je prepoln hrane — Nekateri ne vedo, kam bi s pridelkom, drugod še vedno stradajo — Črni obeti

Razmere v svetovnem kmetijstvu so se v obdobju zadnjega desetletja dramatično spremenile, svet je prepoln hrane. Uporaba umetnih gnojil, novih vrst kulturnih rastlin, namakanja in genskega inženjeringa, vse to je povzročilo, da je na svetu pridelok hrane zelo porasel, vendar imajo velike preseške samo razvite in že tako bogate države, medtem ko je na drugi strani tega velikega obilja še vedno huda revščina in lakota.

Po mnenju svetovnih strokovnjakov za prehrano in zdravstvo je na svetu pol milijarde ljudi stalno podhranjenih. Po podatkih OZN je samo v Afriki kakih 10 milijonov ljudi zapustilo svoje domove in krenilo s trebuhom za kruhom, ker jim zemlja in domače razmere niso mogli zagotoviti hrane za vsak dan. V celoti pa je okrog 230 milijonov kmečkih domov v Aziji, Afriki in Južni Ameriki, katerih se zelena revolucija sploh ni dotaknila. Še slabše! Podatki govore, da so v 40 državah v razvoju pridelali manj žitaric kot pred 30 leti.

Kronična lakota zato še naprej ogra-
oža lep del svetovnega prebivalstva,
kljub velikim kmetijskim presežkom.
In nič ne kaže, da bi lahko revne države
kaj kmalu toliko razvile svoje kmetij-
stvo, da bi zagotovile vsaj hrano za
svoje prebivalstvo, saj jim redno pri-
manjkuje denarja za nakup gnojil,
strojev, namakalne naprave, za odkup
boljših in uspešnejših rastlinskih vrst.
Denar, ki bi ga morda kljub revščini

lahko usmerili v razvoj kmetijstva,
dostikrat nepotrebno porabijo za na-
kup orožja ali pa ga potrošijo vladajoče
plasti prebivalstva za razkošje in da z
njim polnijo bančne račune v tujini.
Večina pa tolče lakoto. Tako se revšči-
na družji z oboroževanjem, korupcijo,
nesposobnostjo vladajočih, z zadolže-
vanjem, nekontrolirano rastjo prebi-
valstva in za nameček vsemu še z uniče-
vanjem in degradacijo okolja.

Bogastvo in revščina, kmetijski
preseški in pomanjkanje, prisotni in
lakota, oboje hkrati vlada na svetu.
Razvoja, ki so ga v svetovnem kmetij-
stvu zabeležili statistiki, je deležen le del
človeštva. Izjeme so Indija, Kitajska in
še nekatere države, za katere je pred
desetletjem veljalo, da ne pridelajo
dovolj hrane za lastno prebivalstvo.
Tako v Indiji kot na Kitajskem zdaj
pridelajo dovolj hrane za svoje številno
prebivalstvo, nekaj imajo celo prese-
ška za prodajo na svetovnem trgu.

Ustvarjalnost se lahko
razmahne edinole tam, kjer
je vsakdo sposoben priz-
nati, da je kdo drugi v kakem
oziru večji in boljši od njega.
J. MAKAROVIČ

Če velja, da odpove-
dujemo kot starši, tudi z
družbo nekaj ni v redu.
H. PUHAR

Življenje je potrata izrab-
ljenih stvari.
E. MONTALE

Bencinska omama

MLADI avstralski starosel-
ci se omamljajo z bencinom

Problem uživanja opojnih sredstev
med mladimi je poznan po vsem svetu
in skorajda ni družbe, ki bi ne poznala
narkomanije med mladimi generacija-
mi. Toda malokatera ima tako tragi-
čno bilanco, kot to velja za mladino
prvobitnih prebivalcev Avstralije, ta-
ko imenovanih aboridžinov. Ker žive vsi
aboridžini v hudi revščini, so tudi
redstva, ki jih uporabljajo za omam-
ljanje, drugačna. Največ vdihujejo
bencinske hlapce. Škodljiva in nevarna
razvada pa se je razpasla predvsem
med mladimi. Bencinske hlapce vdi-
hujejo tudi otroci, stari komaj pet let.
»Vdihavanje bencinskih hlapov gro-
zi, da bo v nekaterih aboridžinskih
občestvih zbrisal vso mlado genera-
cijo,« pravi zvezni minister za zadeve
prvoincev Clyde Holding.

Zdravniki pravijo, da je omamljanje
z bencinskimi hlapci posebej škodljivo
zaradi svinčevih spojin, ki povzročajo
slabjenje srčne mišice in v 20 odst.
primerov tudi smrt. Razvada škodi
jetrom in ledvicam, sumijo pa, da po-
vzroča tudi nekatere duševne bolezni.

Kot so ugotavljali zdravniki, social-
ni delavci in drugostrokovnjaki za avst-
ralske prvoince, se razvada strahovito
hitro širi. Po podatkih iz bolnišnic je
obolelih zaradi vdihavanja bencinskih
hlapov tvest štirikrat več kot lani. Tudi
tortovna narkomanija pripomore k po-
raznemu dejstvu, da je povprečna
življenjska doba aboridžinov za 16 let
manjša kot ostalih Avstralcev.

Tihi jekleni morski psi

Bojne podmornice morajo biti čim bolj tihe — Američani izgubili tehnološko premoč — Nove sovjetske podmornice

Odkar so podmornice kot zelo močno in pomembno orožje prišle v sestavo vseh kolikor toliko velikih armad, je z njimi povezan nepretrgan tehnološki razvoj. Če je pred zadnjim in med zadnjim vojno veljalo, da so boljše tiste podmornice, ki se lahko potopijo globlje kot druge in pod vodo ostanejo dlje časa, pa vse boje podmornice današnjih armad dosegajo velike globine, plujejo po še tako težavnih in za navigacijo zapletenih poteh in lahko ostanejo pod vodo skorajda neomejeno dolgo. Atomski reaktorji, naprave za čiščenje zraka, sodobna komunikacija sredstva, vse to omogoča modernim jeklenim morskim psom velikih sil, da krožijo po vseh morjih sveta. In odkar so nanje naložili še atomsko orožje, so postale podmornice zares močna in strateško pomembna udarna moč.

Toda napredovala je tudi tehnolo-
gija odkrivanja podmornic. Vse bolj pomembno je postalo, koliko hrupa dela podmornica. Čim tišja je, tem bolj je lahko učinkovita, bližje svojemu cilju lahko pride in večje presenečenje je njen napad.

V podmorniški vojni je torej tihota tista, ki lahko določi, kdo bo poraženec in kdo zmagovalec. Repot motorja, šumi pri delovanju črpalke in drugih naprav, celo zvok slučajnega udara z izvijačem ob kovino, vse to se hitro prenaša kilometre daleč pod vodo in izda položaj podmornice. V podmorniškem vojskovanju je položaj podmornice tista bistvena stvar, ki mora nasprotniku ostati prikrita, če naj podmornica opravi svoje bojne naloge.

Polna tri desetletja so bili Američani daleč pred Sovjeti v dušenju in odklanjanju šumov in hrupa. Zdaj ni več tako. Po trditvah vojaških strokovnjakov so Sovjeti ujeli ameriško vojaško tehnologijo na tem področju, ne sicer povsem z lastnimi močmi in s svojim tehnološkim znanjem, vendar pa jim je le uspelo izdelati serije novejših in tehnološko naprednejših podmornic.

»Sovjeti so povsem zmanjšali razliko. Njihove nove podmornice so prav

tako tihe kot naše,« je dejal pred kongresom John Lehman, vse do maja še minister za mornarico, in opozoril na nevarnost najnovejšega kakovostnega skoka v sovjetski podmorniški tehnologiji za ravnovesje v blokovski vojaški moči.

Preden pa je javnost zvedela za omenjena dejstva, so se vprašanjem podrobneje pozabavali vojaški eksperti, ki so se zelo čudili, kako je Sovjetom uspelo nadoknaditi tehnološki zaostanek. Začeli so raziskovati zadevo in kmalu so prišli do odgovorov. Ugotovili so, da sta japonska tovarna Toshiba Machine iz velikega industrijskega kolosa Toshiba in norveška Vaaenfabrikk prodali Sovjetski zvezi najsodobnejše računalniško krmiljene strožnice, s katerimi je moč izdelati brezšumne ladijske vijake. Obe korporaciji sta s tem kršili dogovor 16 razvitih držav, po katerem je prepovedano prodajati komunističnim državam vrhunsko tehnologijo.

V čem je pravzaprav velik greh omenjenih tovarin in zakaj jih gledajo, kot da so izdajalce zahodnega »svobodnega« sveta, ker so pač sklenile posel v želji po dobičku?

Izdelovalci podmornic vedo, da mora biti plovilo tiho, zato poskušajo reducirati vse šume, ki nastajajo pri delovanju podmornice, naj bo to hrup motorja, generatorjev, črpalke ali zvoki, ki nastajajo pri delu in življenju posadke. V modernih podmornicah so motorji in generatorji v akustično dobro izoliranih prostorih. Vse cevi in linije so zalite v gume, celo čevlji podmorničarjev so izdelani tako, da so povsem tihi. Toda najbolj problematična stvar pri tem je nepogrešljivi ladijski vijak. Marsikaj je mogoče zvočno izolirati, vijak pa mora ostati prost in v stiku z vodo, ki hitro prenaša vsak zvok.

Izdelovalci vijakov so zato iskali nove načine, kako izdelati površino propelerja, da bi bil pri delovanju kar se da tih. S pomočjo računalnika in najmodernejših strožnic jim uspe tako obdelati površino vijakov, da so skoraj povsem neslišni pri delovanju. Največji

problem pri tem delu je obdelava zelo velike kovinske površine, saj propelerji velikih bojnih podmornic merijo več metrov v premeru. Računalniško vodeni stroji se seveda kos tako zahtevni nalogi. Prejšnje sovjetske podmornice so Američani lahko odkrili na razdaljo 330 kilometrov, nove podmornice z brežumnimi vijaki pa po zvoku lahko odkrijejo šele na daljavi nekaj več kot 16 kilometrov. Razlika je zares velika.

In prav takšne računalniško krmiljene strožnice so montirali v leningrskih ladjedelnicah. Jasno je bilo, da jih niso mogli Sovjeti sami izdelati, ker v računalništvu vse preveč zaostajajo. Dobiti so jih morali nekje na zahodu.

Tako je raziskava pripeljala do obeh že omenjenih tovarin in njihovih nedovoljenih poslov s Sovjetsko zvezo. Nadaljnje raziskave so pokazale, da so ponaredili dokumente, da so lahko stroje in računalniške izvozili. Zaradi škandala, ki je izbruhnil, so ogroženi izvorni posli na ameriško tržišče, nekaj ljudi so zaprli, nekaj vodilnih pa je že odstopilo.

Vojska je dogodke po svoje izkoristila. Zanje je napolnil čas za gradnjo novih podmornic tipa sea wolf, ki so jih imeli že nekaj časa na papirjih. To naj bi bile super moderne in tehnološko najbolj popolne podmornice doslej, a tudi zelo drage. Za gradnjo ene podmornice predvidevajo kar milijardo dolarjev stroškov.

In tako bo, kot kaže, svet bogatejši za novo orožje, oboroževalna dirka pa enako divja in neustavljiva kot doslej.
MIM

Dragi užitki

Ljubezenske romance se končujejo na sodiščih

Spolnost že nekaj časa ni več sproščena. Menjanje spolnih partnerjev, ki se je razcvetelo po zmagoviti spolni revoluciji, ni več brezskrbno početje, saj ga spremljata vse pogostejše zagrznjenost in strah pred nevarnostjo okuženja z neozdravljivimi boleznimi. Tu je seveda smrtonosni aids, ki v razvitem svetu že temeljito spreminja spolne navade, in pa genitalni herpes, ki je sicer za življenje nenevarna, a zelo neprijetna in prav tako kot aids neozdravljiva bolezen. Spremembe se odražajo tudi v sodstvu. V ZDA se je začela vrsta sodnih procesov, ko okuženi tožijo tiste, ki so jih okužili.

Zdravstveni podatki kažejo, da je v ZDA okrog 20 milijonov ljudi okuženih z virusom herpesa simplex tipa 2, ki povzroča občasne gnojne izpuščaje na spolnih organih, okoliških delih telesa in na ustnicah. Spuščaji so boleči, pogosta je vročina, zdravljenje pa neuspešno, saj zoper nadležni virus ni zdravila. Ko se človek enkrat okuži, je okužen za vse življenje. Zaradi narave bolezni spremlja obolenega precej težav, med katerimi je najbolj boleča družabna osamitev, na katero je bolnik obsojen v obdobju izbruha herpesnih izpuščajev.

Ne čudi torej, da se posamezniki občutijo močno prikrajšane zaradi

bolezni in mislijo, da so jim ljudje, ki so jih okužili, dolžni nekako povrniti izgubljeno kvaliteto življenja. Na ameriških sodiščih so vlozene tožbe, s katerimi nekdanji ljubimci in ljubimke, zakonski možje in žene terjajo odškodnino. Ne gre za majhne denarje. Tako neka zdaj ločena žena toži svojega bivšega moža za 2,5 milijona dolarjev (1,7 milijarde dinarjev) odškodnine, ker ji je zamočal, da ima genitalni herpes, ter še njo okužil z njim. Kar za 90 milijonov dolarjev (60 milijard dinarjev) pa se na sodišču bori neka čelista, ki jo je z genitalnim herpesom okužil kolega v zboru med njuno nekajmesečno romanco. To je le nekaj primerov, ki nazorno ilustrirajo, kaj se dogaja.

Tovrstne tožbe so dokaj mučne, saj mora sodišče vrtati po spolnem življenju oboževanega in tožeče stranke. Bilo je že tudi nekaj protitožb. V vse skupaj pa so zapletene tudi zavarovalnice, ki so že morale izplačati nekaj odškodnin za okužbe. Po novem v zavarovalniških policah izključujejo spolne bolezni.

Pravniki menijo, da so tožbe glede herpesa lahko uspešne, vendar pa se v zvezi z aidsom pojavljajo dodatne težave, ker je okužbo precej težje dokazati kot okužbo z genitalnim herpesom, saj mine do pet let, preden bolezen izbruhne z jasnimi znaki.

Gotovo pa je namerno okuženje kriminalno dejanje, podobno uboju. Tako vsaj je razsodilo sodišče v primeru, ko je kaznjene obgrizel dva policista in potem povedal, da ima aids.

Ignac Jereb: **Umirajoča domačija**

»Šivala in prala sem jih. Tega dela je bilo vedno dovolj. Pa skuhalo sem jim. Če niso nič prinesli s seboj, sem pač morala vzeti iz naše kašče ali kleti. Nekateri kurirji so bili včasih kar stalno na hrani pri nas. Tudi težke ranjence, če niso mogli takoj z njimi naprej, so pustili pri nas v oskrbi za kakšen dan ali dva. Seveda tudi to ni bilo organizirano in je bilo pač tako, kakor je naneslo, opravljeno vse mimogrede. Pa kakšno pošto sem odnesla v dolino, če je bilo prenevarno za kurirje in kadar se je vedelo, da so zasede.«

»Torej niste delali za partizane nič organizirano?«

»Ne. Vse sem opravila samo mimogrede.«

»Vidite, za take neorganizirane usluže vam ne moremo priznati organiziranega dela za partizane. Torej... tudi s priznavalnino ne bo nič.«

»Jaz se ne na to ne razumem in ne vem, kakšno je bilo aktivno in organizirano delo za partizane. Čutila sem vseskozi dolžnost, da jim pomagam po svojih močeh in možnostih. Saj to je bilo samoumevno, če so prinesli ranjenca in je ostal v hiši, da sem mu pomagala. Pa še vse drugo sem opravljala samoumevno, brez vsakih organizacij. Saj se je povsod videlo, kje je treba poprijeti in pomagati.«

»Samo pomaganje je premalo, da bi se vam kaj priznalo...«

Naj si je Polona še tako napenjala mo-
žgane, vsega ni mogla razumeti. Je bilo
preveč zapleteno. In vsemu povedane-
mu pa tudi ni mogla verjeti.

»Hm... organizirano... organizirano...«
je glasno razmišljal Matevž, ko mu je
Polona povedala, kako je opravila na
občini.

In potem je razpletal dalje: »Naš oče je vedno mrzil organizacije kot strankarstvo. Naša hiša je nudila pomoč in zatočišče vsem, ki so bili tega potrebni. Od zelenega kadra v prvi svetovni vojni, pa med obema vojnama preganjanim od oblasti in v drugi svetovni vojni partizanom. Pri tem ni nihče nikoli niti pomislil na kakšno priznanje ali celo na denarno priznavalnino. Vse to je bilo nekoč samoumevno... Priznavalnina... priznavalnina... Saj tako delo se ne da poplačati z nobenim denarjem! No, ne rečem, da ti za kako posebno zaslugo pripnejo tisto kolajno. To je nekaj drugega. Ampak priznavalnino? To bi se lahko reklo kvečjemu socialna podpora. In to bi morali prejemati res samo socialno ogroženi, ne pa taki kot sedaj. Prejema jo direktor na nacionalizirani Grabnarjevi žagi, čeprav ima največjo plačo v Zadolski dolini... Nak, tega pa v našem novem socializmu ne razumem? Obnemoglim ljudem naj bi se dajale primerne pokojnine, invalidom primerne invalidnine. In ne tako, kakor so odpravljali invalide

prve svetovne vojne, ko so jim dali lajno in pismeno potrdilo, da so lahko beračili.«

»Po zakonu so otroci dolžni vzdrževati svoje starše,« so tolmačili ta zakon Matevžu, ko je prišel na občino, da bi našli skupno rešitev.

»Kje pa imam jaz še katerega živega otroka, da bi me vzdrževal?« je odvrnil Matevž.

»Kaj pa deklina, ki je odšla na Gorenjsko?« so tiščali na občini še naprej svoj suhoparni zakon Matevžu pod nos.

»Ona ni moj otrok in zato tudi ni dolžna za mene skrbeti in plačevati?« je prvič s težkim srcem zatajil Tilko, odkar jo je našel v svoji hiši.

Matevž in Polona sta se odločila vse svoje imetje prepustiti občini s pogojem, da dobita v zameno vso oskrbo v domu starostnikov.

Čeravno sta se Tilka in Janez veliko prizadevala in ju nagovarjala, naj prideta k njima na Gorenjsko, sta raje ostala na Dolenjskem. »Navajena sva mehkoobe Dolenjske in blizu Osoj bova ostala,« sta vztrajno poudarjala.

Zadnji dan pred odhodom v dom starostnikov sta še enkrat obhodila vso domačijo in se poslavljala.

Ne zima, nuklearno poletje

Novosti v temačnem scenariju o usodi našega planeta po jedrski vojni — Svetovna topla greda

V zadnjih letih so znanstveniki že večkrat izrisali temno podobo sveta, kakršen naj bi bil po globalnem jedrskem spopadu. V glavnem je prevladal scenarij tako imenovane jedrske zime. Po njem naj bi številne eksplozije močnih atomskih bomb dvignile v ozračje toliko prahu, dima in drugih delcev, da bi se naš planet zavil v goste oblake, ki bi za več mesecev zakrili sonce. Ozračje bi se ohladilo in ves planet bi zajela zima in poledenitev velikega dela severne in južne poloble. Kar bi po jedrskem udaru še ostalo živega, bi klonilo v zimi. Odmrle bi mnoge vrste rastlin in živali, ostale pa bi najbolj odporne oblike življenja. Za ljudi nobenih možnosti!

jedrskega poletja ter da temperaturne spremembe ne bi bile tako hude. Avtor teorije o jedrskem poletju je atmosferski fizik Fred Singer. Ponovno je preračunal vse postavke modela jedrske vojne in ugotovil, da bi eksplozije veččisto megatonskih bomb dvignile visoko v ozračje poleg prahu, dima in delcev tudi veliko vodne pare, kar vse bi tvorilo debelo odejo cirusnih oblakov. Dejansko bi šlo za zaledenele vodne hlapce, ki bi odbijali izžarevanje toplote nazaj na zemljo. Sledil bi učinek tople grede in ogrevanje ozračja, ki bi trajalo več tednov. Vendar do večjih podnebnih sprememb kljub temu ne bi prišlo.

Res je ta podoba nekoliko milejša od prejšnje. A kaj pomaga nekoliko svetlejša slika pojedrskega sveta, ko pa bi usoden spopad uničil človeštvo!

Najnovejša preverjanja pa so pokazala, da najbrž ne bi prišlo do jedrske zime, marveč obratno do

Papežu barvni televizor

Zmagoslavje novomeških kolesarjev na etapni dirki Po poteh avnoja — Ekipna in posamična zmaga

Novomeški kolesarji so po daljšem premoru vnovič razveselili številne privržence tega športa na Dolenjskem. Sandi in Darko Papež, Srečko Glivar, Jure Robič in Branko Bojanc so prepričljivo opravili z vso konkurenco na tradicionalni, že 19. dirki Po poteh avnoja, ki je od srede do nedelje potekala v Bosni in Hercegovini. Krkaši so v ekipnem seštevku petih etap za več kot uro premagali drugouvršeni ljubljanski Rog, kar je vsekakor svojevrsten rekord, slavili pa so tudi v posamični konkurenci.

Zmagovalec letošnje dirke je postal Sandi Papež in si s tem prislužil tudi prvo nagrado, barvni televizor, le sekundo za njim je bil v skupnem seštevku Srečko Glivar, medtem ko je s tret-

jim mestom prijetno presenetil Darko Papež. V končnem seštevku je bil Robič na 6. mestu, medtem ko je bil Bojanc, ki je dalj časa počival zaradi poškodbe, sedemnajsti. Tudi nagrade za posebno točkovanje gorskih ciljev so odšle v Novo mesto. Zmagal je Glivar z 31 točkami, Sandi Papež je bil drugi s 26, Darko Papež, na 4. mestu, pa je zbral 12 točk.

Kolesarji Krke, ki jih je tokrat vodil Janez Jagodic, so ves čas nadzorovali dirko in niso dopustili nikakršnega presenečenja. Že v prvi etapi, ki jo je dobil Glivar pred Sandijem Papežem, so zasedli najboljša mesta, nato pa so prednost le še povečevali. Omenimo še, da je 3. etapo dobil Robič, drugi je bil Sandi Papež in tretji Glivar, medtem ko je bil Darko Papež v soboto tretji, popoldne pa je dobil gorsko etapo. Dirka je bila po besedah novomeških kolesarjev odlično organizirana, še posebej dobro je bilo poskrbljeno za varnost tekmovalcev.

V SKUPNEM SEŠTEVKU MESOJEDEC

SEVNICA — Zmagovalec rednega mesečnega hitropoteznega turnirja SK Milan Majcen iz Sevnice za mesec julij je Zvonko Mesojedec, ki je zbral 9 točk, sledijo pa: Derstvenšek 7,5, Engles Blas 6, Kolman 4, itd. V skupnem seštevku sedmih turnirjev je na čelu z 58 točkami Mesojedec, Derstvenšek in Levičar sta jih zbrala po 47, Engles Blas 44, itd.

V JUNIJU LEVIČAR

SEVNICA — Na hitropoteznem turnirju sevnškega Šahovskega kluba Milan Majcen za mesec junij je zmagal Ivan Levičar s 7,5 točke. Ostale uvrstitve: 2. Zdenko Grahek 6, 3.—5. Engles Blas, Martin Mirt, Predrag Lazič 4, 6. Zvonko Mesojedec 3,5 točke itd. V skupnem seštevku letošnjih šestih turnirjev vodita Levičar in Mesojedec s po 47 točkami, slede: France Derstvenšek z 38, Engles Blas 36, Mirt in Lazič s po 27 točkami itd.

Srečko Glivar — V skupnem seštevku je bil sekundo za Sandijem Papežem.

Inles precej oslavljen

Klub so zapustili trener in štirje najboljši igralci — Ribničane trenira Andrej Juratovec

RIBNICA — Rokometaši ribniškega Inlesa, letošnji prvaki v prvi republiški ligi, ki pa jim v kvalifikacijah za vstop v II. zvezno ligo ni uspel veliki met, bodo s pripravami za novo sezono pričeli v ponedeljek, 3. avgusta. Uvodoma povijamo, da je Inles po neuspehu v kvalifikacijah z Vartekom doživel velike kadrovske spremembe.

Tako je klub zapustil trener Zdenko Mikulin, ob njem pa še štirje najboljši, najstarejši in najbolj izkušeni igralci: vratar Stojan Gelze in Peter Karpov odhajata v vrste ljubljanskega prvoličnega Dinos Slovana, ki ga trenira nekdanji učitelj Ribničanov Nikola Radič, Janko Ilc bo kariero nadaljeval v nekem italijanskem klubu, ki ga vodi trener Jože Šilc, medtem ko je Brane Ambrožič prenehal z igranjem. Očitno je torej, da bo Inles letos krenil v ligaške obračune precej oslavljen in pomlajen,

tako da novega trenerja Andreja Juratovca iz Ljubljane, ki je doslej vodil mladince Dinos Slovana, čaka veliko dela.

Temu ustrezi pa so tudi cilji ribniških rokometašev v letošnji sezoni.

Predvsem želijo pripraviti in uigrati ekipo, ki bi lahko čez nekaj let vrnila sloves, kakršnega uživa rokometa v tem delu Slovenije, in se vnovič borila za naslov najboljših ekip v ligi. Sicer pa zna iti Ribničanom na roke tudi dejstvo, da se po olimpijskih igrah v Seulu prihodnje leto predvideva reorganizacija rokometnih lig, in sicer z vnovično uvedbo medrepubliških, kjer je Inles že igral. Za vstop v to konkurenco pa bo dovolj že 5. ali 6. mesto v SRL, tega dosežka pa so tudi tako oslavljeni in pomlajeni Ribničani vsekakor sposobni.

M. GLAVONJIČ

MED SPANJEM OKRADEL ZAKONCA

OTOČEC — Noč na minulo nedeljo, 26. julija, si bosta zakonca Meixner iz Turčije zagotovo zapomnila. Ustavila sta se v garni hotelu na Otočcu in tam prespala, trden sen 62-letnega Karla Wernerja in njegove žene Ingeborg Erne, pa je nekdo s pridom izkoristil. Iz njune hotelske sobe je izginilo 4.060 zahodnonemških mark, 1.750 avstrijskih šilingov, 115.000 turških lir ter dve ženski sode je izginilo 4.060 zahodnonemških mark. Zakonca Meixner sta oškodovana za okoli 6 milijonov din, medtem ko za predprezračem še ni oprizemljivejših sledi.

OBRAČUN PROMETNE AKCIJE

KOČEVJE — Zaradi poslabšanja prometne varnosti in zaradi začetka turistične sezone je bila v Sloveniji enomesečna akcija, ki naj bi prispevala k večji varnosti v prometu. Trajala je od 20. julija. V Kočevju so te dni napravili obračun te akcije. Skupno so kočevski miličniki v tem času prekontrolirali kar 4.100 voznikov in motornih vozil. Iz prometa so izključili 60 voznikov in 42 vozil. Pri voznikih je šlo v 52 primerih za vožnjo brez vozniškega dovoljenja ali potrdila o poznavanju cestnoprometnih predpisov, v osmih primerih pa za vožnjo pod vplivom alkohola. Zaradi kršitev cestnoprometnih predpisov bodo prijaviteli sodniku za prekrške 101 voznika. Miličniki so izrekli tudi 226 mandatnih (denarnih) kazni.

VELIKA ŠKODA

RIBNICA — Za milijon din škode je na avtomobilu jugo, last Romana Grmišiča iz Grčaric, ki si ga je 6. julija med 17. in 18. uro na Trgu Veljaka Vlahoviča v Ribnici »sposodil« Ivo Bajt, ki stanuje na tem trgu. Bajtova vožnja se je namreč končala nesrečno, saj se je z avtom zaletel že v bližnjem Suđu.

Štirje mrtvi pri Selih

Letos najhujša nezgoda na dolenski magistrali

SELA PRI KARTELJEVEM — Tragična bera dolenske magistrale v letošnji turistični sezoni se nadaljuje. V petek, 24. julija, ob 4.25 je prišlo v Selih pri Karteljevem do letos najhujše prometne nezgode, ki je terjala kar štiri življenja.

37-letni turški državljani Metin Yuksel se je tistega jutra peljal z osebnim avtom proti Zagrebu. Pri Selih je iz nepojasnjenega vzroka nenadoma zapeljal na levo polovico ceste. Hip zatem je prišlo do silovitega čelnega trčenja s tovornjakom, ki ga je nasproti pripeljal 40-letni Branislav Živanović iz Kučinovca. Tovornjak je potrkul od-

bilo prek nasipa, kjer se je prevrnil na streho, pri tem pa se je razsul paradižnik, naložen na vozilu. Iz ljubljanske smeri je malo zatem z avtom pripeljal še 28-letni zahodnonemški državljani Bernhard Herman Augenstein, ki je svoje vozilo zaradi nesreče ustavil ob desnem robu vozišča. To pa ni uspelo drugemu Turku, 32-letnemu Hasanu Sarivaku, ki je pripeljal za Augensteinom. Treščil je v zadnji del nemškega avtomobila, da pa bi bila smola še večja, je le malo zatem v Sarivakovo vozilo trčil avto 30-letnega Save Blagojeviča, začasno zaposlenega v Zahodni Nemčiji.

Posledice so bile, kot smo že zapisali, strašne. Hudim poškodbam sta podlegla oba voznika Metin Yuksel in Branislav Živanović ter sopotnika. 35-letni Gulser Yuksel, ki je bil mrtev na kraju nesreče, in dveletni Atahal Yuksel, ki je ranam podlegel v novomeški bolnišnici. Ranjena je bila tudi sopotnica v tovornjaku, 35-letna Milena Živanović, ki so jo odpeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico. Materialno škodo na vseh vozilih so ocenili na 10.650.000 din. Zaradi nezgode je bil promet na magistrali zaprt v obe smeri do 6.40.

S KLADIVOM GA JE PO HRBTU

RIBNICA — 44-letni Božo Kozič iz Dolenjih Lazov pri Ribnici je prišel 16. julija k sovaščanu Jožetu Dejaku, ki je popravil svoj avto in zahteval, naj mu da piti. Ker je bil že vinjen, mu Dejak pijače ni dal, pač pa ga je napolnil domov. Kozič je res odšel domov, vendar le po kilogram težko kladivo, s katerim je potem Dejak udaril po hrbtu. Dejaku so nudili pomoč v zdravstvenem domu v Ribnici, Koziča pa so miličniki pripeljali do iztrezivitve, zdaj pa se bo zagovarjal še pri sodniku za prekrške.

SAMOŽIG KRIV UNIČUJOČEGA POŽARA

NOVO MESTO — V petek, 24. julija, okoli 22. ure je prišlo do požara na gospodarskem posloju 67-letne Marije Tratnik na Drski. Ogenj, ki ga je zakrivil samožig sena, je uničil 9 krat 8 metrov veliko poslopje, 15 ton sena in tri nakladalke slame, medtem ko so reševalci pred ognjem obvarovali živino, stroje in poljedelsko orodje. Škoda je ocenjena na okoli 5 milijonov din. Po besedah novomeških poklicnih gasilcev, ki so jim na pomoč priskočili še prostovoljni gasilci iz Šmihela in vojniki novomeške garnizije z opremo, je bil to eden največjih požarov v zadnjem času na gospodarskih poslojih, še posebej, ker je bilo gašenje otežkočeno zaradi pomanjkanja vode.

TEČAJI NA KRKI

NOVO MESTO — Zavod za požarno varnost Novo mesto je pred časom dobil dovoljenje za uporabo motornih čolnov na reki Krki, seveda le, kadar gre za reševanje življenj. Prav zato sedaj poteka usposabljanje gasilcev za vožnjo motornih čolnov, tečaji pa so vsako sredo in bodo trajali do konca poletja. Toliko za informacijo, da se ne bo kdo čudil nenavadnemu ropotu na Krki.

UTONIL V KRKI

NOVO MESTO — V četrtek, 23. julija, ob 22.50 se je v Krki utopil 26-letni Igor Šenica iz Dolenje Straže. Šenica si je s še dvema prijateljskoma privoščil nenavadno zabavo, saj so ob pozni uri skakali s kandijskega mostu v Krko. Eden od skokov je bil za Šenico usoden.

Trčil v streho prevrnjenega avtomobila

19-letni Andrej Sedaj je poškodbam podlegel

NOVO MESTO — V soboto nekaj pred polnočjo je prišlo na regionalni cesti med Novim mestom in Mačkovecem do nove hude prometne nezgode, v kateri je umrl 19-letni Novomešan Andrej Sedaj.

Slednji se je z osebnim avtom ob 23.55 peljal proti Novemu mestu. V levem ostrem ovinku v Ločni je vozilo zaradi prevelike hitrosti zaneslo na desno neutrjeno bankino, od koder ga je Sedaju še uspelo v ostrem loku spraviti na levo, nato pa vnovič nazaj na desno stran ceste. Avto pa je nato še kakih 18 metrov drsel po cesti, nakar se je na levem voznem pasu prevrnil na bok. Usodno je bilo to, ker je tisti hip iz novomeške smeri proti Mačkovecu pripeljal z osebnim avtom 55-letni zahodnonemški državljani Teodor Koenig. Slednji je sicer zaviral, vendar pa silovito trčil v streho prevrnjenega avtomobila. Sedaj je tako ostal vkleščen v razbitinah avtomobila in so ga rešili šele novomeški poklicni gasilci. Poškodbe so bile tako hude, da jim je mladi voznik nekaj čez drugo uro v novomeški bolnišnici podlegel. Hudo ranjen je bil tudi Sedajev sopotnik, 21-letni Andrej Uhl, ki se zdravi v novomeški bolnišnici. Teže poškodovan je bil še 17-letni Ralf Koenig, laže pa voznik in sopotnici, 77-letna Maria Bennewitz in 49-letna Igrid Koenig. Materialne škode je bilo za 3.500.000 din.

Kandidatov več, čakanja pa vse manj

Novomeško AMD je okrepilo vrste inštruktorjev in vozni park

NOVO MESTO — Že nekaj časa sodi novomeško AMD med najboljše opremljena društva v Sloveniji, hkrati pa tudi med tista, kjer je čakalni rok kandidatov za pouk vožnje med najkrajšimi. Po besedah Rudija Bogataja, novega sekretarja AMD Novo mesto (to dolžnost je prevzel 1. julija, potem ko je prejšnji dolgoletni sekretar Ciril Rahne odšel v pokoj), se temu ni čuditi, saj so okrepili tako vrste inštruktorjev kot tudi vozni park.

»Dokupili smo sedem novih avtomobilov, tako da je povprečna starost naših vozil za pouk vožnje sedaj manjša od dveh let. To pa je podatek, s katerim se lahko postavi le malokatero društvo pri nas. Veliko nam je pri tem pomagala Novotehna,« pravi Bogataj, ki je bil pred to službo že osem let inštruktor in zatem še eno leto poklicni vodja avtošole. »Ob tem se je povečalo tudi število inštruktorjev, danes jih imamo že 40, eno z drugimi pa je zmanjšalo čakalni rok kandidatov na poldrugi mesec. Vedeti je pač treba, da je zanimanje za izpite iz dneva v dan večje. Lani je šlo skozi našo šolo 1.026 kandidatov, letos jih je vsaj 50 odstotkov več.«

Vse več je med tistimi, ki se odločajo za vozniške izpite, tudi žensk. »Včasih o tem ni bilo moč niti sanjati, danes pa že imamo primere, ko dekleta opravljajo izpite A kategorije za motorje; celo take so, ki se odločajo za vožnje tovornjakov. Nič slabši učenci niso od moških.«

B. B.

Rudi Bogataj: »Poprečna starost voznih avtomobilov AMD je manjša od dveh let.«

Halo, 93

● Novomeški poklicni gasilci so bili 21. julija ob 20.43 obveščeni, da je v Žabjaku zagorel gozd, kar so prvi opazili gasilci iz Kamenc, ki so imeli ta dan ob domu delovno akcijo. Ti so bili tudi prvi na prizorišču požara, za njimi pa še poklicni gasilci, ki so jim pridružili še gasilci iz Šmihela, Novoteksa, Ždinje vasi in Mirne peči, medtem ko so gasilce iz Zbur, ki so jih prav tako poklicali na pomoč, že med potjo obvestili, da selahko vrnejo domov, saj so z ognjem že opravili.

● 23. julija ob 21.20 je nekdo zavrel številko 93 in poklicne gasilce alarmiral o požaru, ki naj bi izbruhnil v hiši na Ljubljanski 20 v Novem mestu. Gasilci so bili urno z vso tehniko na mesto domnevnega požara, a se je izkazalo, da je bil telefonski klic lažen. Res neokusna šala.

● Uslužbenci novomeškega Zavoda za požarno varnost so morali na teren tudi v petkovih jutranjih urah. Z magistratom, posebnim reševalnim vozilom, so morali na kraj letošnje najhujše prometne nesreče na dolenski magistrali pri Karteljevem in z rezanjem pločevine izvleči žrtve hudega trčenja.

● In še eno dopolnilo. Ob zadnjem neurju, ko so morali novomeški poklicni gasilci kar osemkrat posredovati s črpanjem vode, so jim na pomoč priskočili še prostovoljni gasilci iz Šmihela in Stranske vasi, slednji pa so po opravljeni nalogi pomagali še stopiškimi kolegom pri odpravljanju posledic.

Z MOTORJEM TRČIL V HIŠO

ŽUŽEMBERK — V nedeljo, 19. julija, se je 12-letni Franc Pelc iz Prevol peljal na kolesu z motorjem po lokalni cesti. Ko je v Žužemberku pripeljal po klancu navzgor v desni nepregledni ovinek, ga je zaradi neprimerne hitrosti zaneslo na levo, kjer je trčil v vogal hiše in padel. Poškodovanega Pelca so prepeljali na zdravljenje v novomeško bolnišnico, materialne škode pa je za 10 tisočakov.

Voznika med prevračanjem vrglo iz avta

Smrtna nezgoda na Vrhu pri Šentjerneju

VRH PRI ŠENTJERNEJU — Strahotna krvna bera dolenskih cest ob koncu minulega tedna se je pričela v petek, 24. julija, ob 14.30 na Vrhu pri Šentjerneju, terjala pa je življenje 35-letnega Jožeta Kuharja iz Dolenjega Vrhpolja.

Kuhar se je z osebnim avtom peljal iz Novoga mesta proti Šentjerneju. Usodna zanj je bila izboklina na delu ceste na Vrhu pri Šentjerneju, označena s prometnim znakom. Nanjo je Kuhar zapeljal s preveliko hitrostjo, ob tem pa ga je pričelo zanašati. Zapeljal je na desno bankino, vozil nekaj časa po nasipu, od tam pa ga je odbilo nazaj na cesto, kjer je avto obrnilo, nato pa se je dvakrat prevrnil. Kuharja je med prevračanjem vrglo iz vozila, pri čemer se je hudo ranil in na kraju nesreče podlegel poškodbam, medtem ko sta njegova žena in sopotnik ostala nepoškodovana. Škode na pločevini je bilo za 900 tisočakov.

V Šentjerneju za pokal Alpe—Jadran

16. avgusta doslej največja konjeniška prireditve

ŠENTJERNEJ — Bliža se dan, ko bo šentjernejski hipodrom gostil doslej največjo konjeniško prireditve na Dolenjskem. 16. avgusta bo namreč na tem hipodromu prva letošnja dirka za pokal Alpe—Jadran z udeležbo najboljših voznikov kasačev iz Furlanije, Julijske krajine, Koroške in Slovenije, prav nič manj ali pa nemara celo še bolj zanimiva pa bo dirka za veliko nagrado Šentjerneja.

Po dosedanjih napovedih bodo na zadnje omenjeni dirki z dvema kvalifikacijskima vožnjama sodelovali vsi ta čas najboljši kasači Jugoslavije, tako da bo ob lepem vremenu skoraj zagotovo padel tudi rekord hipodroma. Sicer pa bo tega dne na sporedu 8 kasaških preizkušelj in tekmovalcev v preiskovanju ovir, organizator pa je za gledalce pripravil tudi vrsto presenečenj. Omenimo le zbranje vstopnic, najstarejši bo z njo prišel do pravega konja, zatem bogat srečelov, prvič pa se bodo na šentjernejskem hipodromu v živo razlegli zvoki ansambla Henček.

Kasaške dirke

Šentjernej, 16. 8. 1987

ob 15^h

Pokal Alpe — Jadran

in ostalih 5 točk programa

stave žrebana vstopnica srečelov

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

Po dirkah veselica. Zabaval vas bo »Henček«

NOVO

Staro za novo!
Gozd je vreden mnogo več kot les, ki ga dobimo iz njega.
Ildrijske grape so še poraščene z njim. Tako naj ostane. Lesna industrija Ildrija potrebuje veliko lesa za svoj proizvodni program. Les ni le v gozdu, tudi v starem pohištvu je, mogoče ga je še predelati. Zato:

Nakup pohištva po načelu
staro za novo.
Vaše staro pohištvo bodo ocenili strokovnjaki Lesne industrije Ildrija, vrednost pa bodo odšteli od cene nove spalnice.
Nov način prodaje in nakupa je vsestransko koristen, obogatili boste svoj prostor z manj denarja, hkrati pa boste obvarovali vsaj del našega naravnega bogastva.
Prihranili boste čas in denar, v enem dnevnu vam bodo odpeljali staro pohištvo in že montirali novo spalnico.
Lahko jo izberete doma, ob obisku ocenjevalca starega pohištva ali v salonu Ark v Ildriji, tudi v soboto in nedeljo.
Plačate samo razliko med vrednostjo starega pohištva in nove spalnice. V gotovini, lahko pa tudi v 3 ali 6 obrokih.
Novo ni bilo še nikoli tako ugodno.

Novo za staro vam ponuja Lesna industrija Ildrija.

Vse, kar vas še zanima, boste izvedeli, če pokličete (065) 71-266 ali (065) 71-267 vsak dan od 8. do 18. ure, tudi v soboto in nedeljo.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 31. VII.

18.20 — 00.00 TELETEKST
18.35 POROČILA
18.40 DOLGA BELA SLED, 13. del češkoslovaške nadaljevanke
19.10 RISANKA
19.24 IZ TV PROGRAMOV
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 BREŽČASNA DEŽELA, 1. del avstralske nadaljevanke
Zgodba se začne 1838, ko se v Avstraliji izkrca pisana družba kaznjencev in mornarjev iz Anglije. Dvignejo britansko zastavo in imenujejo guvernerja. Med kaznjenci je tudi Ellen s sinom Johnjem. Da bi došla živež, se začne prodajati mornarjem, fant pa si išče prijatelje med domačini, kar je vseč guvernerju. Vendar poskus, da bi domačine pripeljal v naselje, propade. Zmanjkuje hrane,

SOBOTA, 1. VIII.

9.40 Samobor: SLOVESNOST OB 50-LETNICI PRIHODA JOSIPA BROZA TITA NA ČELO PARTIJE
16.30 — 22.00 TELETEKST
16.45 POROČILA
16.50 ZNAK, ponovitev 4. dela
17.20 DEKLICA S KONJEM, nemški film
18.40 ŠPANSKA DRŽAVLJANSKA VOJNA, 9. del dok. serije
19.10 RISANKA
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
19.50 ZRCALO TEDNA
20.15 PAMETNA NOROST, ameriški film
22.00 ALPE JADRAN, zabavno informativna oddaja

NEDELJA, 2. VIII.

9.20 — 13.25 in 15.15 — 23.15 TELETEKST
9.35 DAN POD TRIGLAVOM, prenos s Kredarice
9.45 POROČILA
9.50 ŽIV ŽAV
10.45 DAN POD TRIGLAVOM
10.55 DOLGA BELA SLED, ponovitev 13. dela nadaljevanke
11.25 ALPSKI VEČER
12.00 KMETIJSKA ODDAJA

PONEDELJEK, 3. VIII.

18.00 — 00.00 TELETEKST
18.15 POROČILA
18.20 OSNOVNA ŠOLA TENISA
18.30 RADOVEDNI TAČEK
18.50 PAMET JE BOLJŠA KOT ŽAMET
18.55 SEDEM STOPNIC DO GLASBE
19.10 RISANKA
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 BOGATAŠINJA, 1. del angleške nadaljevanke
21.00 MEDNARODNA OBZORJA: Perestrojka po bolgarsko
21.45 DNEVNIK
22.00 POLETNA NOČ HOBOTNICA, 3. del nadaljevanke
BLAŽEN MED ŽENAMI, 6. del nanizanke

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška oddaja — 17.45 Skriti zaklad — 18.00 Beograjski TV spored — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Svet danes — 20.30 Mali koncert resne glasbe — 20.45 Poročila — 20.50 Znanost — 21.40 Portret igralca: Gene Hackman — 22.10 Superman (ameriški film)

TOREK, 4. VIII.

18.10 — 00.00 TELETEKST
18.25 POROČILA
18.30 OSNOVNA ŠOLA TENISA
18.40 ZNAK, 5. del otroške serije
19.10 RISANKA
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 METALCI NOŽEV, drama TV Novi Sad
21.35 SLOVENC V ZAMEJSTVU
22.05 DNEVNIK
22.20 POLETNA NOČ HOBOTNICA, 4. del nadaljevanke
SAMO BEDAKI IN KONJI, 9. del humoristične serije

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Otroška oddaja — 18.00 Izobraževalna oddaja — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in erke — 19.00 TV koledar — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Kiparske tehnike — 20.30 Pihalni trio — 20.45 Poročila — 20.55 Narodna glasba — 21.35 Žrebanje lota — 21.40 Muppet show

SREDA, 5. VIII.

18.15 — 00.00 TELETEKST
18.30 POROČILA
18.35 OSNOVNA ŠOLA TENISA
18.45 PRAVLJICE IZ LUTKARJEVEGA VOZIČKA
19.10 RISANKA
19.26 VREME

nekateri domačini pa postavijo nevarni in sovražni. Ladj, ki naj bi pripeljala hrano, zdravila in obleke, se je potopila, po dveh letih pripelje nova z novimi naseljenci. Nadaljevanke ima osem delov.
20.55 ZGODOVINA IZUMOV: IZUMI ZARADI IZUMOV, 4. del dokumentarne serije
21.50 POP DELAVNICA
22.15 DNEVNIK
22.30 POLETNA NOČ SRNICI, francoski film

DRUGA TV MREŽA

16.55 Test — 17.10 Dnevnik — 17.20 TV koledar — 17.30 Glasbena oddaja — 18.00 Slavnostna seja CK ZKH ob 50-letnici KPH in prihoda Tita na čelo Partije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Vizitka (zabavnoglasbena oddaja) —

22.30 DNEVNIK
22.45 POLETNA NOČ — POD TRIGLAVOM HOBOTNICA, 1. del italijanske nadaljevanke
BLAŽEN MED ŽENAMI, 5 del ameriške nanizanke

DRUGA TV MREŽA

14.25 Test — 14.40 Jugoslavija, dober dan — 15.10 Sedmi kontinet (jugoslovanski film) — 16.40 Zgodbe iz tovarne (2. del nadaljevanke) — 17.35 Otroška predstava — 18.40 Dallas — 19.30 Dnevnik — 20.00 Risanka — 20.10 Svet na zaslonu — 20.40 Rezerviran čas — 21.30 Poročila — 21.35 Pristrčno

13.00 DAN POD TRIGLAVOM
13.20 POROČILA
15.30 POROČILA
15.35 ZDRAVNIK UMIRAJOČEGA ČASA, 1. del slovaške nadaljevanke
16.45 DRAKULA NE MIRUJE, angleški film
18.10 DAN POD TRIGLAVOM
19.10 RISANKA
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.00 TUDI TO JE SREČA, 2. del nadaljevanke

19.30 DNEVNIK
20.00 FILM TEDNA: DAN POTEM, ameriški film

Prebivalci Kansas Cityja z nelagodnostjo spremljajo naraščanje vojaške napetosti, ki grozi z atomskim spopadom. Do tega res pride, na mesto, v bližini katerega je raketno oporišče, padeta dve atomski bombi. Cesar ni uničila rušilna moč, uničujeta ogenj in radiacija. Je še kaj upanja, možnosti za preživetje na zastrupljeni in uničeni Zemlji?
22.05 PORTRET: Neža Maurer

Pet let je že minilo, odkar si zapustila nas, v našem domu je praznina, v naših srcih bolečina, le tiha, hladna je gomila.

V SPOMIN

20. julija mineva pet žalostnih let, odkar nas je zapustila naša draga mama in stara mama

ANICA KLEMENČIČ

iz Bereče vasi

Hvala vsem, ki se je spominjate in postojite ob njenem grobu.

Vsi njeni

20.45 Poročila — 20.55 Kaja, ubil te bom (jugoslovanski film) — 22.20 Portret Pavla Gregoriča

TV ZAGREB

8.45 Poročila — 8.50 TV koledar — 9.50 Sovjetski izziv — 9.50 Via satelit — 10.20 Lutkomendija — 10.50 Jazz na ekranu — 11.20 Kaj je potrebno — 11.45 TV galerija — 14.20 Oddaja za otroke — 14.50 Številke in erke — 15.10 Izobraževalna oddaja — 15.40 Program plus — 17.10 Poročila — 17.20 TV koledar — 17.30 Glasbena oddaja — 18.00 Slavnostna seja CK ZKH ob 50-letnici KPH in prihoda Tita na čelo Partije — 19.30 Dnevnik — 20.00 Cagney in Lacey (serijski film) — 20.55 Večer »Pri lipi« — 21.40 Dnevnik — 22.00 Gost urednik — 23.30 Program plus — 00.00 Poročila

vaši: Mira Župan — 22.20 Jazz na ekranu — 22.50 Športna sobota

TV ZAGREB

9.20 Poročila — 9.30 TV koledar — 9.40 Proslava ob 50-letnici KPH in prihoda Tita na čelo Partije — 12.00 Nepokorjeno mesto: Čoln na Kolpi (drama) — 13.30 Pogovor s pesmijo — 14.00 Program plus — 15.40 Trikrat deset (oddaja narodne glasbe) — 16.10 Poročila — 16.15 TV koledar — 16.25 Človek in čas — 17.10 Sedem TV dni — 17.55 Tito je imel rad glasbo — 18.30 Portret Karla Marazovića — 19.15 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Jezdec prihaja (ameriški film) — 21.45 Dnevnik — 22.05 Nočni spored — 00.05 Poročila

20.45 POLETNA NOČ ZDRAVO HOBOTNICA, 2. del italijanske nadaljevanke

DRUGA TV MREŽA

.....Šport — 18.45 Oddaja iz kulture — 19.30 Dnevnik — 20.00 Poezija — 20.30 Mali koncert — 20.45 Poročila — 20.55 Na robu teme — 21.50 Revolucija, ki teče

22.35 DNEVNIK
22.50 POLETNA NOČ HOBOTNICA, 5. del nadaljevanke

DRUGA TV MREŽA

17.10 Dnevnik — 17.30 Zgodbe modrega telefona — 18.00 Izobraževalna oddaja — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in erke — 19.00 TV koledar — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Glasbeni večer — 21.30 Poročila — 21.35 Umetniški večer

ZAHVALA

V 77. letu nas je nepričakovano zapustil naš dragi oče in dedek

RAFAEL PEČEK, starejši

iz Trbinca pri Mirni

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom in vaščanom, ki ste nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali. Iskrena hvala za izrečena sožalja, darovano cvetje in spremstvo na zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi kolektivom IMV Mirna, Trimo Trebnje in Ljubljanski dnevnik ter gasilskim društvom Mirna, Ševnica in Selo. Pristrčna hvala tudi dr. Lebarjevi, gospodu dekanu za lepo opravljeni obred ter cerkvenemu zboru za lepo zapete pesmi.

Žalujoči: hčerka Joži z družino, sinova Tone in Rafko ter sestra Marija

Ljubila si življenje, ljubila si svoj dom, a v strašnem trpljenju odšla si v večni dom.

V SPOMIN

Boleč je spomin na 24. julij, prvo obletnico smrti, ko nam je kruta usoda v ko-maj 29. letu njenega življenja iztrgala našo

MIHELCO LUZAR

iz Gor. Suhadola 14

Spomin nate je vedno živ in v naših srcih vedno tvoja podoba. Hvala vsem, ki se je spominjate, ji na grob prinašate cvetje in prižigate svečke.

Vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage žene, mame, stare mame in tete

JOSIPINE LONGAR

iz Stranske vasi 1, pri Žužemberku

Se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami, nam pomagali, podarili cvetje in se v tako velikem številu poslovili od nje. Zahvaljujemo se Novolesu TGD Dvor, TVP Straža, Gorjancem Novo mesto, Iskri KEKO Žužemberk, pevcem za zapete žalostinke, govorniku ter g. župniku za opravljeni obred. Posebna zahvala bližnjim sosedom.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 90. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek in pradedek

ALOJZ VIDMAR

iz Gumberka 7 pri Otočcu

Iskrena hvala vsemu zdravniškemu in strežnemu osebju internega oddelka bolnišnice v Novem mestu, vaščanom, posebno družini Ivnik za nesebično pomoč, pevskemu zboru iz Šmihela, gospodu župniku za opravljeni obred, kolektivu Standard Kofekcija ter vsem tistim, ki ste ga spremljali na zadnji poti in ga obdarili s cvetjem.

Vsi njegovi

Trpljenje si prestala, v grobu boš zdaj mirno spala, v domu našem je praznina, a v srcih naših bolečina.

ZAHVALA

3. julija nas je v 85. letu za vedno zapustila naša ljuba mama, stara mama, prastara mama, sestra in teta

IVANA DRAGOŠ

roj. Grabrijan, iz Dragoš št. 3

Pristrčna hvala dobrim sosedom za vsestransko pomoč, sorodnikom, prijateljem in znancem za darovano cvetje, vence in izrečeno sožalje. Zahvaljujemo se dr. Štefaničevi, IMV TOZD Črnomelj, Zlatarni Celje in vsem, ki ste pokojno v tako lepem številu spremlili na njeni zadnji poti. Hvala duhovniku za lepo opravljeni obred ter pevcem iz Gribelj za ganljivo zapete pesmi. Vsem še enkrat naša iskrena hvala.

Vsi njeni

Tedenski koledar

tek, 30. julija — Peter
k, 31. julija — Ignac
ta, 1. avgusta — Alfonz
elja, 2. avgusta — Bojan
Po deljek, 3. avgusta — Lidija
To jk, 4. avgusta — Nedeljka
Šre a, 5. avgusta — Snežana
Cet a, 6. avgusta — Vlasta

LUNINE MENE
2. avgusta ob 20.25 — prvi krajec

kino

BREŽICE: 31. julija in 1. avgusta
ugoslovanska komedija Mojster
in Kremšnita, 2. in 3. avgusta ameriškotalijanski film Superpolicijska iz
Miamija, 4. in 5. avgusta ameriški vestern
Silverado.

službo dobi

FRIZERSKO POMOČNICO išče
rizerski salon Franja v Novem mestu.
Tel. 25-259. (P30-20MO)

PRIDNO DEKLE dobi zaposlitev za
lank in strožbo. Stanovanje zagotovo-
jeno. Tel. (066) 74-393. (Portor-
ž—Lucija). (P30-19MO)

BOBIČ PAVLE, Mesarstvo Ško-
ljan, sprejem v stalno zaposlitev de-
avca za delo v toplinici in delavca za
lelo v mesarji. (P30-23MO)

DEKLETA, veččega srežbe, iščem.
Tel. (0601) 81-666. (3959-SL-30)

službo išče

STROJNI KLJUČAVNIČAR išče
akršnokoli delo, lahko tudi na kmeh.
Zoran Puljič, Foersrejeva 1, Novo
mesto. (3824-SL-30)

stanovanja

STANOVANJE v Novem mestu od-
am v najem. Tel. 27-794. (3896-ST-
0)

STANOVANJE v vikendu oz. zida-
nici na lepo lokaciji, s centralno ogre-
vanimi prostori, pri Črnomlju oddam
a občasno pomoč na strojno
premljeni kmetiji. Možna je tudi
lonarna zaposlitev v obrtni delavnici.
Tel. 52-023. (3903-ST-30)

ŽENSKA išče enosobno stanovanje
li eno večjo sobo z možnostjo kuhanja
Novem mestu. Naslov v upravi lista
4123/87. (3911-ST-30)

USLUŽBENKA išče sobo (garson-
ero), v Novem mestu. Ponudbe pod
ifro »SEPTEMBER«. (ček-76/87)

motorna vozila

Z 101 GT 55, avgust 85, prodam. Tel.
4-500. (3925-MV-30)

GOLFA, letnik 79, prodam ali me-
jam. Jože Berus, Birčna vas 67. (3924-
AV-30)

Z 750, letnik 1978, prodam. Šuš-
tršič, Zagrebška 21. Tel. 22-456, po 15.
ri. (3928-MV-30)

RENAULT 12, letnik 76, ter W 1300
prodam. Turk, Veliki Slatnik 7,
lovo mesto. (3927-MV-30)

MOTOR tomos 14 M, dobro
hranjen, prodam. Srečko Pugej,
tare Zage 6. (3920-MV-30)

LADO niva 1300, karambolirano,
taro 6 mesecev, prodam celo ali po de-
h. Brane Škufca, Mačkovec 17, Dvor,
8361. (3918-MV-30)

MOSKVIČ, letnik 1978, prodam.
tel. 51-951. (3933-MV-30)

BMW 316, letnik 1981, prodam. Na-
lov v upravi lista. (4122/87) (3908-
AV-30)

126 P, letnik 1982, prodam. Tel. 23-
07 popoldne. (3899-MV-30)

126 P, letnik 1979, prodam. Piletič,
Dol. Maharovec 11 a. (3900-MV-30)

STAREJŠEGA FICKA prodam.
Tel. (068) 26-012. (3904-MV-30)

RENAULT 12 prodam. Češene 19,
arna peč. (3905-MV-30)

ZASTAVO 129, letnik 1983, ugodno
prodam. Tel. 65-254 od 10. do 14. ure
ak dan. (3908-MV-30)

DOLENJSKI LIST

IZDAJA: DIC, tozd Dolenjski list, Novo mesto.
USTANOVITELJ: občinske konference SZDL Brežice, Črnomelj,
Krško, Metlika, Novo mesto, Sevnica in Trebnje.

SKUPŠČINA Dolenjskega lista je organ upravljanja tozda.
Predsednik: Nace Štamcar.

ČASOPISNI SVET je organ družbenega vpliva na programsko
zasnovo in uredniško politiko. Predsednik: Anton Štefančič.

UREDNIŠTVO: Drago Rustija (glavni urednik in vodja tozda),
Marjan Legan (odgovorni urednik), Andrej Bartelj, Marjan Bauer
(urednik Priloge), Mirjam Bezek-Jakše, Bojan Budja, Anton Jakše
(novinarski servis in EP), Zdenka Lindič-Dragaš, Milan Markelj,
Pavel Perc, Jože Primo, Jože Simičič, Jožica Teppey in Ivan Zoran.

IZHAJA ob četrtkih. Posamezna številka 300 din, naročnina za
2. polletje 7.000 din, za delovne in družbene organizacije 22.000 din
na leto; za tujino 40 ameriških dolarjev ali 70 DM (oziroma druga
valuta v tej vrednosti) na leto.

TEKOČI RAČUN pri SDK Novo mesto: 52100-603-30624. Devizni
račun: 52100-620-970-257300-128-4405/9 (LB — Temeljna
dolenjska banka Novo mesto).

OGLASI: 1 cm v enem stolpcu za ekonomske oglase 4.500 din, na
prvi ali zadnji strani 9.000 din; za razpise, licitacije lpd. 5.000 din.
Mali oglasi do deset besed 2.500 din, vsaka nadaljnja beseda 250 din.

NASLOV: Dolenjski list, 68001 Novo mesto, Germova 3, p.p. 130.
Telefon: uredništvo (068) 23-606 in 24-200, novinarski servis
23-610, ekonomska propaganda, mali oglasi in naročniški oddelkec
24-006. Nenaročenih rokopiesov in fotografij ne vračamo. Na
podlagi mnenja sekretariata za informacije IS skupščine SRS
(šl. 421-1/72 od 28. 3. 1974) se za Dolenjski list ne plačuje davek od
prometa proizvodov. Časopisni stavek, prelom in filmi: DIC, tozd
Grafična, Novo mesto. Tisk: Ljudska pravica, Ljubljana.

ČRNOMELJ: 31. avgusta ameriška
srhljivka Smrt v očeh, 2. avgusta
francoska komedija Gadje na počitni-
cah, 4. avgusta britanski avonturistični
film Samo za tvoje oči, 6. avgusta ita-
lijanski vestern Samo bog oprošča.

NOVO MESTO — DOM KUL-
TURE: 31. julija ameriški akcijski film
Topgun (matineja) in od 31. julija do 2.
avgusta italijanska erotična komedija
Miranda, 3. in 4. avgusta francoska
pustolovka Pustolovščine Gwendoli-
ne, 5. in 6. avgusta ameriški
akcijsko-glasbeni film Poslednji zmaj.

SEVNICA: 31. julija ameriška krimi-
nalna Goljufiva igra (nočna predsta-
va ob 21.30). 1. in 2. avgusta ameri-
ška drama Let nad kukavičjim gne-
zdom, 4. avgusta nemška drama
Ženska v plamenu in 5. avgusta
hongkonški film V zmajevem gnezdu.

R 4, letnik 1977, prodam. Albin Jordan,
Trdinova 10, Sentiernej. (3909-
MV-30)

R 4 TL prodam. Konda, Danila
Bučarja 12, Novo mesto. (3912-MV-
30)

AUDI 80 GL, letnik 1973, registriran
celo leto, in Z 750 LE, letnik 1981 —
november, ugodno prodam. Velagič,
Ul. 1. maja 6, stanovanje 44, Metlika.
(3913-MV-30)

R 4 TL, letnik 1977, karamboliran, z
nadomestnimi deli, prodam. Tel. (068)
27-319. (3916-MV-30)

ZASTAVO 750, letnik 1979, obnovljeno,
in prikoliko do 500 kg prodam.
Tel. (068) 27-319. (3916-MV-30)

ZASTAVO 750, karambolirano, in
jeklenke plin—acetilen, velike, prodam.
Anton Kosce, Breška vas 7,
68310. (3932-MV-30)

ZASTAVO 750, letnik 1980, ugodno
prodam. Tel. (068) 47-237, zvečer od
20. do 21. ure. (3921-MV-30)

JUGO 1,1 GX, star 2 meseca, prodam.
Vrščaj, tel. 51-630. (3922-MV-30)

APN 6, letnik december 1984, prodam.
Cena po dogovoru. Janec Pepel,
Šmarješke Toplice 28. (3923-MV-30)

TOMOS M 14, letnik 1985, prodam.
Milan Kopia, Šmarješke Toplice.
(3874-MV-30)

Z 101, letnik 1978, prodam.
Kolodvorska 2, Novo mesto. Oglad
vsak dan od 11. do 17. ure. (3846-MV-
30)

ZASTAVO 750, letnik 1985, prodam.
Jože Pajk, Gorenja vas 23,
Šmarješke Toplice. (3847-MV-30)

SUZUKU GSX, letnik 1981, prodam.
Tel. 24-374. (3849-MV-30)

GOLF DIESEL S paket, letnik
1984, odlično ohranjen, prodam. Tel.
(068) 52-729. (3850-MV-30)

ZASTAVIN KOMBI, letnik 1976, re-
gistriran do decembra, prodam. Sofer-
ska 5, Krško. (3851-MV-30)

TOMOS AVTOMATIK in športno
kolo maraton prodam. Tel. 25-456.
(3854-MV-30)

FIAT 126 P, letnik 1981, dobro
ohranjen, prodam. Pavlovič, Majde
Šilc 19, Novo mesto, tel. 23-659. (3855-
MV-30)

OBNOVLJEN R 4, letnik 1979, nove
gume, prodam. Tel. 25-574. (3856-
MV-30)

ZASTAVO 101, prevoženih 36.000
km, registrirana do februarja 1988,
dobro ohranjena, prodam. Tel. (068)
21-719. (3864-MV-30)

LADO KARAVAN, letnik 1982, prodam.
Benčina, Hudenje 10, Škocjan.
(3865-MV-30)

LADO 1200 prodam za 40 SM. Pro-
dam tudi 600 l rdečega vina. Pepi
Kožar, Piročica, 68263 Cerklje. (3861-
MV-30)

MOTORNO KOLO vashod 3M 175
cm³, skoraj nov, registriran, prodam
po zelo ugodni ceni. Škufca, Obrh 17
pri Dolenjskih Toplicah. (3863-MV-
30)

ZASTAVO 101, letnik 1978, ka-
rambolirano, ugodno prodam. Tel.
(068) 44-642 od 11. do 15. ure. (3867-
MV-30)

VW GOLF JGL, letnik 1982, zelo
dobro ohranjen, ugodno prodam. Tel.
24-406 ali 20-392. (3868-MV-30)

ZASTAVO 101 GTL 55, letnik 1985
— junij, prodam. Tel. 22-503, po 15.
uri. (3869-MV-30)

126 P, letnik 1980, dobro ohranjen,
prodam. Tel. 22-150. (3877-MV-30)

Z 750, registrirana do 7/88, prodam.
Tel. 27-265, popoldne. (3878-MV-30)

FIAT 126 P, letnik 1982, prodam.
Retelj, Koštialova 28. (3879-MV-30)

MINI 1000, letnik 1971, prodam.
Jože Prešeren, Vrh pri Pah⁹, Otočec.
(3881-MV-30)

IMV KOMBI, ohranjen, prodam.
Hudoklin — bige, Gabrje 130, tel. 85-
924. (3884-MV-30)

ZAPOROŽKA, letnik 1982, pro-
dam za 20 SM — z rezervnimi deli.
Lavrič, 21. oktobra 2, Črnomelj. (3885-
MV-30)

126 P, letnik 81/82, prevoženih
41.000 km, prodam. Franc Župan,
Dol. Prekopa 2, Kostanjevica na Krki.
(3886-MV-30)

TOMOS 15 SLC, letnik 1984, pro-
dam. Stanko Pavlin, Ul. Ivana Roba
44, Novo mesto. (3888-MV-30)

JAWO 350, dobro ohranjen, pro-
dam. Dane Lozar, Rožanc, Črnomelj.
(3917-MV-30)

SKORAJ NOV AVTOMATIK, pro-
dam. Blatnik, Šmarje 4, 68310
Sentiernej. (3890-MV-30)

TOMOS 14 M, letnik 1986, zelo
dobro ohranjen, prodam ali pa zame-
njam za APN 6. Vinko Vovk, Dvor 14.
(3894-MV-30)

Z 101, obnovljeno, letnik 1974, re-
gistrirano do novembra 1987, prodam.
Oglad vsak dan od 16. ure dalje.
Branko Jabuka, Podbočje 28. (ček-
78/87)

MZ 250 lux, letnik 1981, in NSU 1200
pretis, registriran in prenovljen, pro-
dam po ugodni ceni. Jerič, Dol. Straža
94. (3897-MV-30)

GOLFA, diesel I, letnik 80, prodam.
Mrgole, Zbure 5, Šmarješke Toplice.
(3784-MV-30)

PO DELIH prodam lado 1200,
škodo 120 L, Z 750 in spačka. Tel.
23-529. (3790-MV-30)

126 P, letnik 1982, prevoženih
24.000 km, prodam. Adamičeva 4,
Novo mesto. (3843-MV-30)

TOMOS M-14, star 1 mesec, pro-
dam na dva obroka. Tel. 56-618
(dopoldan). (3796-MV-30)

SAAB, letnik 1974, prodam. Tel. 25-
557. (3798-MV-30)

MOTOR tomos avtomatik, star 7
mesecev, prodam. Jože Juršič, Can-
karjeva 1 a, Metlika. (3802-MV-30)

126 P, letnik november 1978, pro-
dam. Rajko Zupančič, Sela 7, Dol.
Toplice. (3806-MV-30)

Z 750, letnik 78, registriran, vozen,
ugodno prodam. Tel. 26-556. (3807-
MV-30)

Z 750, letnik 1982, ugodno prodam.
Ludvik Komljanec, Jerman vrh 16,
Bučka. (3811-MV-30)

MOTOR APN 6 prodam za 15 SM in
TV C. B. (kristal) prodam za 8 SM.
Oglad po 14. uri popoldan. Grčić, M.
Šilc 8, Novo mesto. (3808-MV-30)

JAWO 350, letnik 1987, rno rdečo,
dodatno opremljeno, prodam. Tel. 51-
371. (P30-10-MO)

ZASTAVO 850, letnik december
1985, prodam. Oglad od 16. do 19.
ure. Brane Brađač, Dol. Toplice 117. (3817-
MV-30)

AVTOMATIK A 3, v okvari, in
stojalo z mikrofonom poceni prodam.
Matjaž Engel, Ratež 58, Vel. Brusnice.
(3818-MV-30)

JUGO 45, letnik 82, karamboliran,
prodam. Ago Coralič, Hrastje 16,
Sentiernej. (3823-MV-30)

ZASTAVO 101 ugodno prodam.
Tel. 60-031. (3820-MV-30)

Karambolirano LADO 1600, letnik
79, prodam. Milan Kuhar, Ostrog 14,
Sentiernej. (P30-11-MO)

ZASTAVO 750, letnik 1976, vozno,
neregistrirano, prodam. Tel.
40-289 od 20. do 22. ure. (3786-MV-30)

ZASTAVO 750, letnik 1979, registri-
rano do 24. junija 88, prodam. Jože
Roberk, Dule 17, Bučka 68276. (3830-
MV-30)

ZASTAVO 750, letnik 1975, po zelo
ugodni ceni prodam. Srebrnjak, Brus-
nice 23. (3831-MV-30)

R—4 GTL, star 8 mesecev, karam-
boliran, ugodno prodam. Tel. (068) 84-
132. (3834-MV-30)

ROGOV pony expres, vozen,
ohranjen, poceni prodam. Potočar,
Bršljn 50, Novo mesto. (3837-MV-30)

JUGO 45 A, letnik 1986, prodam.
Tel. 44-135. (3840-MV-30)

OPEL kadet, letnik 83, diesel, pet
vrat, pet prestav, »šiberdak«, višnjeva
—barva, prodam. Tel. 79-611 (popol-
dan). (3841-MV-30)

Z 101 lux, letnik december 76,
odlično ohranjen, prodam. Rožič, K
Roku 93, Novo mesto. (3842-MV-30)

ZASTAVO 750, letnik 83/84,
ugodno prodam. Majda Zgonc, Stara
vas 46, Škocjan. (3941-MV-30)

JUGO 45, letnik 1984, prikoliko za
osebni avto, prašiča, 120 kg, prodam.
Tel. 44-321 int. 324, dopoldne. (P30-
21-MO)

126 P, letnik 1977, in kombi Z 850,
letnik 1981, prodam. Tel. 24-140.
(3966-MV-30)

Z 101 GT 55, letnik 1983, prodam za
2,4 M. Tel. 44-407 ali 44-627. (3945-
MV-30)

AVTOMATIK, letnik 1986, prodam.
Tel. 84-711. (3947-MV-30)

Z 101, letnik 1983, registrirana do 5.
7. 1988, prodam. Stane Tršinar, Stara
vas 17, 68275 Škocjan. (3948-MV-30)

Z 101, letnik 1980, R 4, letnik 1979, in
motor APN 4 prodam. Tel. 25-847.
(3949-MV-30)

ZASTAVO 101 GT 55, december
1982, odlično ohranjen, garažirano, z
dodatno opremo, prodam. Tel. 21-033.
(3952-MV-30)

JUGO 45 E, star eno leto, registriran
do 7. 1988, prodam. Regerča vas 75, tel.
27-113. (3953-MV-30)

globtour novo mesto
☎ 25-125, 25-789

TOVORNI AVTO ZASTAVA 5 t,
kison 5,20 m, prevoženih 35.000 km,
prodam. Tel. (068) 85-238. (3955-MV-
30)

GOLF JX diesel, nov tip, letnik
1985, prodam. Tel. (068) 72-287. (3956-
MV-30)

GOLF JGL diesel, letnik 1984, in R4
GTL, letnik 1983, prodam. Tel. (068)
85-288. (3957-MV-30)

ZASTAVO 750 LE, letnik 1981, pro-
dam. Matija Colarič, Žabjek 8, 68312
Podbočje. (P30-27-MO)

JUGO 45 A, letnik 1986, prodam.
Tel. 44-135. (3840-MV-30)

ZASTAVO 850, letnik 1982, harmo-
niko melodija, 72 basov, 9 registrov,
eno leto rabljena, prodam samo 1. in 2.
avgusta. Ajdišek, Cirknik 7, Mirna, tel.
(068) 47-295. (P30-29-MO)

Z 750, letnik 1982, elektromotor
enofazni 2,2, 2000, prodam. Tel. 47-
391. (3960-MV-30)

FIAT 126 P, junij 1986, 4500 km, nu-
jno prodam. Jožica Dular, CPB 23,
Brestanica, tel. (068) 79-100 dopoldan.
(3962-MV-30)

GS I,3, letnik 1979, ugodno pro-
dam. Dalko Pečar, Boršt 15 a, Cerklje
ob Krki. (3964-MV-30)

ZASTAVO 750 LE, letnik 85, pro-
dam. Pavla Kraji, Ob potoku 19, Go-
tna vas. (3970-MV-30)

ZASTAVO 850, letnik december
1982, prevoženih 70.000 km, prodam.
Bojan Fink, Kristanova 30, Novo
mesto, tel. 26-367. (3938-MV-30)

PRODAM avtomatik. Tel. 25-990.
(3935-MV-30)

Z 101 GTL, letnik december 1983,
prodam. Tel. 25-990. (3935-MV-30)

MOTORNO KOLO tomos BT 50 in
športno kolo pinarelo prodam po
ugodni ceni. Tel. 26-724. (3942-MV-
30)

Z 101, letnik 1978, dobro ohranjena,
registrirana do junija 1988, prodam.
Janez Dvojnič, Ostrog 36, tel. (068)
42-423. (3940-MV-30)

prodam

KRAVO ter Z 750, letnik 81, dobro
ohranjen, in radiokasetofon, prodam.
Strajnar, Češnjecje 14. (3930-PR-30)

KRAVO, sivko, drugi brejo,
plemenskega ovna in košnjo travne
mešanice na večjih parcelah pri Črno-
mju za daljšo dobo prodam. Informa-
cije po tel. 51-774 ali 52-023. (3903-PR-
30)

TV, črno beli »Tina«, magnetofon
Grundig, gramofon Iskra, štedilnik
na drva, termoakumulacijsko peč,
bojler 8 l tiki, otroško posteljo, mono-
fazni motor, poceni prodam. Velagič,
Ul. 1. maja 6, št. 44, Metlika. (3913-PR-
30)

NOVA elektromotorja (7,5 in 10 KS)
40% ceneje prodam. Male Vodenice
13, Kostanjevica. (3915-PR-30)

ELEKTROMOTOR 7,5 kw, 720 ob-
ratov na min., prodam. Tel. (068) 27-
319. (3916-PR-30)

BARVNI televizor

ZAHVALA

Nepričakovano nas je zapustil naš dragi mož in oče

JOŽE ZORKO

iz Podbočja

Najlepše se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in sovaščanom za iskreno pomoč v težkih trenutkih, še posebej družinam Žugič, Colarič in Frankovič, vsem ki ste nam izrekli sožalje in pokojnemu darovali cvetje. Posebna zahvala GD Podbočje, govorniku Francu Černeliču za poslovilne besede in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Hvala tudi vsem, ki ste pokojnika v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoči: žena Marija, hčerki Marija in Jožica

ZAHVALA

V 84. letu nas je tiho zapustila naša draga mama

MIHAELA MALENŠEK

iz Novega mesta, Gubčeva 10

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, znancem in sosedom, ki so darovali cvetje in pospremili pokojnico na njeni zadnji poti. Lepa hvala g. patru Luki za opravljen obred in pevcem z Ruperč vrha za poslovilne žalostinke. Posebna zahvala dr. Janžekovičevima za vso pomoč v času bolezni.

Žalujoči: vsi njeni

V SPOMIN

2. avgusta mineva deset žalostnih let, odkar nas je tragično in mnogo prezgodaj zapustil naš dragi sin, mož in oče

MARJAN UCMAN

iz Kristanove 32, Novo mesto

Hvala vsem, ki se ga še spominjate in stojite ob njegovem prebranem grobu.

Žalujoči: vsi njegovi

Ljubila si življenje, ljubila si svoj dom, a v strašnem trpljenju odšla si v večni dom.

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je 3. julija po težki bolezni za vedno zapustila naša draga teta in sestra

FANA IVANIČ

iz Dragatuša

Zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, pokojni darovali cvetje in jo spremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo sosedoma Aneti Flajnik in Slavici Švajger za požrtvovalno pomoč. Zahvala tudi dr. Špecovi, Evgenu Cestniku za poslovilne besede, pevcem za zapete žalostinke in g. župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoči: vsi njeni

V 58. letu starosti nas je po dolgi in težki bolezni zapustila naša draga mama, sestra, stara mama in teta

JUSTINA PIRC

roj. Matavž, iz Podgore 9

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem in prijateljem, ki ste v najtežjih trenutkih stali ob strani, darovali cvetje in vence ter jo pospremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo dr. Kresetovi in družinam Petan in Berkopec ter nečaku Stanetu za nesebično pomoč. Zahvaljujemo se tudi župniku za lepo opravljeni obred. Vsem se še enkrat zahvaljujemo za denarno pomoč in tolažbo v najtežjih trenutkih.

Žalujoči: sin Boris, hčerka Ida z družino, bratje Nace, Albin, Franci, Peter, Jože, Adi, Tonči in sestre Ela, Silva, Slava z družinami ter vse ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 62. letu je umrl naš

JULIJAN KIRN

čevljar v pokoju

Ob njegovi smrti se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem, vaščanom Sel pri Ratežu in vsem dobrim ljudem, ki so počastili njegov spomin in darovali cvetje. Zahvaljujemo se OOSTOZD Tovar- na avtomobilov, Krke-Tehnoservis, sodelavcem DO Novoteks in Študijski knjižnici Mirana Jarca ter vaščanom za podarjene vence. Hvala patru Juriju za spremstvo pokojnega od njegovega doma in opravljeni obred.

Žalujoči: žena Silva, otroci Julijan, Janez, Milka, Marjeta in Silva z družinami ter ostalo sorodstvo

Novo mesto, 22. julij 1987

Ljubezen, delo, skrb, trpljenje, ljuba mama, vaše bilo je življenje.

ZAHVALA

V 79. letu starosti je ugasnilo srce naše ljubljene mame, stare mame, prababice, sestre, tete in tašče

FRANČIŠKE LAVRIČ

Retje 15, Loški potok

Iskrena zahvala vsem, ki so sočustvovali z nami, darovali vence, cvetje ter izrekli sožalje. Posebna hvala Pavli Radoš, Štefki Turk, Tončki Modic, g. župniku za lepo opravljeni obred ter zdravstvenemu osebju Kliničnega centra. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste pokojno mamo spremili v tako velikem številu na njeni zadnji poti.

Hčerke z družinami

Trpljenje si preстал boleče, v grobu mirno zdaj boš spal, v domu našem je praznina, a v srcih naših bolečina.

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat, stric in svak

FRANC KUNŠEK

iz Blance 88

Najlepše se zahvaljujemo dobrim sosedom, sorodnikom in znancem, ki so nam priskočili na pomoč v teh težkih dneh, nam izrazili sožalje, darovali pokojnemu cvetje ter ga pospremili na njegovi prerani zadnji poti. Posebna zahvala gasilskemu društvu in praporščaku z Blance, pevkemu zboru iz Brestanice za zapete žalostinke, govorniku Dragu Mirtu za poslovilne besede na domu in ob odprtem grobu ter gospodu kaplanu za opravljeni obred. Vsem skupaj iskrena hvala.

Žalujoči: žena Pepca, hčerka Danica z Majdo in Alešem, brat Jože z družino, svakinji Mimi in Danica z družinama ter nečaki in nečakinje

ZAHVALA

V 60. letu starosti je po težki bolezni ugasnilo srce naše drage žene, mame, babice, tašče, tete in sestre

ROZALIJE KOŠLJAR

Črešnjice 13

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami in nam kakorkoli pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje. Zahvaljujemo se Splošni bolnici Novo mesto, Ljubljanskim mlekar- nam, TZD Novo mesto in Trebnje. Posebna hvala tov. Alojzu Salmiču, Zdravku Zarabcu, obema govornikoma, duhovniku in pevcem za lepo opravljeni obred.

Žalujoči: mož Jože, sinovi Jože, Martin in Stane z družino ter sin Franc in ostalo sorodstvo

Draga mama, lepo je bilo s tabo živeti, vse bi dali, če še enkrat v tvoje oči mogli bi zreti. Kjerkoli si po svetu hodila, naša draga mama, smeh, srečo in ljubezen si ljudem delila, do zadnjih izdihljajev si bila vesela, za nas si skrbela in držala si pesti, na žalost pa bolezen premagala tvoje je moči.

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustila naša draga žena, mama, stara mama, sestra in teta

NEŽKA ŠTIMAC

roj. Koželj, iz Kočevja

Iskreno se zahvaljujemo vsem zdravnikom in sestram, ki so ji lajšali bolečine, sorodnikom in znancem, ki so jo med boleznijo obiskovali, nam pa v težkih trenutkih pomagali. Posebno hvala sodelavcem HOTELA PUGLED, DO Nama Kočevje, govorniku Nacetu Vidrihu, pevkam, pogreb- nikom ter g. župniku za tako lepo opravljeni obred. Hvala vsem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojni podarili vence in cvetje ter jo tako številno pospremili na njeno zadnjo pot.

Žalujoči: mož Klemen, hčerka Mojca z možem Štefanom, vnuček Dejan, sestra Angelca z možem Ivanom, brat Franc z ženo Micko in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 58. letu starosti je po težki bolezni ugasnilo srce naše drage žene, mame, sestre, tete in sestrične

LJUDMILE KASTELIC

roj. Črček, iz Volčjih jam

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter jo v tako velikem številu pospremili na zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo GG Novo mesto—TOK Gozdarstvo Trebnje, DO IMP Livar Ivančna gorica in DO Integral Ljubljana za izredno pomoč. Iskrena hvala tudi vsem zdravnikom in sestram, ki so ji lajšali bolečine ter pevcem za zapete žalostinke in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

Portret tega tedna

ŠTEFAN DEREPASKO

Dobro je že kazalo letos. Vsega sedem mrtvih na dolenski magistrali do konca junija je v primerjavi z lanskim 26 žrtvami v enakem obdobju obetalo veliko, bili so že, ki so začeli verjeti v manj črno statistiko ceste med Ljubljano in Zagrebom. Potem pa se je pričelo. Kot po pravilu je pričelo pokaži med pol sedmo in pol osmo uro zjutraj, ni bilo dneva, da ne bi bilo slišati turobnega zavijanja siren reševalnih avtomobilov. Samo v štirindvajsetih juljskih dneh je magistrala pobrala trinajst življenj (lani vsega enega), da o ostalih posledicah ne govorimo. Kot v posmeh poostreni kontroli prometa v času turistične sezone in še dodatno v času univerziade so morali milijniki hiteti od nesreče do nesreče.

Česa takega resnično ne pomnim, odkar sem v uniformi na tej cesti, pravi Štefan Derepasko, miličnik novomeške prometne postaje milice, ki bi mu nemara kdo zaradi priimka odrekal pristnejšo vez z Dolensko. Primek je pač dediščina starega očeta, ki je živel v Rusiji, sicer pa sem rojen v Krmelju. Že po končani osnovni šoli ga je vlekel v uniformo, a obveljala je beseda staršev, ki so mu namenili obleko gostinca. Končal je gostinško šolo v Ljubljani, odslužil vojaščino in se zaposlil v ljubljanskem Daj-damu.

Poklic je bil tak, da sem se vsak dan znova srečeval z miličniki in sklenil sem uresničiti svojo veliko željo. Spet sem se

posvetil knjigi in naposled oblekel modro uniformo. Štiri leta je tega, kar sem prišel v Novo mesto, nekaj časa sem se še vozil v službo v Ljubljano, nato pa sem se dokončno preselil na dolensko magistralo. Poleti motor, pozimi avto, zdi se mi, da bi pot med Bičem in Breznico lahko prevozil z zaprtimi očmi.

Ima jih sedemindvajset, a magistrala ga je naredila nekaj let starejšega. To je služba, v kateri moraš občutke prihraniti za kasneje, delo zahteva trezno glavo in hitre odločitve, na obraz ti riše črte strogosti in otopenosti do tragedij, ki jim scenarije piše cesta.

Ob nesreči skušam odmisliť dogajanje okoli sebe, vse se vrtilo okoli tega, da je potrebno nekemu čimprej nuditi pomoč in pa seveda, da moram delo opraviti, kot veleva služba. Globoko v duši se seveda dogajajo druge drame, še posebej hudo je, če je zraven otrok. Nehote mi misli uidejo dimov k mojima dvema.

Nič novega ne pove Derepasko, ko pravi, da je vsega kriva preobremenjena cesta. Postala je usoda, ki ji tudi nekateri med nami ne bodo mogli uiti. Ne štejemo vozil na njej, po obsegu svojega dela vem, da je iz dneva v dan huje. Sedaj sem na cesti domala vsak dan po deset ur, doživljam, takšnih in drugačnih, je za celo knjigo. Kajti naša prva naloga je kontrola in nadzor prometa, nesreče so nujno zlo, ki pa se mu na tej cesti ni moč izogniti. Kako napeti so živci šoferjev in potnikov na naši magistrali, najbolj ilustrira primer izpred nekaj dni, ko sva s kolegom ustavila avtoбус nemške registracije. Vozil ga je naš zdomec in se pričel pripraviti z nama, celo groziti, sovornik je poklical še potnike iz avtobusa, ki so naju obstopili, tako da sva morala na pomoč poklicati kolege. Primer smo nato rešili po mirni poti, tako, kot zahteva zakon.

Škoda le, da v njem ni besede tudi o tem, koga in kako kaznovati za to, da se po cesti, ki je bila zgrajena za 3000 vozil na dan, danes prepelje v 24 urah celo do 24.000 avtomobilov.

B. BUDJA

Prebrisani medved v ekonomatu

Kočevske lovske zgodbe

KOČEVJE, RIBNICA — Že nekaj let po vseh Gorskoga Kotarja, notranjski in kočevsko-ribniški dolini medved vdira v hleve, svinjake in zajčnike in mori predvsem ovce, koze, svinje, in zajce.

Tajnik Zveze lovskih družin Kočevje Ivan Bartolj je povedal, da je prav on lani, ko je bil še lovski inšpektor, izdal odločbo za njegov odstrel. Ta odločba ne velja več, ni pa znano, da bi bila izdana nova, kar pomeni, da odstrel medveda niti ni dovoljen vse do 1. oktobra, ko se začne lovna sezona. Po njegovi oceni in na osnovi izjav očividcev gre za medveda, starega nad 10 let in težkega prek 200 kg. To je prav gotovo izkušen medved, ki pleni le ponoči in ki se zna izogniti vsem zasadam, vsaj doslej mu je to uspevalo.

Tajnik Bartolj je še posebno poudaril, da je medved naše naravno bogastvo, posebnost in ga moramo ohraniti za vsako ceno. Res je, da prihaja do

● Pri Slovenski vasi tabori 120 tabornikov iz Splita (splitški izvidjaji). Njihov starešina Žarko Radevenič je povedal, da jih tako rekoč vsak dan oz. vsako noč obišče medved. Najprej je v okolici tabora pobiral ostanke hrane, te dni pa je vdril celo v taborniški ekonomat in se posladkal s sladkorjem in maslom. Taborniki so zato dali svojemu taboru ime »Tabor splitskih izvidjajev — medved Brundo«.

raznih napadov medvedov, vendar je v večini primerov zanje kriv človek in ne medved. Na območju lovskih družin v občini Kočevje je prišlo doslej do nevarnih stikov z medvedom v treh primerih in vedno je bil zanje kriv človek. Gre za medveda Brundo, ki so ga obiskovalci planinske kočee za Mesnim vrhom navadili nase, na jedi in celo pijako, saj je pil celo pivo. Ko so ga lovci odstrelili, se je kmalu vse ponovilo z drugim medvedom. Zdaj pa so se pritožili taborniki iz Splita, ki tabore pri Slovenski vasi v bližini Kočevja, da jih tako rekoč redno obiskuje medved. To se je začelo dogajati zato, ker so taborniki blizu tabora zakopavali ostanke hrane, medved pa jo je prihajal vsako noč odkopavati in se je gostil.

J. PRIMC

TURISTIČNI DIVJI PRAŠIČEK

VAS — V Vasi ob Kolpi ima gostilničar posebno turistično zanimivost: mladega divjega prašiča, ki ga pokaže tudi gostom. Iz neznanih vzrokov se je prašiček 21. julija zatekel na dvorišče Alojza Štimca v sosednji vasi Potok. Domnevajo, da je mater z mladički nekaj splašilo in da so ostali mladički odšli z materjo, ta pa se je izgubil. Zdaj spi v gostilniškem hlevu, hranijo pa ga z mlekom.

Kaj moramo vedeti o aidsu?

Kaj povzročča in kako se prenaša ta zaenkrat neozdravljiva bolezen? — Strah krvodajalcev neutemeljen — Zaščitni in varstveni ukrepi

Aids je nalezljiva virusna bolezen, proti kateri zaenkrat ni ne zdravila in ne cepiva. Vedno je smrtna. Edino orožje v boju zoper aids je preventiva, se pravi preprečevanje okužbe. Bolezen povzročča virus, ki se pri okuženih nahaja v telesnih tekočinah. Človek se okuži, če pride virus v kri, podobno orež kot velja za hepatitis Bin steklino.

Aids se prenaša predvsem pri spolnih odnosih — več kot 85 odstotkov primerov. Več kot 70 odstotkov obolelih je moških, ki so imeli spolne odnose med seboj, približno 15 odstotkov okuženih pa je imelo odnose z obema spoloma. Gre torej predvsem za spolno bolezen. Iz tega sledi tudi nauk: zvestoba, vzdržnost! Če se ni mogoče ogniti ali odpovedati spolnim odnosom z drugimi osebami, potem pripravljamo uporabo kondoma, ki močno zmanjša možnost okužbe.

Približno 12 odstotkov obolelih spada med uživalce mamil, ki si mamila lažje v žilo. Uživanje mamil je že samo po sebi nevarno za zdravje in zahteva sdravljenje. Ker med mamilarji vladajo prijateljski odnosi, si med seboj

sposojajo igle in brizge, tako pa prenašajo aids. Iz tega sledi nauk: če se že ne morete odpovedati mamilom in se odločite za zdravljenje, potem vsaj imajte igle in brizgo samo za lastno uporabo!

Preostali odstotek ali dva okuženih so ljudje, ki so morali iz kateregakoli razloga dobiti kri ali njene sestavine. To so predvsem krvavičniki (hemofiliki), ponesrečenci, nekateri operiranci. Okuži se lahko tudi otrok v času nosečnosti, med porodom ali pri dojenju, če je okužena njegova mati.

Ogroženo je tudi vse medicinsko osebe, ki ima opraviti s krvjo ali izvaja določene medicinske posege. Zato zd-

● Potemtakem ne more priti do okužbe pri posegih v zdravstvenih organizacijah, pri dajanju in prejemanju krvi ter pri presajevanju organov. Povsem neutemeljen je strah, ki se je v zadnjem času pojavil med krvodajalci. Vsa oprema, ki jo uporabljajo pri odvzemu krvi, se uporabi samo enkrat in potem zavrže. Do okužbe ne more priti tudi pri vsakdanjih odnosih med ljudmi, bodisi v šoli, na delovnem mestu, pri družabnih stikih, v javnih lokalih, pri rokovanju, kopanju v bazenih. Virus se tudi ne širi po zraku, s piki žuželk, z vodo itd.

ravstvena služba že od 1. januarja 1986 v SR Sloveniji (drugod po Jugoslaviji pa bo letos) preiskuje kri in njene sestavine na prisotnost protiteles proti virusu aidsa, medicinsko osebe uporabljajo igle in brizge za enkratno uporabo, ostale medicinske instrumente

IGRE NA KOLPI

VINICA — Zaradi slabega vremena v nedeljo so zabavno-sportno prireditev igre na Kolpi, ki jo prireja vinskiško športno društvo, predstavili na to nedeljo, 2. avgusta. V raznih zabavnih igrah se bodo pomerile ekipe iz Vinice, Pribanjcev, Zilj, Damlja in Učakovcev, vmes bo za obiskovalce nagradno plavanje, stehaliti bodo najtežja gledalca itd.

kozerija

POHITITE ŽE, TAM IMAM NEMCE

Ko sem si ogledal vse kulturne in zgodovinske znamenitosti znanega turističnega kraja ob naši prelepi obali, sem utrujen sedel na teraso hotela z zvonečim imenom: Biser Jadrana. Bilo je soparno, jaz pa ježen in lačen kot volk.

Natakar, ki se je privlekel mimo, me je vprašal prek rame: — Was wünschst Sie? — Pivo pa jedilni list. Pivo sem dobil po petih minutah, jedilni list po desetih. Ko mi je natakar metal stvari na mizo, me ni niti pogledal. Zanj sem bil zrak. Pri sosednji mizi je sedela

Kaj je že pokazala preiskava

Vmesno poročilo o zdravstvenih ukrepih pri delavcih Iskre Semič

Predstavniki Univerzitetne gastroenterološke interne klinike, Centra za zastrupitve Univerzitetne interne klinike, Univerzitetnega inštituta za medicino dela, prometa in športa, Univerzitetnega zavoda za zdravstveno in socialno varstvo, Zavoda za socialno medicino in higieno Novo mesto, Zdravstvenega doma Črnomelj in Republiškega sanitarnega inšpektorata so 6. julija obravnavali rezultate preiskav vzorcev krvi, maščevja in kromosomov delavcev Iskre Semič in ugotovili naslednje:

V letih 1984, 1985, 1986 in 1987 so bile pri delavcih v impregnaciji Iskre Semič opravljene preiskave krvi na vsebnost PCB. V letu 1984 ugotovljene vrednosti so bile med 22 in 2200 nanogram/ml krvi.

Kontrolne preiskave, opravljene v naslednjih letih, kažejo zniževanje vsebnosti PCB v krvi in so bile te vrednosti v letu 1987 med 7 in 35 nanogram/ml krvi. Za primerjavo so bile junija 1987 opravljene analize pri treh osebah, ki niso zaposlene v Iskre in niso bile neposredno izpostavljene PCB, ugotovljene so bile vrednosti med 7 in 8 nanogram/ml krvi.

TEKMOVANJE ZA MISS KOLPE 87

VINICA — V okviru turističnih prireditvev Vinskiško poletje, ki jih prireja tamkajšnje turistično društvo, bo v soboto, 8. avgusta, v Vinici tekmovalanje za miss Kolpe 87. Prijavitelj so lahko vsa dekleta, starejša od 15 let, in sicer do 4. avgusta na naslov Jože Stegne, SOB Črnomelj, 68340 Črnomelj, tel. (068) 52-040. Najlepše čakajo privlačne nagrade.

Slavje »Oslovine mozeljske«

MOZELJ — »Oslovina mozeljska« je spet slavila. 18. julija je pripravila tradicionalno »oslovino noč«, na kateri je za zabavo in ples igral ansambel »Pl-

Konzilij na osnovi rezultatov teh analiz ugotavlja, da je izrazito prisoten proces spontane izločanja PCB. Zato je neutemeljeno v javnosti razširjeno mnenje o potrebi množičnega izplavljanja PCB po Hubbarдови metodi.

V letu 1987 je bilo pri 18 osebah preiskano podkožno maščevje na vsebnost PCB. Ugotovljene vrednosti so bile med 5,9 in 96,7 mikrogram/gram maščevja.

Po podatkih Svetovne zdravstvene organizacije je vsebnost PCB v maščobnem tkivu v razvitih deželah pri poklicno neizpostavljenih okrog 1 mikrogram/gram, pri poklicno izpostavljenih pa do 700 mikrogramov/gram.

V letu 1986 je bila opravljena analiza strukturalnih kromosomskih abejacij pri 48 osebah. Pri 40 je bil odstotek posameznih kromosomskih pok povečan in je znašal od 4 do 40 odst., pri 4 je bil v dopustnih mejah 1 do 3 odst., pri 4 pa niso mogli izračunati odstotka abejacij.

V letu 1987 so bile kontrolirane 4 osebe iz te skupine. Pri teh se že značilna ugotovljeni odstotek kromosomskih pok od 22 na 8 odst., od 40 na 6 odst. od 32 na 2 odst. in od 18 na 10 odst. Za strokovno oceno je to število kontrolnih pregledov premajhno in jo bo možno podati šele po opravljenih kontrolnih pregledih.

Konzilij je dodatno proučil tudi rezultate meritev PCB v 10 vzorcih zemljin, ki so bili odvzeti aprila 1987 v neposredni okolici tovarne Iskra Semič. Ugotovljene vrednosti so razporejene med 19,1 in 113,4 manogramov PCB/gram vzorca. Te vrednosti sodijo v območja ugotovljenih vrednosti PCB v kmetijskih zemljiščih v industrializiranih deželah. Tolikšnim vrednostim ni pripisovati, da bi povzročale po- višane ostanke PCB na rastlinah oziro-

ma podzemskih in nadzemskih kulturah živil rastlinskega izvora.

Upoštevanje navedene podatke in dejstva predlaga konzilij naslednje nadaljnje ukrepe:

- nadaljevati je treba z uresničevanjem in izvajanjem programov medicinskih in ekoloških raziskav na območju Semiča;
- umestno je nadaljevati z že odobreno raziskovalno nalogo za oceno uspešnosti pospešenega izplavljanja PCB po Hubbardovi;
- za spremljanje zdravstvenega stanja prebivalstva na območju Semiča je treba zagotoviti Zdravstvenemu domu Črnomelj, kot predvidenemu nosilcu te naloge, potrebno strokovno in materialno pomoč;
- DO Iskra Semič naj zagotovi nadaljnje dosledno in racionalno izvajanje predpisov o preventivnem zdravstvenem varstvu delavcev pri delu.

REPUBLIŠKI KOMITEJ ZA ZDRAVSTVENO IN SOCIALNO VARSTVO

NEMCI ŽE OSMIČ TABORIJO OB KRKI

Okoli 40 tabornikov iz nemškega Attendorfa že osmič tabori ob Krki na parkirnem prostoru turističnega društva Velike Malence. Poleg tega, da se kopajo v sicer umazani Krki, hodijo na izlete v Kostanjevico, Ptivice, Zagreb in Novo mesto. Prav sem zavijajo najraje, da se oglasijo pri sodavičarju Moretu, ki jih pogosti z oro. Taborniki si kuhajo sami, vodo jim je letos napejalo turistično društvo. So skromni, disciplinirani in zadovoljni z vsem, kar jim nudimo.

BOJAN HORVATIČ

KOLO S STREHO — Na severniških ulicah smo te dni ugledali tole nenavadno prevozno sredstvo. 14-letni Slavko Krnc se uči za avtomehanika in zna že pri teh letih kar dobro variti. Da je res takol, potrjuje tudi tole vozilo, ki ga je zavrtil iz dveh ponyjev, volan ima od mini-morisa. Uroš Fric in Simon Govekar, Slavkova prijatelja, sta kot bodoči gostinec oz. trgovec poskrbela za javno predstavitev formule na nožni pogon. Vozilu bodo namestili ličnejšo streho, značno trobiljo in namesto navadnih žarometov kar — traktorska. (Foto: P. P.)

Letos prvič šolanje kajakašev

Na mednarodni progi na Kolpi pri Osilnici

OSILNICA — Na mednarodni progi za kajak in kanu na Kolpi pri Osilnici med letošnjimi šolskimi počitnicami prvič deluje kajakaška šola, ki jo obiskujejo predvsem mlajši mladinci, se pravi začetniki. Glavni tečaj je bil od 13. do 19. julija. Obiskovalo ga je 19 mladincev in mladin, od tega kar 15 iz Osilnice, dva iz Kočevja po eden pa iz Reke in Chicaga (ZDA). Šolo vodi s svojimi sodelavci znani kajakaš, reprezentant, član Kajak kanu kluba Slavija iz Zagreba, profesor telesne vzgoje Dubravko Lilek. Zagrebčani so za šolanje posodili 15 čolnov, medtem ko jih imajo pet pri KŠD »Tone Ožbolt« Osilnica, ki je tudi pobudnik in organizator te šole. Predstavnik tega društva dr. Stanko Nikoljič je povedal, da so z rezultati šolanja kajakašev zadovoljni.

Na isti progi na Kolpi sta bili letos poleti še dve kajakaški šoli. Prvo je organiziral Kajak kanu klub »Rade Končar« iz Zagreba, drugo pa KKK Klub »Slavija« iz Zagreba. Zvedeli pa smo, da deluje na isti progi pri Osilnici tudi zasebna kajakaška šola, ki jo vodi kajakaš in reprezentant Željko Stojič-savljevič iz Zagreba. Njegova šola deluje le za tuje turiste.

J. P.

POGIN RIB V BISTRICI

RIBNICA — Zaradi regulacijskih del v strugi Bistrice so delavci Območne vodne skupnosti Ljubljana-Sava 6. julija zaprli dotok vode v Bistrico in vodo preusmerili proti Sajevcu. Bistrica je na tem delu zato upadla, sveže vode ni bilo in poginilo je okoli 500 večjih rib v skupni vrednosti okoli 800.000 din.

TOP LESTVICA DOL. LISTA

S poletjem se na Loko vračajo glasbeni večeri, znani od lani. Na njih boste poslej lahko vsak dan v tednu od 5. do 10. ure zvečer med ostalimi hiti poslušali tudi hite z naše in vaše lestvice ter se morda odločili za sodelovanje, kot sta se BARI RUGEL J iz Sentrupeta, kije bil pri zadnjem zbrabanju nagraden z majico z natušnim znakom Diskoteke Otočec, in TONE FABIAN iz Žužemberka, ki mu je žreb dodelil zastojnisko popravilo ali uravnovesitev kuhinjske ali osebne tehnične v servisu J. Ravbarja v Novem mestu. Vsakdo, ki pošlje predlog za lestvico na naslov: KRKA—Zdraviljšča, Diskoteka Otočec, 68222 Otočec, s pripisom LESTVICA, pride v poštev za zbrabanje.

- Lestvica pa je ta teden takšna: 1. Living in a box — LIVING IN A BOX 2. Goodbye stranger — PEPSI IN SHIRLEY 3. Wanna dance with somebody — E. HOUSTON 4. Sweet sixteen — BILLY IDOL 5. You give a love a bad name — BON JOVI 6. With or without you — U2 7. Lean on me — CLUB NOUVEAU 8. La isla bonita — MADONNA 9. I wat your sex — G. MICHAEL 10. Nothing gonna stop me now — SAMANTHA FOX (novost)

DOLENJSKI LETALSKI CENTER VABI — Davna človekova želja, da bi letel kot ptica, je še vedno prisotna v nas, pri nekom bolj pri drugem spet nanj izrazita. Le malo Novomeščanov in ostalih Dolencjev pa ve, da imamo takšno možnost tako rekoč red nosom. Mladi, a izkušeni piloti Dolenskega letalskega centra v Pre-ni vas bodo z veseljem popeljali s svojimi športnimi letali nad vaše rodno mesto ali vas. Za simbolično ceno oste sebi in svoji družini omogočili epozabne trenutke in užitke ob bčudovanju naše dežele iz ptičje erspektive. (Foto: M. K.)

morem se ukvarjati samo z vami. Naročil sem pol litra belega. — Kavos s smetano tudi. Slednjega ni več slišal, ker se je sklanjal nad nemško družino. Družinski člani iz ZRN so se pri naročilu skoraj stepli med seboj; gospod oče je hotel piti radensko, gospa mama pa se je zavzemala za liter »knjazza Mil-šča«, ki je po njenem mnenju okusnejši in osvežilnejši. Otroka sta se zadovoljila in poenotila za eno cocto. Nakatar se je z nasmehom na ustih odmaknil od mize ritensko.

TONI GAŠPERIČ